

ПОЛИТИКИН

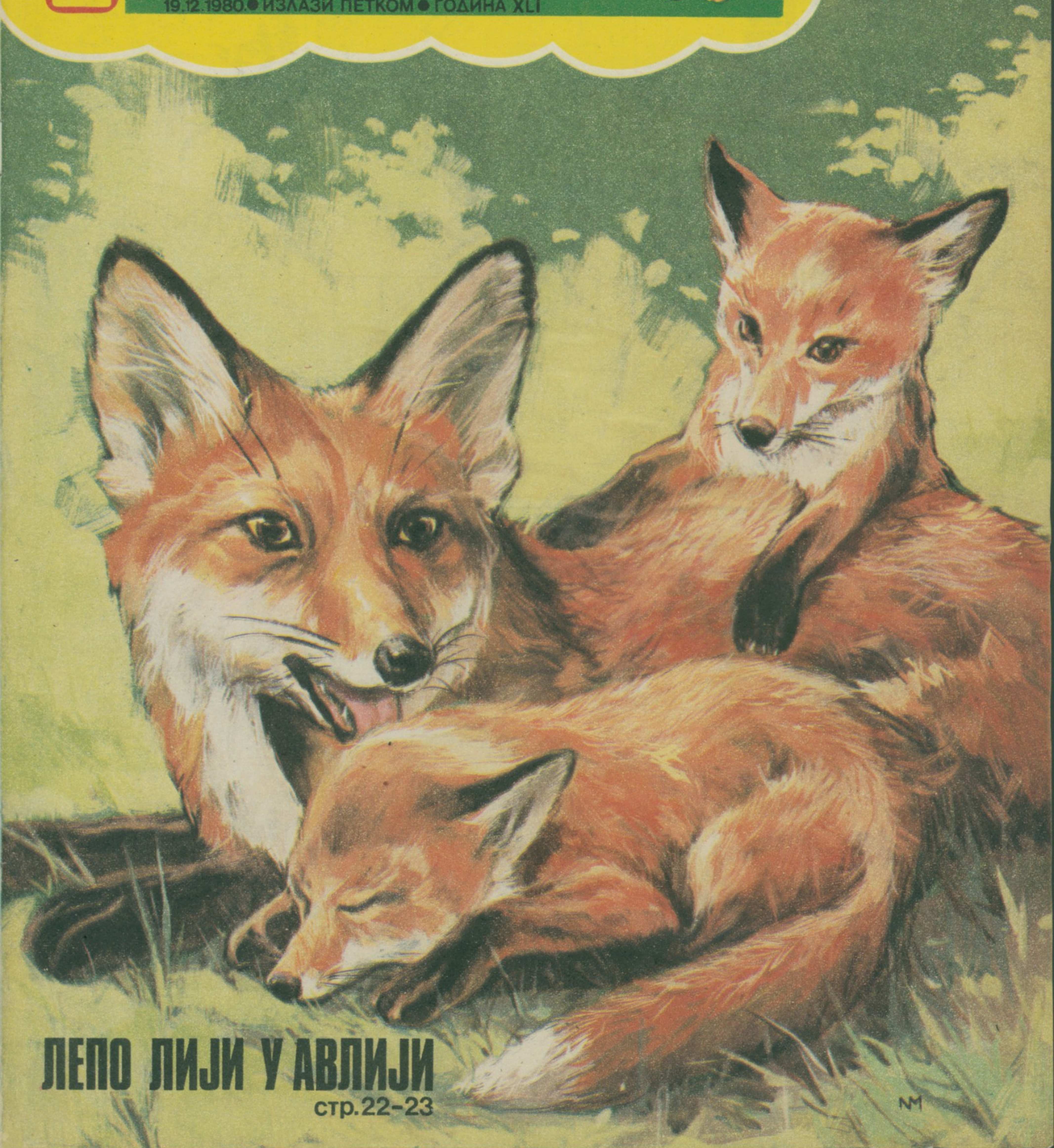
15
динара

БРОЈ
1512

ЗАБАВНИК

19.12.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ХLI

ЛЕПО ЛИЈИ У АВЛИЈИ

стр.22-23

М

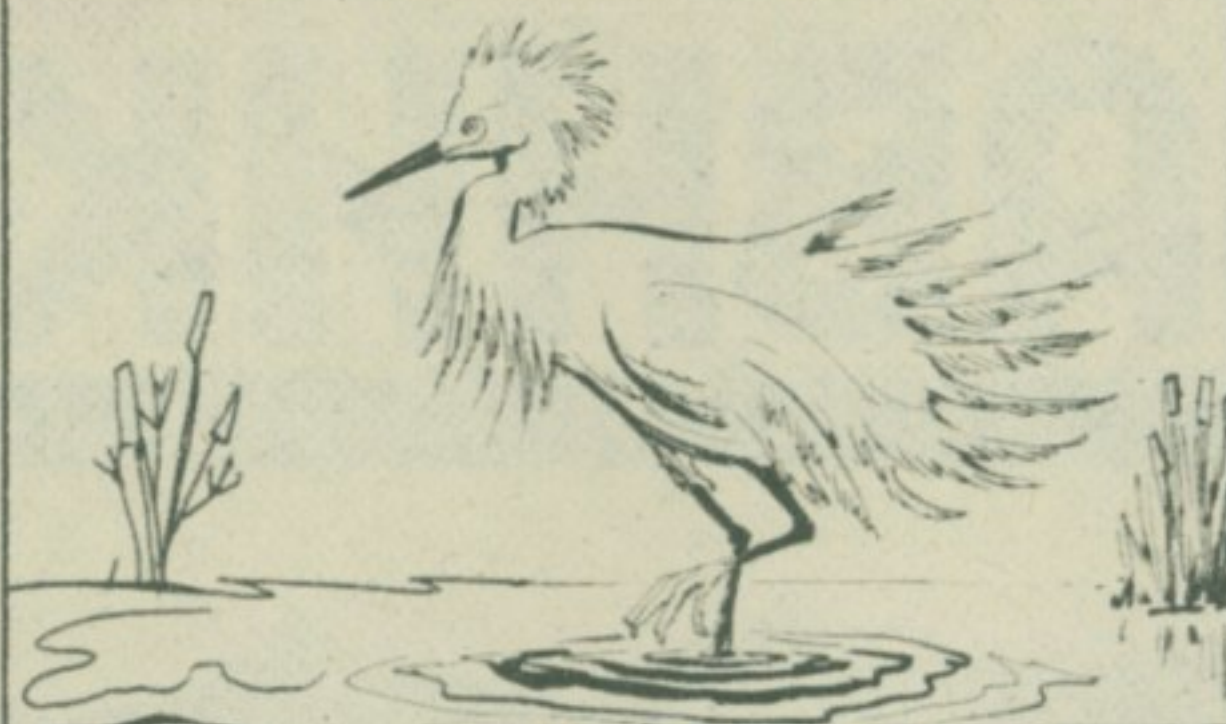
Ripley

Веровати или не!

ТУРИСТИМА

КОЈИ СУ ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА ВОЗОМ ПУТОВАЛИ КАНАДОМ, БИЛО ЈЕ ДОЗВОЉЕНО ДА СЕДЕ НА РАНИКУ ЛОКОМОТИВЕ.

ЧАПЉЕ

СУ ДРУШТВЕНЕ ПТИЦЕ И УВЕК СЕ ГРУПНО ГНЕЗДЕ. У ЈЕДНОЈ КОЛОНИЈИ НА ОСТРВУ САН СЕБАСТИЈАН У ШПАНИЈИ, ГДЕ СУ ОВЕ ПТИЦЕ ЗАШТИЋЕНЕ ЗАКОНОМ, 1953. ГОДИНЕ ИЗБРОЈАНО ЈЕ 2550 ГНЕЗДА ЖУТЕ, 2060 ГНЕЗДА СНЕЖНЕ, 550 ГНЕЗДА НОКНЕ И НЕКОЛИКО ГНЕЗДА СИВЕ ЧАПЉЕ.

НАЈДРАЖА ЗАБАВА

ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ЛУЈА XI (1423-1483) БИЛА ЈЕ ДА ПОСМАТРА БОРБУ ПАЦОВА.

АНТОНИО ВЕНИЕРО

ВЕНЕЦИЈАНСКИ ДУЖА (1382-1400), ОДБИО ЈЕ ДА СЕ ЗАЛОЖИ ЗА ОСЛОБАЂАЊЕ СИНА КОЈИ ЈЕ БИО ОСУЂЕН НА ДВА МЕСЕЦА ЗАТВОРА ЗАТО ШТО ЈЕ УВРЕДИО ЈЕДНУ ЖЕНУ. МЛАДИК ЈЕ ИНАЧЕ БИО БОЛЕШЉИВ И УМРО ЈЕ У ЗАТВОРСКОЈ БЕЛИЈИ.

ДЕВОЈЧИЦЕ

ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА ОВАМБО ИМАЈУ ПРАВО ДА СЕ ИГРАЈУ ЛУТКАМА ТЕК КАД ДОСПЕЈУ ЗА УДАЈУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у Шведској је недавно постављено 240 јавних телефонских апарата за глуве. Овакви апарати имају екран на коме се исписује оно што говори саговорник с друге стране жице.

● једна од најскупљих хаљина на свету је вероватно она која је прошле године израђена у Паризу. На њу је пришивено 512 дијаманата, а цена јој је износила 57 милиона динара.

● тридесет трогодишњи дискокеј Цим Конг из Флориде (САД) недавно је постигао рекорд у вожњи на тобогану у једном забавном парку. Возио се непрекидно 368 часова и прешао укупно шест хиљада километара.

● у Швајцарској је недавно произведен ручни часовник чија је дебљина мања од једног милиметра, а ради на батерију која има век до годину дана.

● међу запосленима у Британском музеју налази се и шест мачака. И оне имају своје обележје — жуту огрлицу. Храну не добијају сваког дана да не би заборавиле своју основну радну обавезу — да штите музејске експонате и остале вредности од мишева.

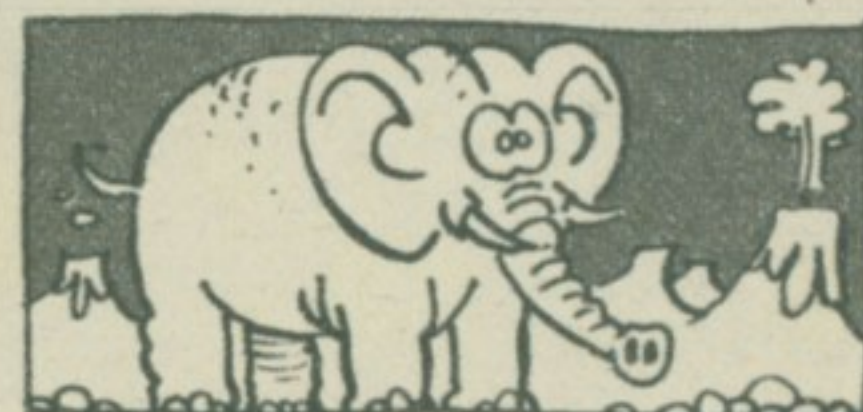
● плоча која се најчешће слуша на цубоксу у једном ресторану у Монаку је куцање писаће машине. Обично је пуштају гости за време телефонских позива својим кућама када се изговарају да су приморани да се дуже задрже на послу.

● камила може одједном да попије и до осамдесет литара воде.

● у покрајини Лацио, у Италији, године 1973. сазреле су необичне лубенице — њихово месо било је црно. Утврђено је да је овај феномен настао зато што је у води, којом су наводњавана поља, било анилинских боја.

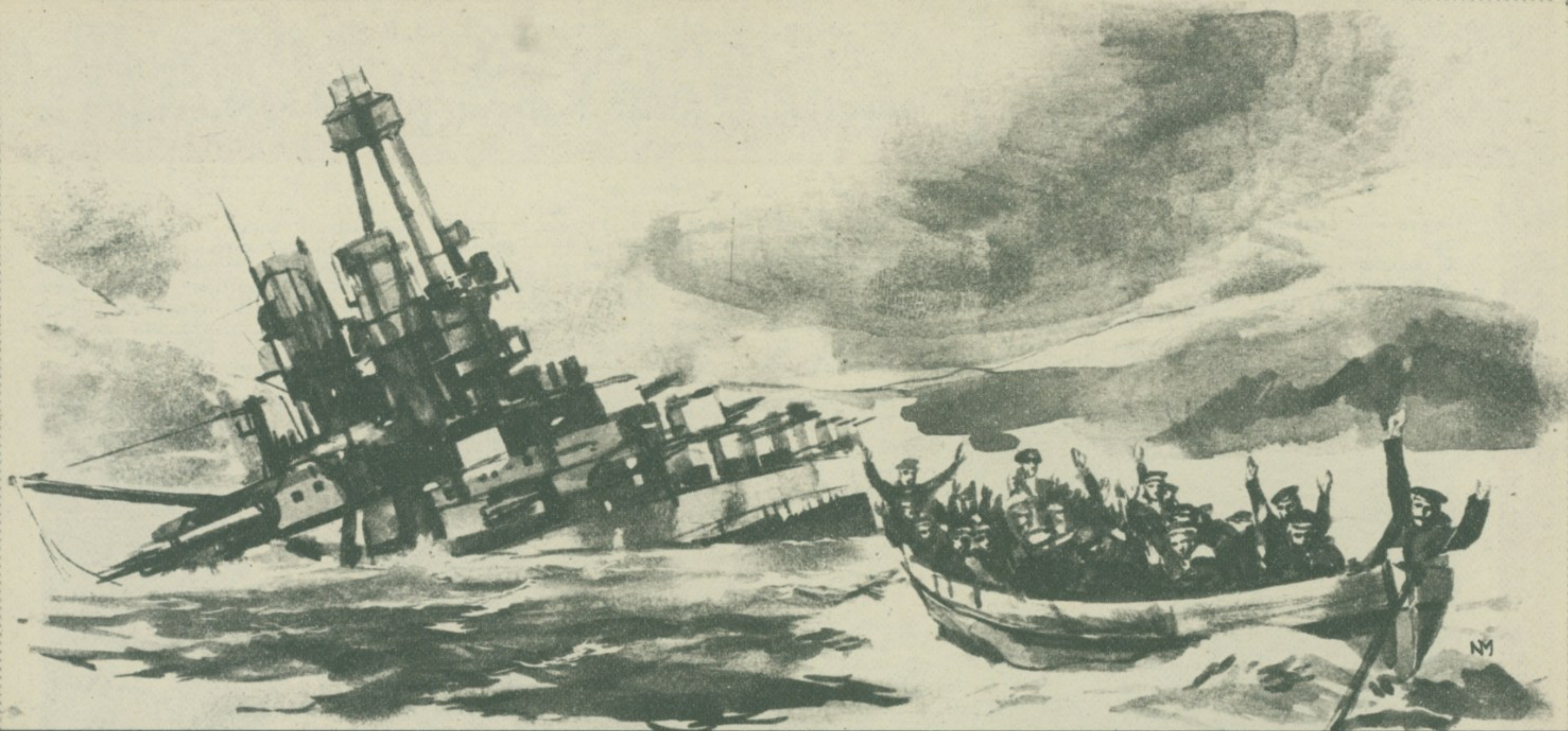

● пре 300 хиљада година на Балканском полуострву живели су слоновии. Ова тврдња заснива се на недавном открићу у северној Грчкој где су пронађени остаци слона из палеолита. Судећи по ногама које су биле дугачке 2,2 метра, ове животиње биле су праве грдосије.

● пољски археолози су после неколико година истраживања морског дна у области луке Гдањск пронашли 24 потопљена брода од којих је један потпуно очуван још из периода Наполеонових ратова.

● један млади факир из Француске постигао је необичан рекорд: читава три минута и четрдесет секунди, лежећи на парчићима изломљеног стакла, на стомаку је држао аутомобил са девет особа у њему.

ЧЕЛИК ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА

Седам ратних бродова који већ деценијама леже на дну шкотске луке Скапа Фло, недавно су процењени на девет милиона фунти (око 63 милиона динара). Британске власти, наравно, нису желеле велики публицитет око вађења ових олупина, али је вест некако процурила у штампи. Тако је и откривена тајна откуд то да су се енглески војни стручњаци најједном сетили гробља бродова.

Реч је о немачкој флоти заробљеној крајем првог светског рата.

ОСВЕТА АДМИРАЛА ФОН РОЈТЕРА

Био је то огроман ратни плен за Велику Британију: заробљена флота од 74 изванредно наоружана брода, од којих су неки били прави цинови. вредела је, према ондашњим проценама, око 100 милиона фунти! Међу бродовима налазио се и адмиралски „Фридрих Велики“. Он је потонуо први, а за њим, готово истовремено, још педесет. Све се то догађало наочиглед запањених мештана.

Овај догађај, сигурно јединствен у историји ратовања, одиграо се сунчаног 21. јуна 1919. године. Јединице Краљевске морнарице Велике Бри-

ЈЕДНА НЕМАЧКА САБОТАЖА ИЗ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА ОБЕЗБЕДИЛА ЈЕ ДАНАС ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ НЕЗАМЕНЉИВ МАТЕРИЈАЛ ЗА НУКЛЕАРНЕ РЕАКТОРЕ!

таније које су чувале заробљену немачку флоту, испловиле су тог јутра на вежбу гађања торпедима. Немачки адмирал Лудвиг фон Ројтер месецима је чекао такав тренутак. Свим својим официрима на 74 брода упутио је кратку поруку:

„Група наредба. Први параграф. Потврђујем. Командант I.V.“

То је значило да се на свим бродовима истог часа отворе цеви за торпеда и у њих пусти вода... Још „Фридрих Велики“ није сасвим нестао а већ су тонуле крстарице „Фон дер Тан“ и „Сејдлиц“, свака од по 24 хиљаде тона. Убрзо се вода пространог залива око Скапа Флоу претворила у безброј вртлога који су остајали иза бродова.

Немачки официри обавили су задатак саврше-

но: британски ратни плен најједном се нашао на дну мора. Чим је јављено да бродови тону „из чиста мира“, британске јединице прекинуле су вежбу и хитно су се вратиле у луку — да спасу 23 преостала брода.

АТОМСКИ ФИЗИЧАРИ ДОБИЛИ ПОКЛОН

Од тада па до данас било је више покушаја да се бродови извуку са дна. Највише пажње привукао је разметљиви инжењер Енрест Кокс који је 1923. године за 24 хиљаде фунти купио од британског Адмиралитета — целу потопљену флоту. У уговору је стајало да он такође има право и на сваки други брод који би

извукао са дна око луке Скапа Фло, па се Кокс надао да ће се тако домоћи и британског „Вангарда“ који је из познатих разлога експлодирала 1917.

Кокс је био задовољан послом који је уговорио. Јер је планирао да извучене олупине прода кас старо гвожђе и извуче велику корист. Оптимизам га је држао пуних десет година: за то време извукао је многе бродове и изгубио — 10 хиљада фунти. На крају је дигао руке од олупина.

У новинама које последњих месеци објављују опширне текстове о „благу на дну мора“, не пише ништа о Енресту Коксу. Ако је жив, вероватно чупа косу. Јер, са данашњом гњурачком техником, 45 метара није јошште недоступна дубина, па ће се бродови и-

звучи вероватно уз мање трошкове него у време када је то чинио Кокс. А вредност им је тако велика баш зато што су доба нуклеарних проба — провели „у свету тишине“!

Наиме, сви метали на Земљи који су изложени ваздуху, озрачени су радиоактивним честицама од нуклеарних проба. Не много, али довољно да нису подесни за грађење оклопа за нуклеарне реакторе. Међутим, атомски физичари открили су да зрачење не погађа метал потопљен у води. Тоне зарђалог челика у заливу око Скапа Фло, тако су изненада постале драгоценост!

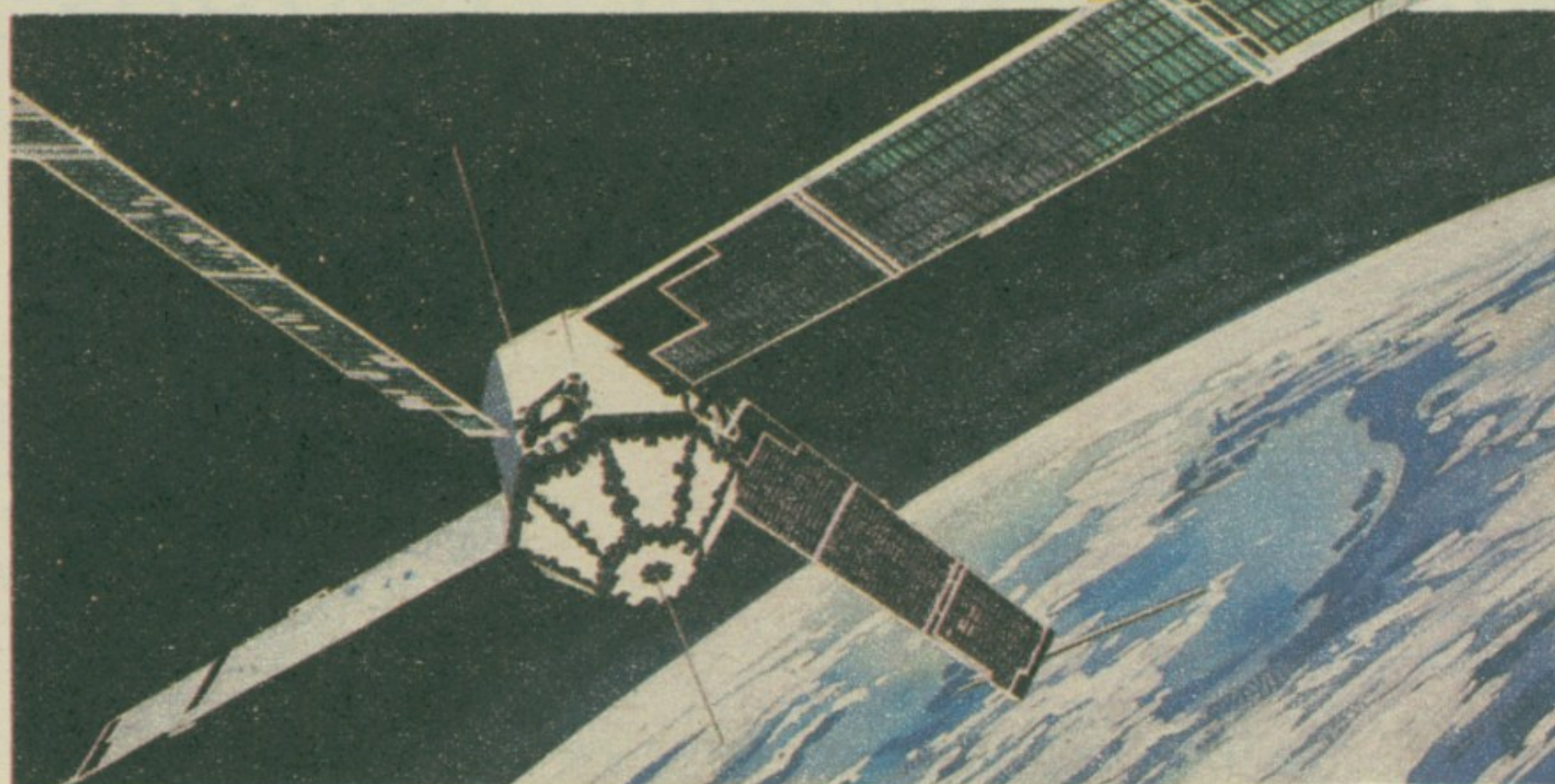
М. К.

КАКО БЕЗ УГЉА И НАФТЕ

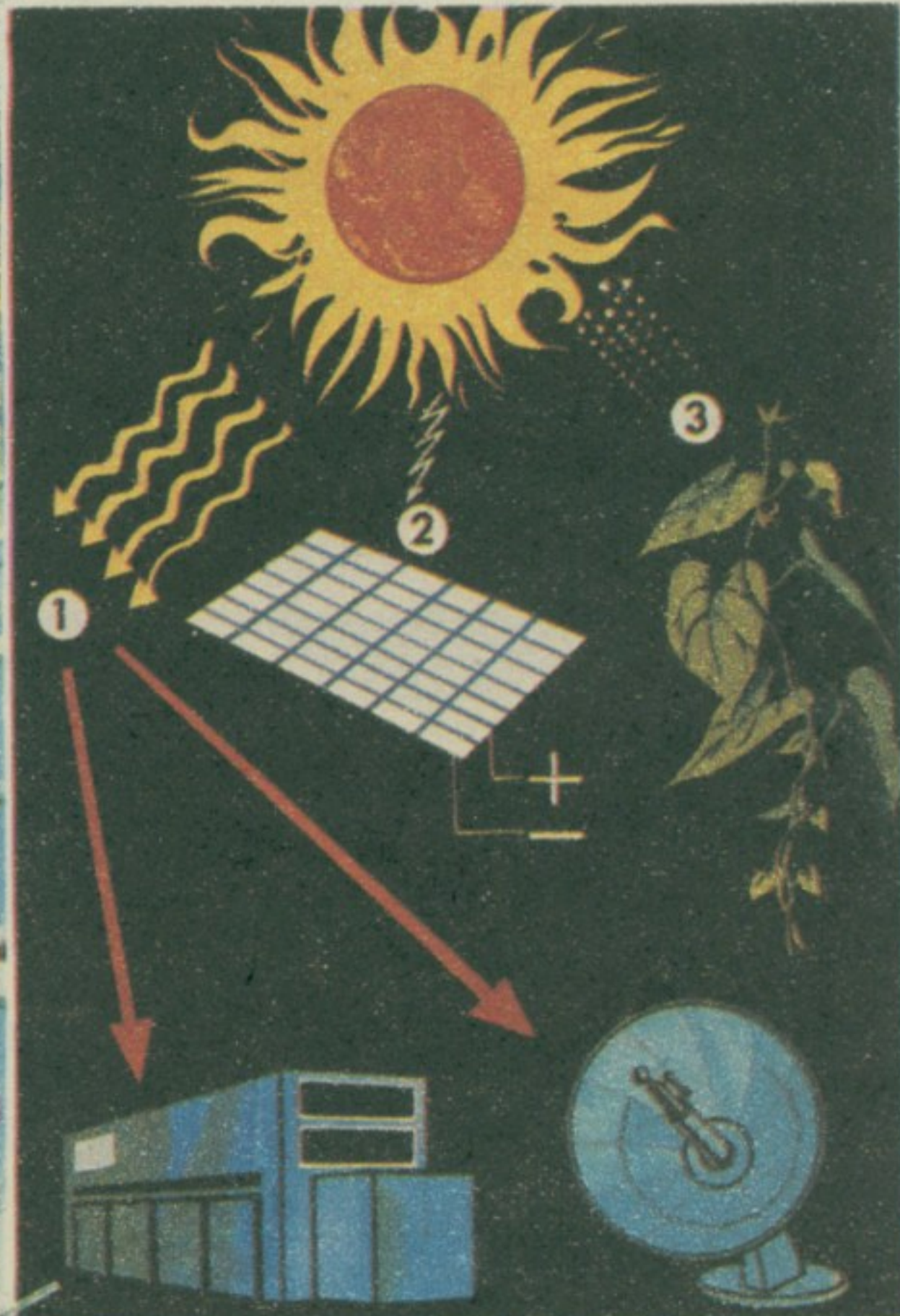
ЗИМА, ИПАК.

Нафте и угља нема и биће их све мање: уколико би се човечанство прејало и возило као до сада, нестаће их у наредних 50 или 80 година. Истовремено, Сунце свакога дана обасја Земљу енергијом која је 32 хиљаде пута већа од укупне дневне потрошње! Зато истраживања и огледи о томе како да се искористи ова огромна, бесплатна енергија, који у свету трају већ тридесетак година, а код нас само неколико последњих, улазе у завршну фазу. Од неколико зграда у нашој земљи на којима су постављени соларни

уређаји за загревање воде, у Београду је једина касарна на фотографији. Уређаји — крајње једноставни, налик на прозоре са уграђеним цевима — обезбеђују 1300 литара топле воде на дан. Поставио их је београдски „Пројзавод“. „Прозори“ испод стакла имају бакарну плочу у алуминијумском раму, премазану црном бојом која упија Сунчеве зраке. Стакло их пропушта, али спречава да из загрејане плоче топлота исијава напоље! Кроз цеву струји вода која се загрева и чува у огромном казану

Сателит са сунчевим ћелијама од кристала силицијума, то је један од начина на који ће Земља у будућности добијати електричну енергију. Доктор Бранко Лавовић из Института у Винчи, где раде на усавађавању начина за добијање таквих ћелија, каже: „Оне су нешто најфиније што су људске руке икад створиле. Дају електричну енергију директно под дејством Сунца, раде без икаквог загађења. Само — лакше је отићи на Месец него појефтинити њихову производњу... Умови света раде на томе!“ На пртежу десно види се како домаћинство може, преко Сунчевог пријемника — а то је онај „прозор“ — да добија топлу воду. Чак и по облачном времену јер енергије има увек, макар и минимално. Иначе, преко система испуштених огледала могуће је постићи и много веће загревање, преко 500 степени С, за индустријске потребе. Једну врсту високотемпературних колектора патентирао је у САД инжењер Љубомир Раденковић из Београда.

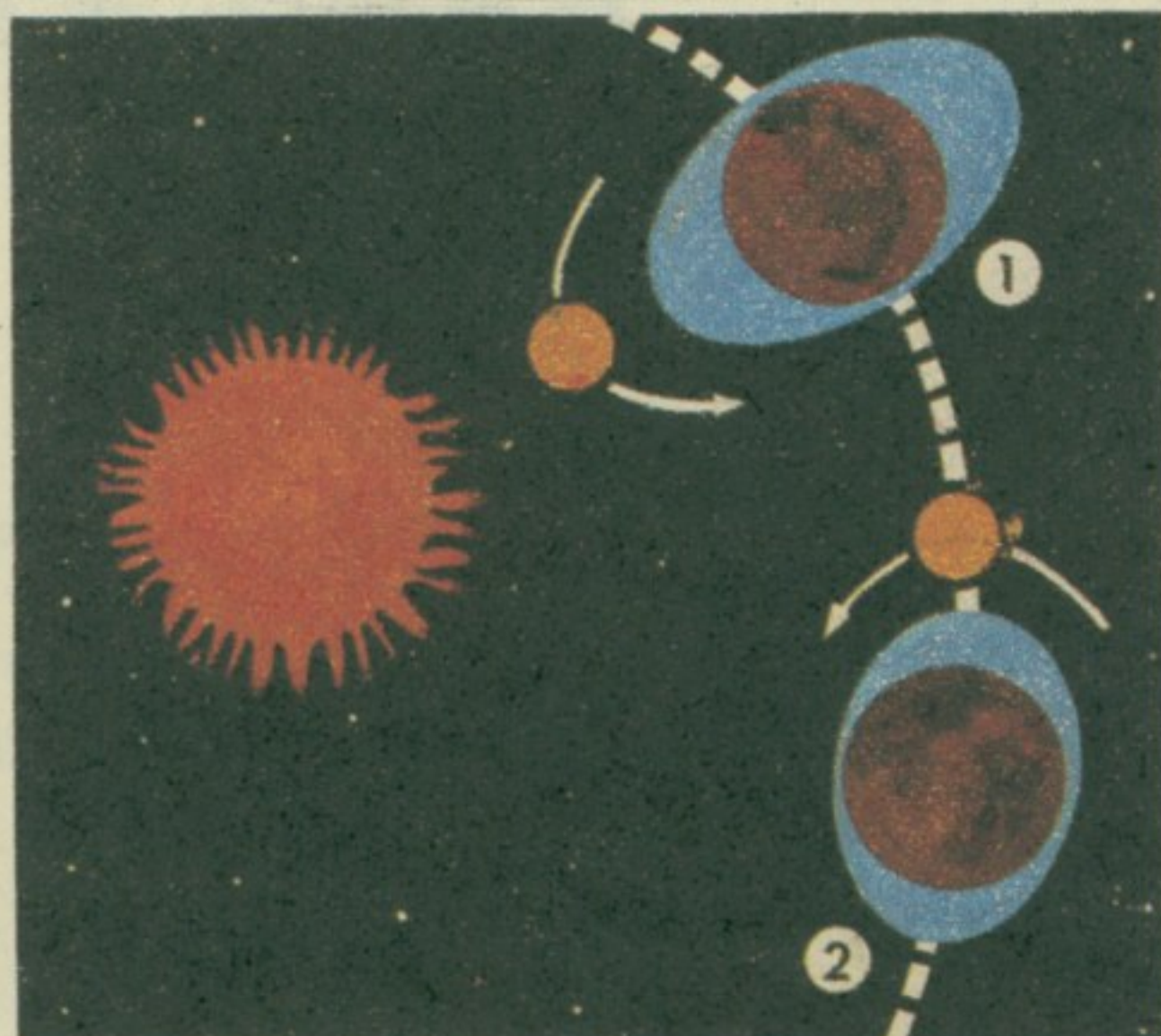
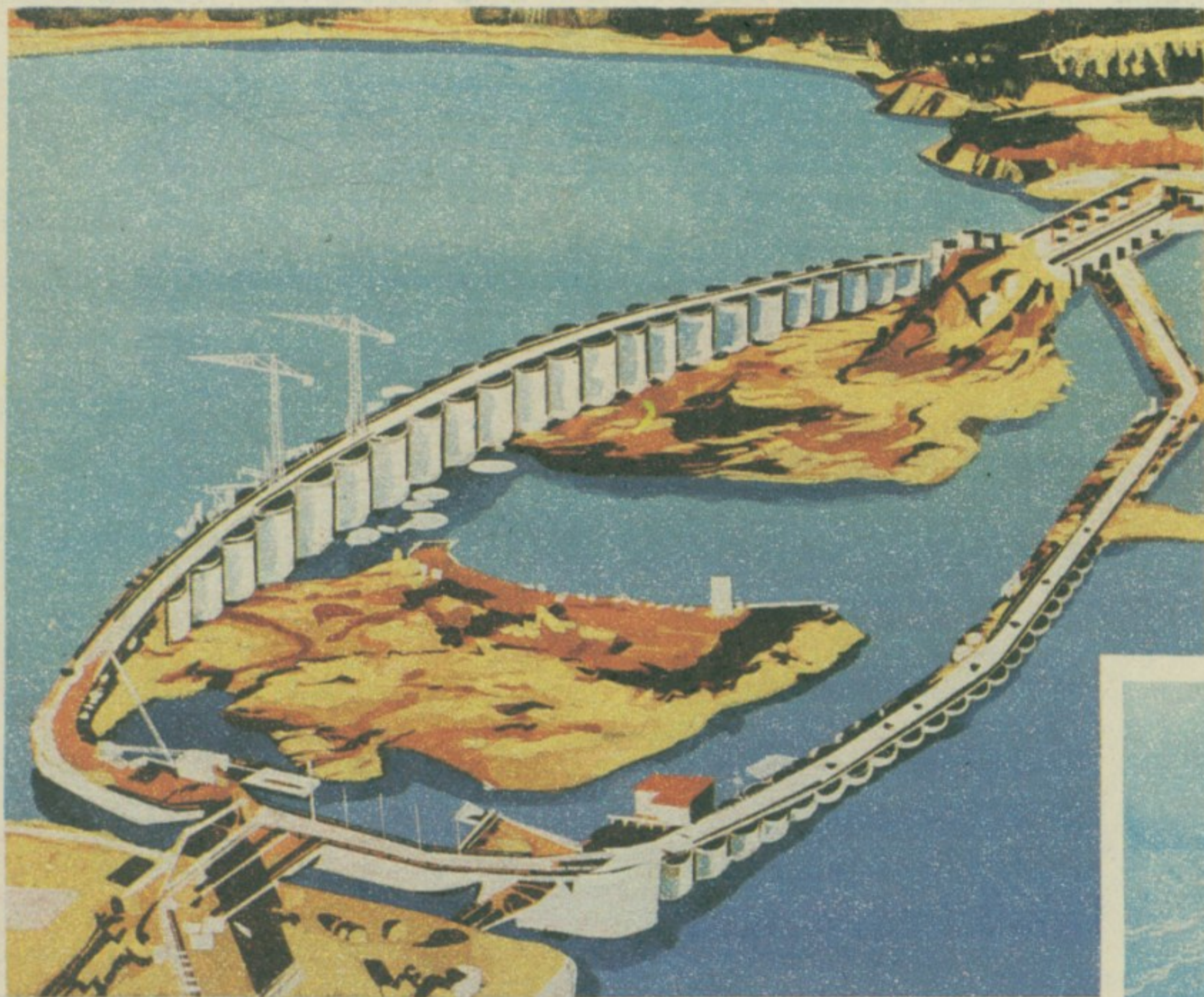
Сунчева енергија може да се користи у крајевима до 50 степени и северне и јужне географске ширине, а то је област у којој се налази већина земаља, и развијених и оних у развоју. Како за преношење соларне енергије нису потребни велики системи, далеководи, то је она идеална јер може да замени све остале енергије сем нуклеарне. Овде је приказано само неколико од бројних могућих примена сунчеве енергије: 1) Загревање воде или ваздуха у зградама и базенима 2) Добијање електричне енергије помоћу сунчевих ћелија — ово је данас још веома скуп начин и нема широку примену али се од њега у блиској будућности много очекује 3) Живот болног и животињског света користе

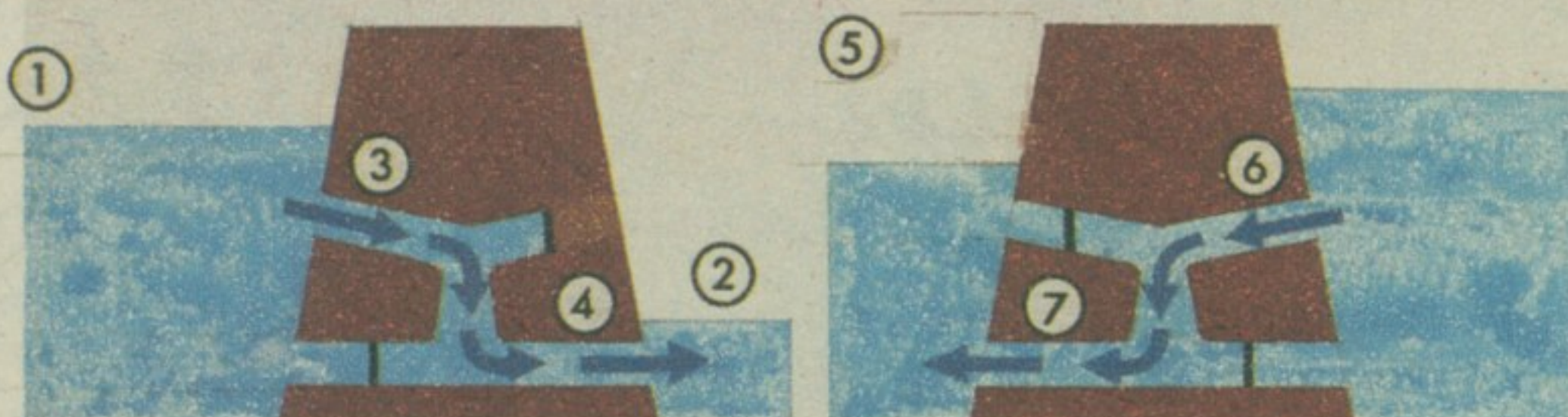
НЕ ПРЕТИ

ЕНЕРГИЈЕ ИМА, И ТО ПРЕВИШЕ! САМО, НАКО ИСКОРИСТИТИ СУНЦЕ, МОРЕ, ГЕЈЗИРЕ? РЕШЕЊА ВЕЋ ИМА, АЛИ ИХ ТРЕБА ЈОШ МНОГО УСАВРШАВАТИ... ОВДЕ ЈЕ ПРИКАЗАНО ОНО ШТО ВЕЋ ПОСТОЈИ И УВЕЛИКО РАДИ.

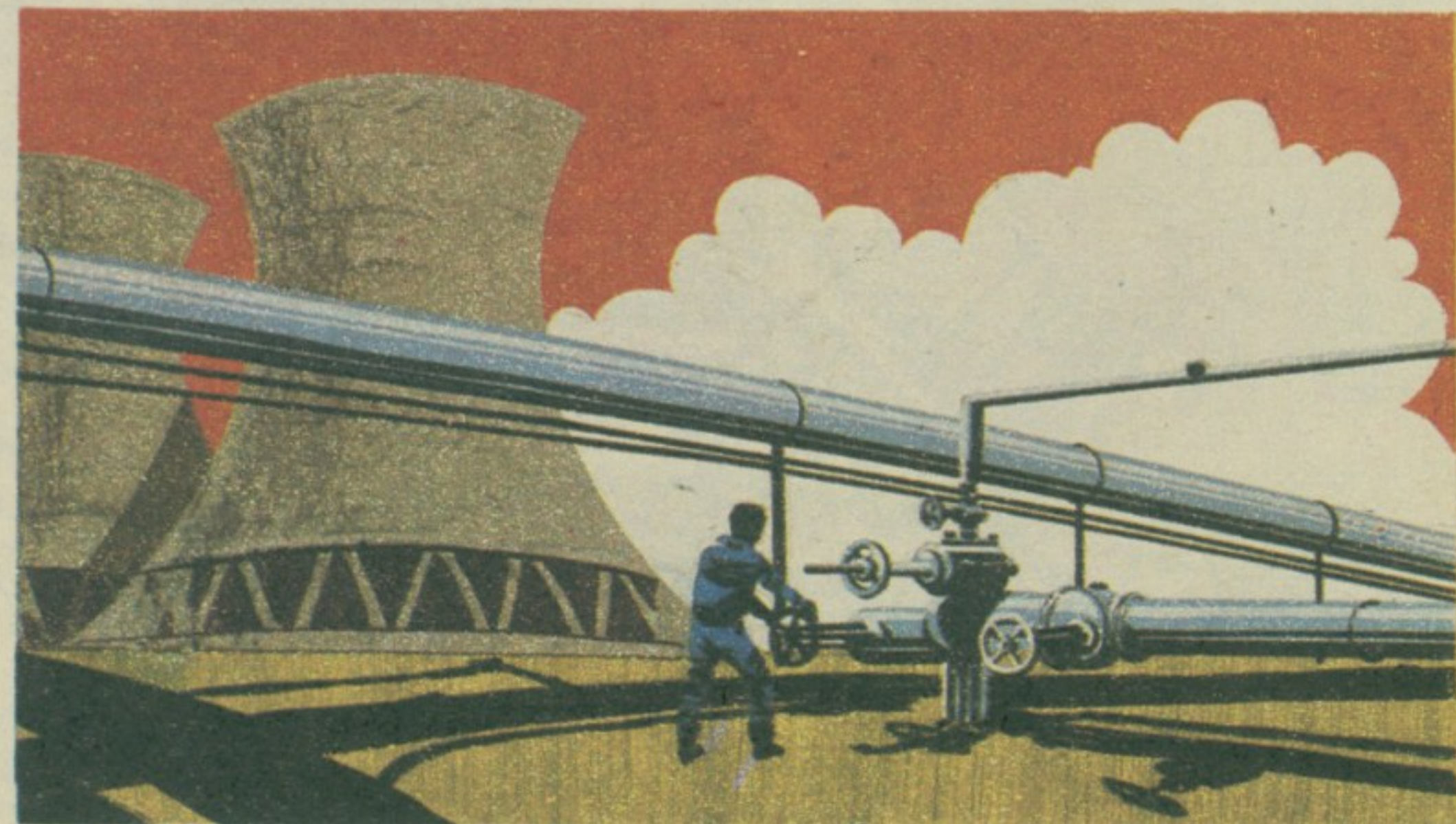
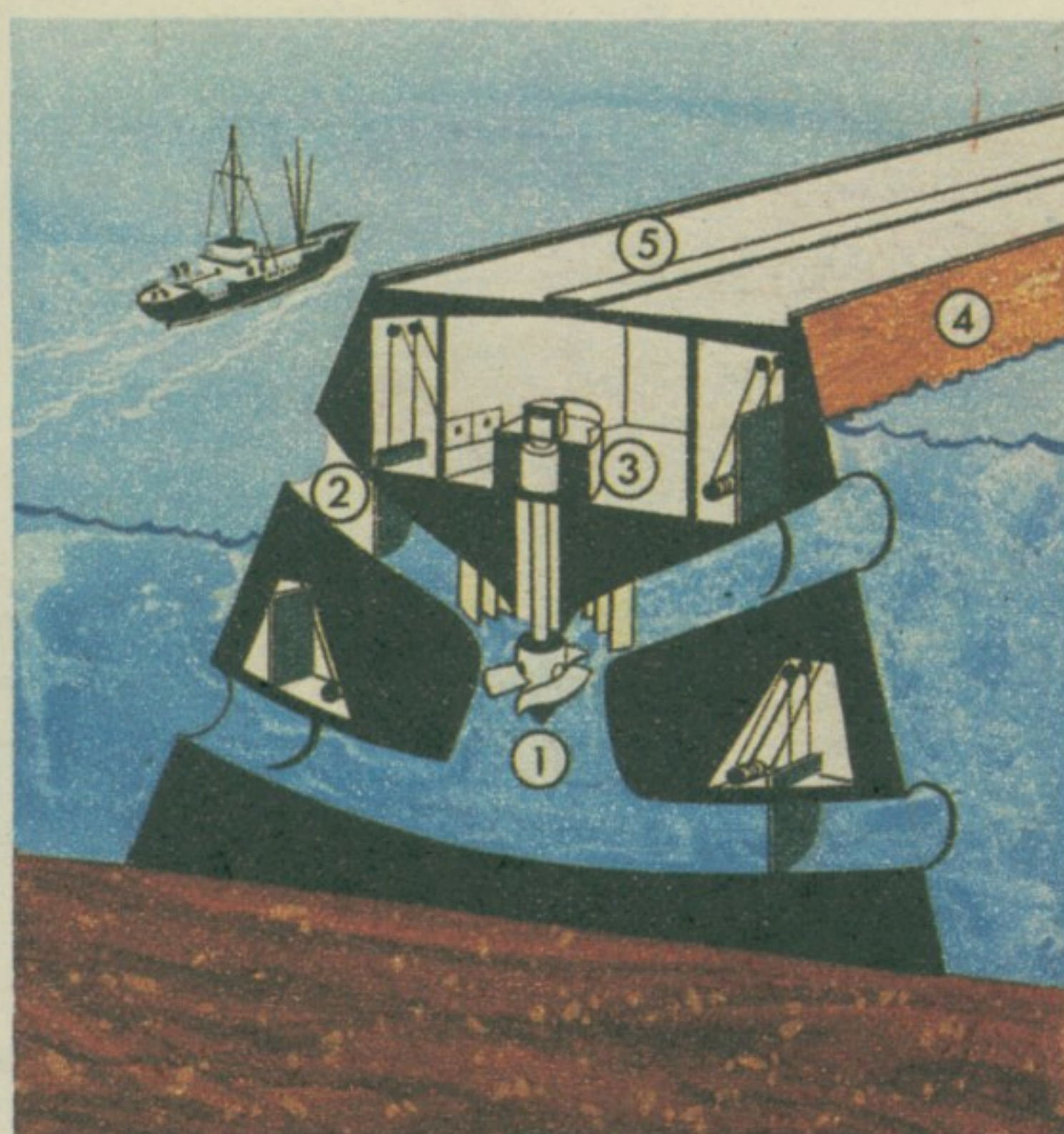
Поред Сунчеве, у свету се све помније истражују могућности коришћења и других енергија које може да обезбеди природа, а неисцрпне су. Тако се дошло и на идеју да се „упрегну“ морски таласи, што је још увек у истраживању и експериментисању, али зато већ годинама успешно раде централе за производњу електричне струје на плиму и осеку. Прва је изграђена ова на цртежу на ушћу француске реке Ранс у Ламанш. Њене 24 турбине могу да обезбеде 537 хиљада мегавата струје годишње. Иначе, док су људи још од давнина користили енергију река и потока за воденице, а у наше време за хидроцентrale, плиме и осеке миленијумима су пролазиле незапажено. Тек у кризи енергије сетили су се мора и океана!

Како долази до плиме и осеке? За њих су непосредно „одговорни“ Сунце и Месец: кад се нађу у истој линији са Земљом, види се колико јако Месец привлачи, пошто су плиме много јаче изражене (цртеж 1). Кад нису у истој линији, Месечево привлачење је мање (цртеж 2). Иначе, тек је Анри Поенкаре 1909. године, после векова нагађања, успео да објасни феномен плиме и осеке, на бази ратова Њутна и Лапласа.

Ево како се добија електрична енергија помоћу централе „на плиму и осеку“. На цртежу лево: 1) висок ниво воде споља тежи (2) да се изједначи с ниским унутар бране и тада вода покреће турбину кроз канале (3) и (4). Када је на мору осека (5), унутрашњи базен тежи да се испразни, па вода надире на турбине кроз канале (6) и (7). На цртежу десно приказан је цео систем: 1) турбина, 2) брана, 3) електрични генератор, 4) насип и 5) мост.

Још један извор бесплатне енергије којим нас је даривала природа су топице, извори вруће, па и вреле воде. Они нису ретки и има их на свим континентима, али се мало користе, па се у данашње време и о њима размишља као о могућности за веће експлоатисање. Настали су у доба креде и терцијера кад се Земљина кора борала. Тада су се услед појачане вулканске активности, стварале раселине кроз које су површинске воде понирале у дубину и загревале се — сваких 30 метара дубље за степен више. Кад би те воде поново нашле пут до површине, избијале би загрејане. До сада су се термални извори углавном користили за природно загрејане базене. У нашој земљи постоји низ бања с таквим базенима, нарочито у Хрватској. Најтоплији је извор у Липику са 58,2 степена С, затим Вараждинске Топлице које су око степен „хладније“, па Толуско, Дарувар, Стубичке, Крапинске и Сутинске Топлице, Шемница и др.

Вече. Југо који је дувао већ неколико дана нагло се појачао. Комешање мора почели су да замењују све већи таласи.

— Само нам је још то требало! — процедио је командант малог брода Петар Пеко стојећи поред крманоша.

Сви чланови посаде, са заповедником, укупно осморица, знали су да је југо у Вишком каналу гори и од најгоре буре. Задатак, међутим, никоме није тешко пао. Напротив, са одушевљењем су учествовали у свакој акцији. А све се одиграло брзо. Тог поподнева командант Четвртог поморског обалског сектора Нико Срзић позвао је Петра Пека и пренео му наређење Штаба:

— Испловићеш вечерас са осам америчких и енглеских командоса и неколико радио-станица за Зараће. Искрцај их тамо и врати се: За командосе одговараш!

Једноставно речено, али чекали су их ноћ и узбуркано море као тамни бездан а снажни немачки патролни бродови појављивали су се изненада као авети. Ипак, Пеко се није узбудио. Посада је познавала море као свој џеп, а он, сам, родом из Граца код Макарске, провео је као рибар младост на мору.

У 18 часова „Биоковац“ се отиснуо са Виса.

Било је врло хладно.

У МРАЧНОМ БЕСКРАЈУ

Колико се поносио посадом, Пеко је исто толико био срећан што заповеда бродом какав је „Биоковац“. До септембра 1943. брод је припадао Италијанима. У ствари, италијански финанси прогнали су њиме шверцере, па је конструисан за нечујно приближавање: обе издувне цеви мотора „носио“ је испод воде! Имао је два митраљеа, партизани су му додали још три и брзином од око 18 миља успешно се носио са Немцима. Био је дугачак 12 метара. У унутрашњем простору налазила се стројарница и кабине — неколико у прамчаном и једна у крменом делу.

Таласи су се ваљали, а море урлало. Пеко је покушао да погледом продре кроз тмину. Надао се да „Биоковац“ неће баш сада набасати на Немце. За посаду и себе није се плашио, много тога претурили су они преко главе, али савезнички командоси... Ко да их спасава у помамном мору. Храбри неки момци, помислио је, нису се уплашили невремена. Командоси као да су погодили шта мисли. Мало италијанским и нашим, а више енглеским језиком и гестикалацијом упитали су га како зна куда плови без инструмената за навигацију. То је за њих била за-

ТАРАН КОД ПАКЛЕН

гонетка којом су, изгледа, били заокупљени од поласка.

— Воде ме звезде! — насмејао се Пеко. — И кад их има и кад их нема, ми пловимо по мору у овом крају као што ви ходате пешице по граду у којем сте рођени!

Командоси нису схватили, што је разумљиво. Како да се човек не осети изгубљеним у том мрачном бескрају?

После три часа рвања с морем „Биоковац“ је упловио у увалу Дубовица на Хвару недалеко од истоименог града. Петнаестак кућа у ували — насеље Зараће, циљ пута. Неколико партизана на обали прихватило је командосе и радиостанице и понудило Пекове момке смоквама и вином. Око пола десет увече „Биоковац“ је окренуо назад на Вис. Посада је била задовољна извршеним задатком. Неко је чак тихо запевао.

БРОД ЈЕ ПРЕГАЖЕН

Југо и даље није попуштао. Видљивост се толико смањила да се није видео прст пред оком. Кренути опет на отворено море или не? Пеко је закључио да је боље држати се обале до Паклених отока, односно до Водњака, последњег острвца у скупини, а када се „Биоковац“ нађе поред њега усмерити брод тако да острвце остане иза крме. Довољно је затим држати тај правац и Вис не може да се промаши! Није ни слутио да се у том часу у штабу Четвртог поморског обалског сектора на Вису командант Нико Срзић хвата за главу у очајању што нема никакву везу са „Биоковцем“ како би спречио његов повратак.

Брод је се нашао код Водњака око једанаест увече. Југо се претворио у праву олују. Сручила се и киша праћена суснежицом. Малени „Биоковац“ носио се с побеснелим морем. Командант и посада никада нису били у тежем положају. Већина је седела у кабинама удајући се у срећу која је сад била потребнија него икад. Пе-

ЗАШТИЋЕНИ МРАКОМ ПОЛАКО СМО СЕ ПРОБИЈАЛИ ПРЕМА ХВАРУ НЕ ЗНАЈУЋИ ЗА ДОГОВОР ИЗМЕЂУ КОМАНДЕ НАШЕ МОРНАРИЦЕ И САВЕЗНИКА О НОЋНОМ ЧИШЋЕЊУ ЈАДРАНА.

тар Пеко стајао је на командном мосту и гледао час у крманоша час у мрак. Да ли ће брод издржати? Држао се за неки метални део у кабини, али је стално посртао.

А онда су осетили страшан ударац. Пеко и крманош пали су на под.

— Запарали смо немачку подморницу! — отело се Пеку и то је било све што је успео да каже.

Није долазило у обзир да су се насукали на подводну хрид јер је Вишки канал дубок.

Није прошло ни неколико секунди, а Пеко је био на ногама. Бацио је поглед

кроз прозор командног моста и згрануо се: нека црна маса брзо се удаљавала од „Биоковца“ који није више постојао иако се одржавао на површини! Напросто, брод је био пресечен и између два дела зајатило је море! Прамчани крај био је удаљен од крменог читавих десет метара! Оба су полако тонула.

Пеку је тек сада било јасно да је „црна маса“

немачки разарач који је у мраку прегазио „Биоковца“, боље рећи прошао кроз њега! Ова појава, у језику помораца позната као таран, врло је ретка у историји поморства.

Оба дела „Биоковца“ потонула су за неколико минута. Колико је чланова посаде шћућурених у ка-

ИЖ ОТОКА

бинама под палубом преживело удес, питао се Пеко. Вероватно нико јер разарач има ојачан прамац и разноси све пред собом. Није могао да верује очима када су се у мору окупиле — сви! У несрећи је било невероватно среће: прамац разарача није закахио ниједну кабину!

ВИЧИТЕ ДА НАС ЧУЈУ!

Преживели су судар, али шта даље?

Страдалнике је од смрти делио највише час борбе

Много среће у несрећи:
Петар Пено данас

за живот. Толико су могли да издрже. Ледена вода грчила је мишиће. Свако се држао за понеки дрвени предмет отпао са бродођа.

Настојали су да буду на окуп и храбре један другог.

Изглед да неко наиђе и „покупи“ бродоломнике били су никакви.

Неочекивано, однекуд се појавио још један разарач и стао подаље од бродоломника. После неколико тренутака усмерио је светлост рефлектора на огромне таласе који су се сударали и ломили уз тресак. Партизани су се обрадовали. Ваљало је нешто брзо учинити, ако разарач оде — изгубљени су. Ратно искуство налагало је ратном броду да не сме да стоји у месту, а још опасније било је да светлошћу одаје положај.

— Вичите да нас чују, вичите... Ко има највише снаге нека заплива према разарачу! — први се снашао Пеко.

Успело је, приметили су их... Разарач је прихватио посаду „Биоковца“. Отргнути смо од смрти, касније ћемо се снаћи; када се брод нађе близу обале скочићемо у море и утећи, размишљао је Пеко док се пео уз степенице спаса. Колико је било његово изненађење кад је видео да се не налази на немачком већ енглеском разарачу. Енглези, савезници, још имају и команду на Вису. Какав срећан обрт!

Радост није дуго трајала. Да све те вечери буде до краја замршено потрудио се и командант разарача-спасиоца. Држао се хладно и сумњичаво према незваним гостима. Истина, лепо их је нахранио и дао им суву одећу, али их је „замолио“ да остану у кабини и оставио стражара испред врата.

— Не може тако! — ражестио се Пеко и похитао до њега.

Командант потопљеног „Биоковца“ описао је све што се догађало од тренутка када је партизански бродођ испловио са Виса, но узалуд. Саговорник је остао уљудан, али шта он, Пеко, има од тога када Енглези не верује ни реч и сматра његове људе заробљеницима. Чак је изјавио да их води у Бари на даљу „надлежност“!

— Е, наздравље ако смо ми заробљеници! — љутито је узвикнуо Пеко.

У зло доба Енглези је смекшао. Позвао је радиовезом команданта разарача који је пловио неколико миља испред. Тада се Пеко запањено, по други пут те ноћи: „Биоковац“ није потопио немачки него разарач с чијим је командантом разговарао његов „домаћин“!

Шта се све то догађа нас! Чинито му се да сања.

САВЕЗНИЦИ А ЗАРОБЉЕНИЦИ

Два енглеска команданта договарала су се кратко и договорили: бродоломници иду у Бари да се утврди

ко су и шта су, дотле остају заробљеници.

Посада сад већ бившег „Биоковца“ тешко је примила одлуку. Па све што су доживели и преживели те ноћи било је због америчких и енглеских командоса, а ови са разарача — тако с њима. Зар да се заврши у Барију? Пеко је поново интервенисао.

— Зовите радиом ваше на Вису и проверите, то ништа не кошта!

Командант разарача одмахнуо је главом и љубазно замолио Пека да се придружи својим људима у притвору. Али, кад је остао сам, предомислио се. Позвао је Вис. Прича партизанског команданта је потврђена.

Ујутру је стигла енглеска торпиљерка са острва и прихватила посаду потопљеног „Биоковца“. Чим се приближила Вису, Пеко и његови морнари кликнули су од одушевљења. Торпиљерка је привезана за мол, али партизани нису могли на копно. Заповедник торпиљерке суво је одрезао:

— За мене сте заробљеници све док одговорни официр не дође по вас!

Дошло им је да га распале. Енглези и њихова

дисциплина! Он њима тако, и то на Вису!

Преузео их је енглески обавештајац Кук, извинио се због неспоразума и пружио им руку.

Од тренутка испловљавања са Виса прошло је више од десетак часова, а њима је изгледало као да је минула година. У Штабу им је објашњено: кад је „Биоковац“ кренуо на Хвар, дошло је до договора између команде наше морнарице и савезника да Британци те ноћи бродовима „чисте“ Јадран између Приможтена и Мљета. Имали су задатак да униште све што се креће морем. Посади „Биоковца“ то није могло бити јављено. Командант ништа није могао да учини. Шта се догодило са „Биоковцем“. — зна се. Било је то 19. фебруара 1944.

Петар Пеко данас живи у Сплиту. Пензионисан је 1973. у чину контраадмирала. Носилац је „Споменице 1941“ и више војних и мирнодопских одликовања.

Миленко Тодоровић

ПРИВАТНА БАШТА

Циновска шкољка „медвеђа шапа“ главна је личност је-је-језивих морских прича. Тобож, ако гњурац стави руку или ногу у отвор шкољке, она се одмах затвара, тако да несрећник нема никаквих шанси да се избави из стравичне замке. Овај огромни мекушац који живи у јужном Пацифику, стварно може да задиви: тежак је и до 500 килограма, пречник шкољке износи један метар а дебљина љуштуре пет сантиметара. Ипак истинитост стравичних прича је сумњива (а што би гњурац гурао руке и ноге у „челусти“ тридакне?), али мекушац је још по нечем врло интересантан. Он има своју приватну „башту“ и то на самој шкољци.

Медвеђе шапе леже на коралним спрудовима, обично у сасвим плиткој води док им дебело пурпурно плашт вири преко грубо изобразане ивице тешке љуштуре. Ако се ближе испита површина плашта, виде се многе светле тачкице које личе на очи. Ово су у ствари „светларници“ који проводе Сунчеву енергију у „стакларе“ у плашту. На овим местима расту микроскопски ситне зелене алге и врше фотосинтезу. Тридакна користи бела крвна зрнца да би пожњела алге и уопште не употребљава свој систем за варење. Уместо тога готов ручак стиже јој крвотоком. Све је суперједноставно. И нема никакве бригае око набавке хране.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

1

Да ли јелени умеју да пливају?

- да
- не

4

Маузолеј породице Рачић, дело Ивана Мештровића, налази се у:

- Цавтату
- Дубровнику
- Сплиту

7

Главну улогу у филму „Кум“ играо је:

- Орсон Велс
- Марлон Брандо
- Џек Лемон

ТОП-ЛИСТА СВЕЗНАЛИЦА:

Манси свезналице (9 до 12 тачних одговора).
Мини-манси свезналице (4 до 8 тачних одговора).
Мини свезналице (мање од 4 тачна одговора).

9

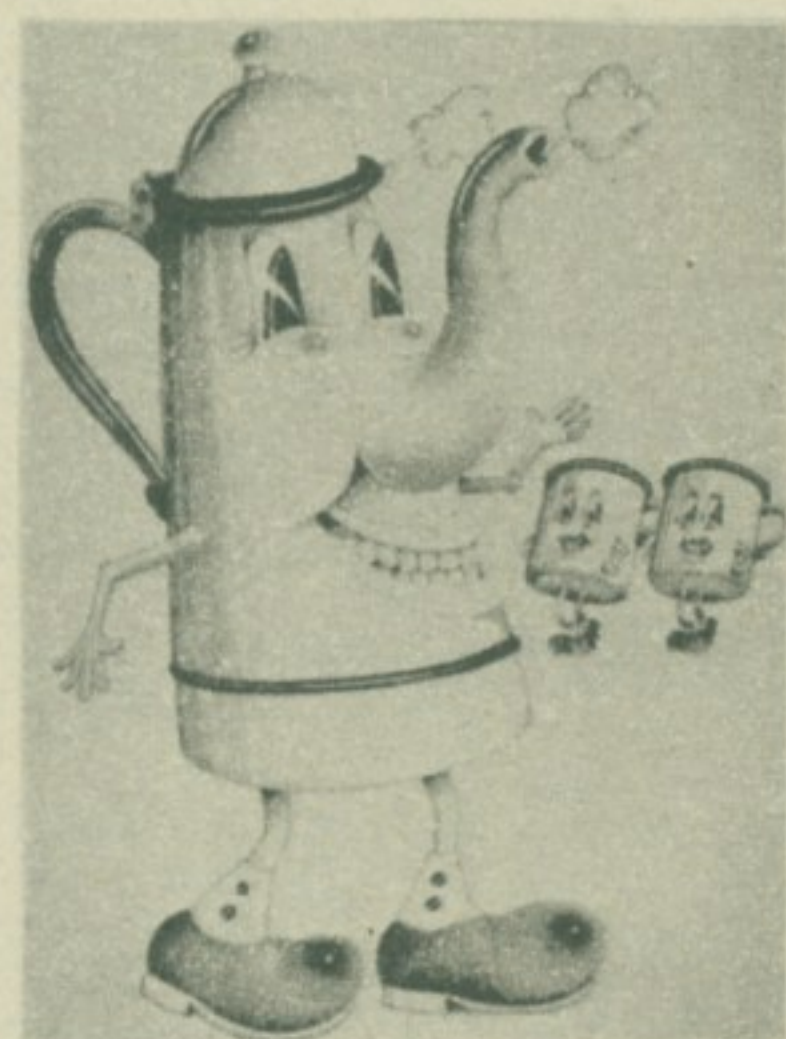
Људи на слици одевени су у народну ношњу:

- Црне Горе
- Србије
- Словеније

2

Овај закатлија је по струци:

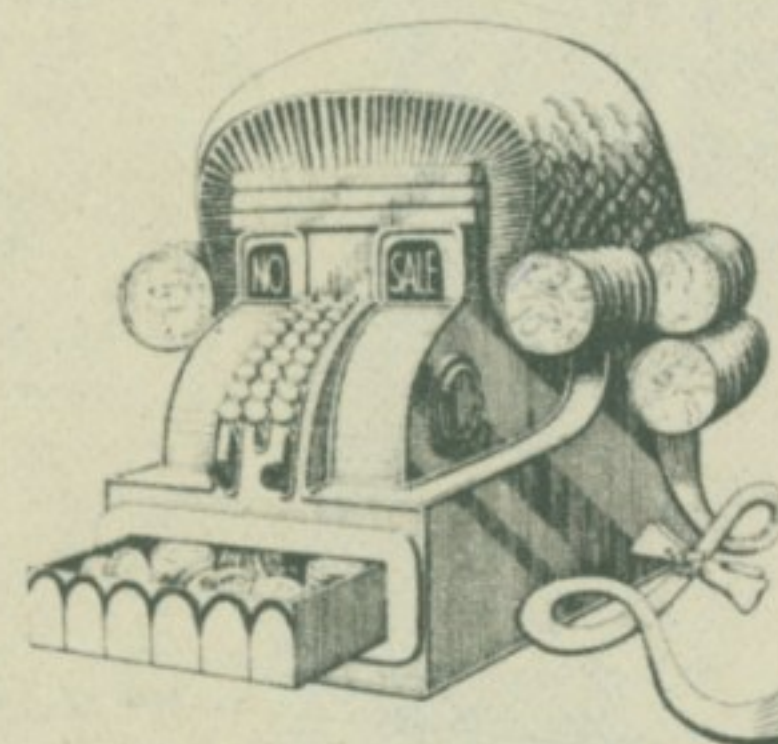
- топионичар
- машинбравар
- керамичар

8

Замена за природну косу зове се:

- бутика
- перика
- перуника

S

10

Слово представља саобраћајни знак:

- Шведске
- Швајцарске
- Совјетског Савеза

11

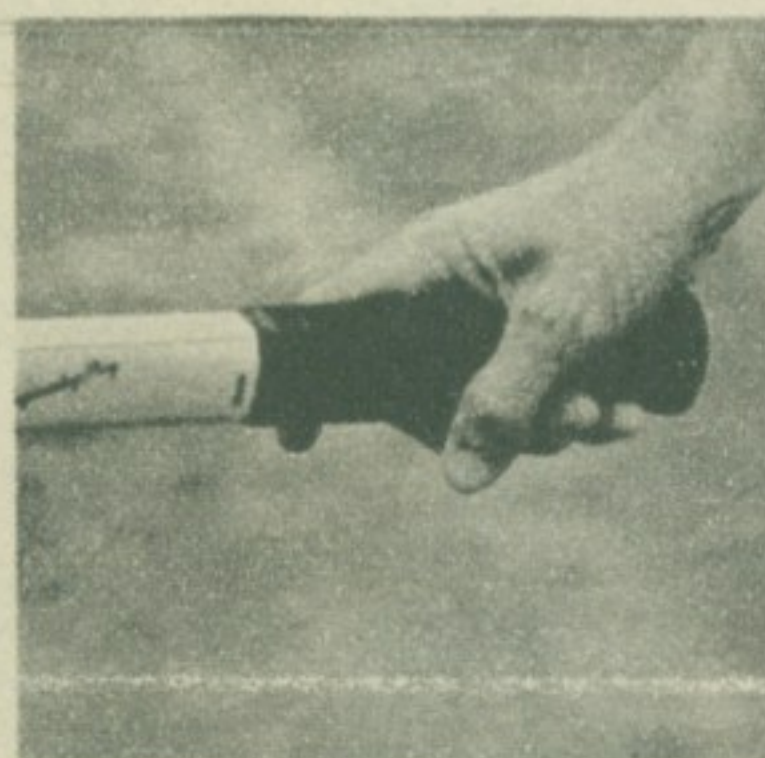
Према легенди, утемељивач Рима (Ромул и Рема) одгајила је:

- лисица
- текуница
- зучица

12

Рука држи рекет:

- тениски
- стонотениски
- бадминтон

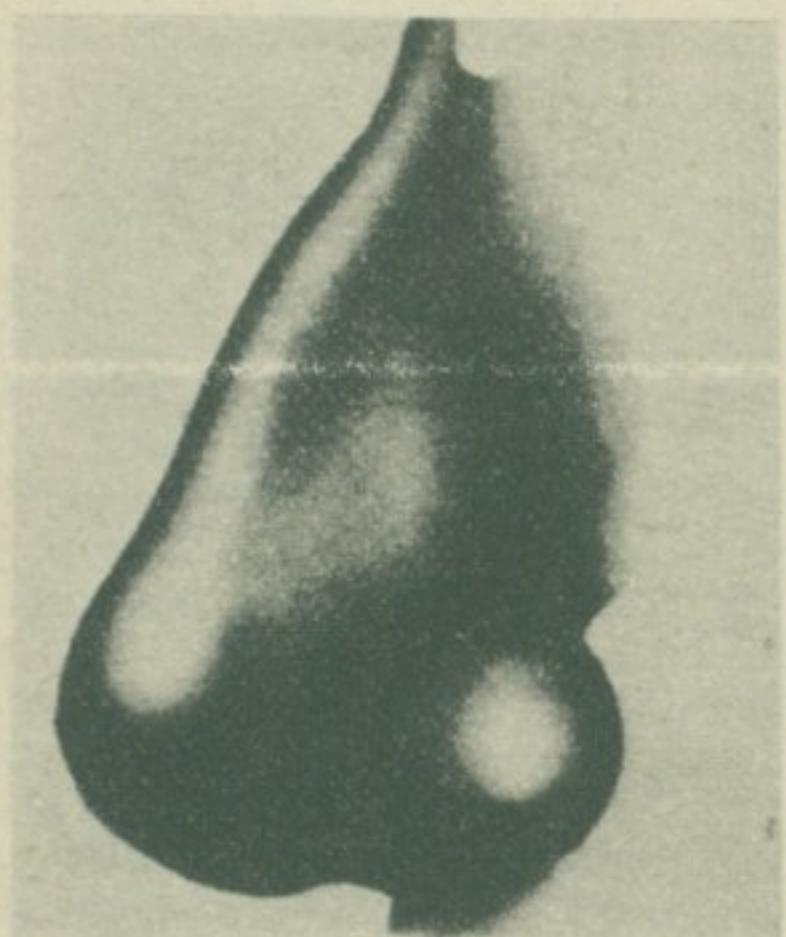
ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 — да; 2 — керамичар; 3 — оториноларинголог; 4 — Цавтату; 5 — 100°C; 6 — Ручовска; 7 — Марлон Брандо; 8 — перика; 9 — Црне Горе; 10 — Швејцарске; 11 — лисица; 12 — тениски.

3

Специјалиста за ухо, грло и нос зове се:

- орнитолог
- оториноларинголог
- ортопед

5

Вода прокључа на температури од око:

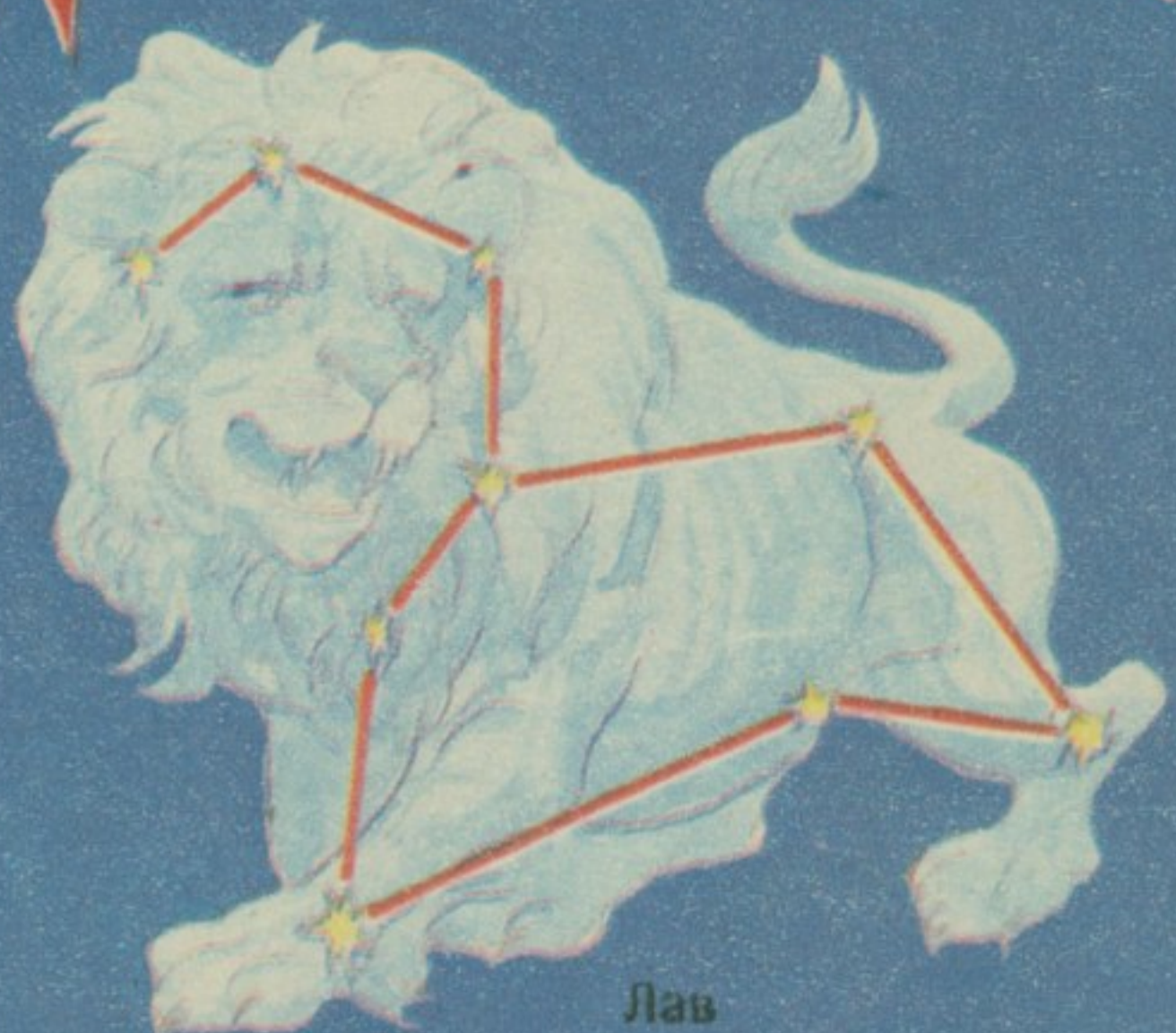
- 60°C
- 100°C
- 130°C

6

Клисуре код Пећи је:

- Овчарско-Кабларска
- Сивачка
- Ручовска

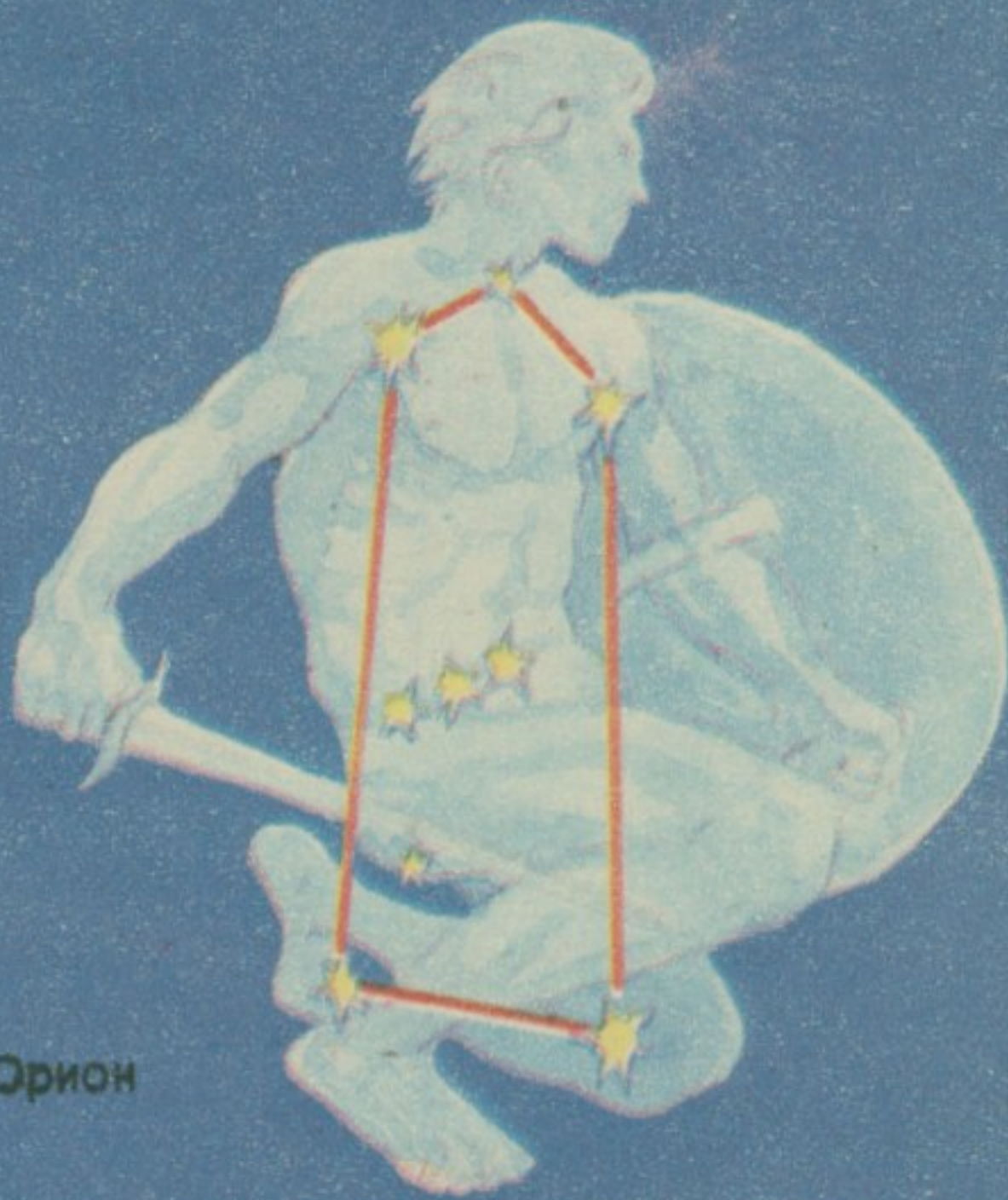
Лав

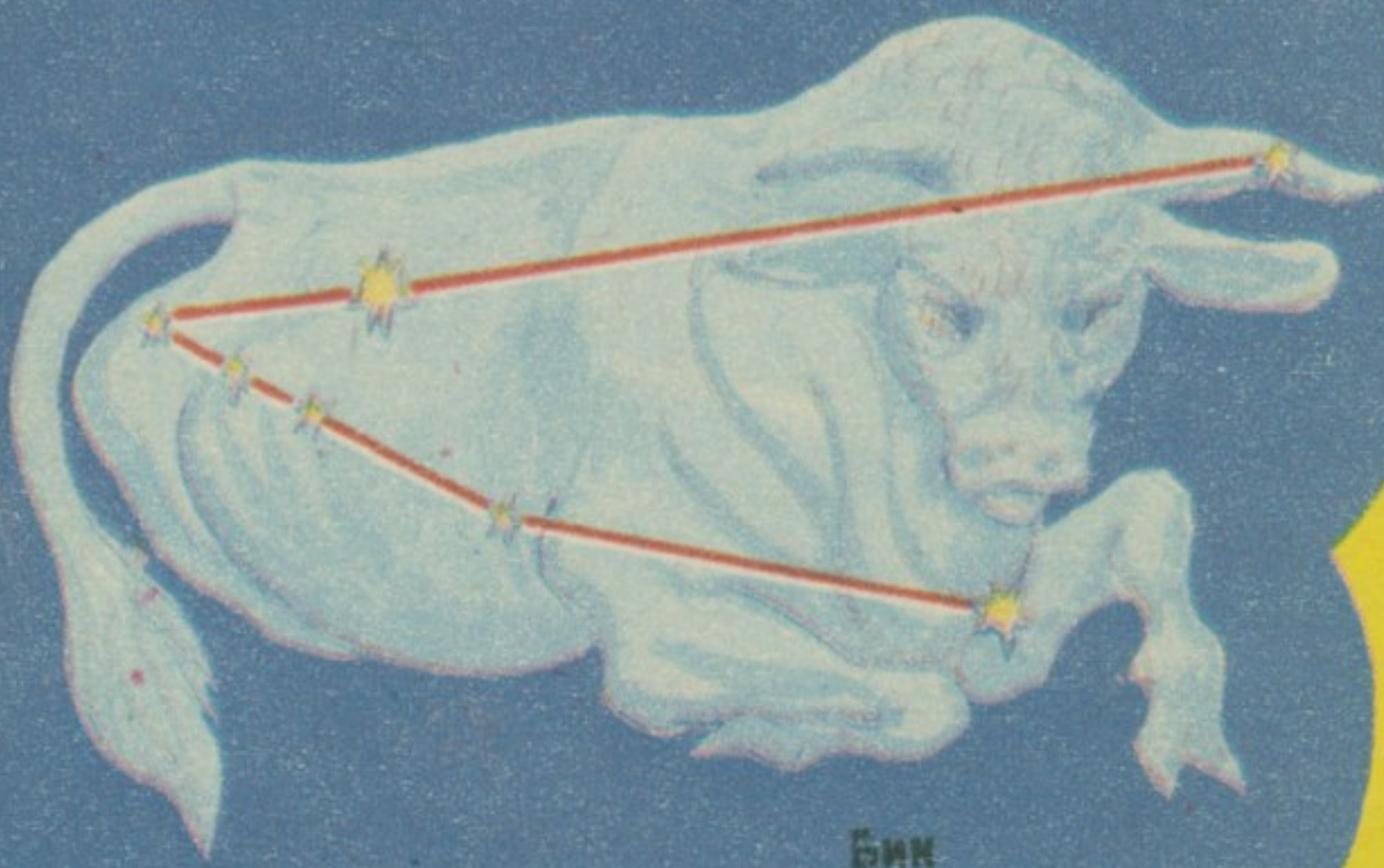
Велики Медвед

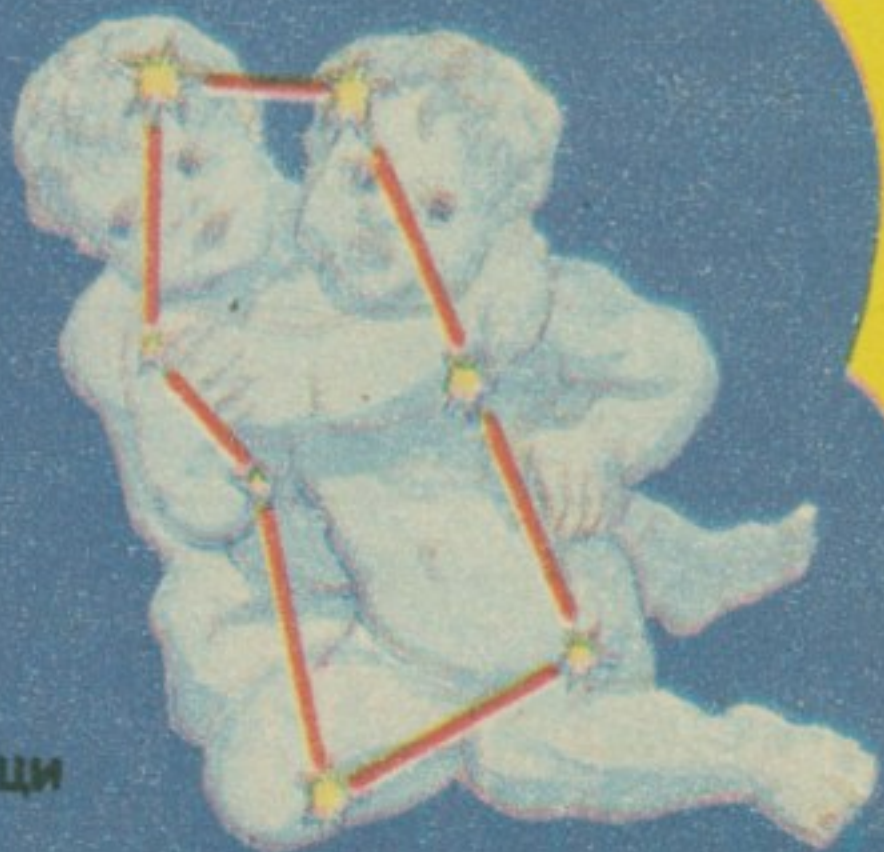
Мали Медвед

Орион

Бик

Близанци

Од осамдесет осам познатих и обележених констелација наше галаксије најпознатија је Велики Медвед која нам је помогла да на небу пронађемо јунаке мита о спасавању Андромеде. И ово сазвежђе има своју митолошку причу.

Врховни бог Зевс, ожењен богињом Хером, загледао се у лепу Калисто, кћер аркадског краља Ликасна. Љубоморна Хера је, када је сазнала за мужевљено неверство, претворила Калисто у медведицу. Малог Аркада, Зевсовог и Калистиног сина, однео-вала је богиња Маја.

Пегнаост других година лутала је Калисто у облику медведице шумама док се није срела са одраслим Аркадом. Једно предање каже да је Калистино материнско срце одмах препознало сина. Не слутећи да је пред њим рођена мајка, Аркад је спремио лук.

У тренутку када је хтео да одапне стрелу, умешао се свевидећи Зевс и, да би спречио несрећу, послао снажан ветар који је Калисто и Аркада пренео на небо, у сазвежђа Великог и Малог Медведа.

Друго предање каже да се медведица Калисто сакрила од сина у храм Ликејског Зевса. Аркад је видео где је звер побегла и ушао је за њом у храм.

Улазак у ово светилиште кажњавано је смрћу, али се Зевс сажалио на некадашњу драгану и сина па их је спасао одневши их на небо: Калисто у сазвежђе Великог Медведа, Аркада у звезду Арктур, у сазвежђу Волара.

Хера је сазнала за Зевсов „маневар“ и замолила је Океана да забрани овим сазвежђима да се икада освеже у његовим водама. Океан је услишио богињину молбу и зато, према миту, сазвежђа Великог и Малог медведа никада не залазе.

У ствари, она леже близу северног небеског пола и због тога се у нашим крајевима увек виде.

Ако се, на небеском своду или мапи неба, прати „руда“ Великих Кола (се-

дам главних звезда у сазвежђу Великог Медведа), лако се долази до Арктура, сјајне звезде наранџасте боје у сазвежђу Волара. То је Аркад.

Звезда Арктур није на нашем небу увек изнад хоризонта. Од пролећа до јесени веома је упадљива на ноћном небу а када заузима најнижи положај, нестаје испод хоризонта.

За сазвежђа Великог и Малог Медведа везана је још једна легенда.

Када се родио Зевс, мајка Реја га је сакрила у шуму да га отац Крон не би прогутао као старију браћу и сестре. Бебу су однеговале Киносура и Хелико, милостиве нимфе са Иде на острву Криту.

У знак вечите захвалности Зевс их је, када је постао врховни бог, пренео на небо: Киносуру у сазвежђе Малог Медведа, Хелику у сазвежђе Великог Медведа. Пошто ова два сазвежђа никада не залазе, Киносура и Хелико воде рачуна о кретању звезда и надгледају све што се збива на Земљи.

Заведрих зимских ноћи на небеском своду северне хемисфере упадљиво блиста јато звезда у сазвежђу Ориона. Ово величанствено сазвежђе је, као и Велики Медвед, поуздан небески путоказ.

Добило је име по чувеном митском ловцу Ориону кога су красили циновски стас и изузетна лепота. О овом вештом ловцу постоји више старих и млађих предања.

Једно каже да је Ориона волела богиња зоре Еоја и тиме изазвала завист богова који су богињи лова Артемиди наредили да лепог ловца убије. Артемиде га је устрелила на Делу и његова сен је у Царству мртвих наставила да гони и убија дивљач.

Према другој верзији Орион је у друштву Артемиде и Лете ловио дивљач на Криту и хвалио се да ће потаманити све животиње на свету. Његове богохулне речи чула је Геја и из свог крила пустила скорпиона који га је у-смртио.

Артемиде је на небо пренела и Ориона и скорписна и Скорпион стално гони Ориона и по небеском

своду: чим се Скорпион појави, Орион се склања иза хоризонта.

У сазвежђу Ориона су и две сјајне звезде прве величине: црвенкасти Бетелгез и бели Ригел. Орионов појас чине три сјајне звезде које леже готово у правој линији, а ловчев магличасти мач је јужно од појаса.

Следећи ловчев појас стиже се једним правцем до беле звезде Сиријуса у сазвежђу Великог Пса. То је најсјајнија звезда која се види са Земље. Супротним правцем долази се до Алдебарана у сазвежђу Бика.

У Бик у налазе и Хијаде, пет звезда које се појављују у време пролећних киша, а нестају с неба у нашим крајевима у касну јесен.

Хијаде су, према миту, биле нимфе, кћери критског краља Мелисеја и Океаниде Етре или Плејоне. Тачан број Хијада се не зна, а легенде помињу седам: Амброзију, Корониду, Еудору, Диону, Фесилу, Поликс и Фео.

Њима је Зевс поверио новорођеног Диониса, свог најмлађег божанског сина кога је добио са Семелом, да би га сачувао од Херине љубоморе. У знак захвалности бог је Хијаде пренео у сазвежђе Бика а Мелије их је подмладила пре него што су отишле на небески свод.

У близини Бика види се, за јасних ноћи, јато од седам слабих звезда збијених једна уз другу. Поглед кроз телескоп показује да се јато састоји од стотину звезда.

То су Плејаде или, како их у нашем народу називају, Седам Влашића. Појављују се на небу у време почетка жетве а нестају у време сетве.

Плејаде су сестре Хијада, кћерке Атланта и Океаниде Плејоне или Етре. Све су биле љубимице богова: Алкиону и Келену је волео Посејдон, Електру, Тајрету и Мају Зевс, Стерпу бог рата Арес. Само је Меропа волела смртника Сизифа.

Ловац Орион прогонио је Плејаде седам година и Зевс их је, да би их заштитио, претворио у голу-бице и однео на небо. На небу се јасно види само шест Плејада. Седма, једва видљива, је Меропа, кажу потамнела од стида што је била удата за обичног човека.

ГАНИМЕД КАО ВОДОЛИЈА

Многи хероји древних митова блистају на небеском своду. Представљамо вам неке од јунака овековечених у сазвежђима која лако можете да видите и голим оком

Суседи Бика и Ориона су Кастор и Полидеук (или Полукс) из сазвежђа Близанаца. Њихова мајка је Леда која је једне ноћи спавала са својим мужем Тиндарејем када се појавио Зевс у облику белог лабуда.

Леда је после девет месеци родила близнаке Кастора и Полидеука и близнакиње лепу Јелену (због чије је отмице почео тројански рат) и Клитемнестру. Према миту Полидеук и Јелена су Зевсова деца, а Кастор и Клитемнестра Тиндарејева. Зато су само Полидеук и Јелена бесмртни.

Полидеук и Кастор су били нераздвојни и одликовали су се необичном лепотом и снагом. Учествовали су у многим походима и подвизима. Били су са Јасоном у походу Аргонаута на златно руно и у лову на Калидонског вепра. Са јунаком Хераклом борили су се против Амазонки...

Када је Кастор умирао, Полидеук је замолио оца да и њему пошаље смрт. Зевс му је дао да бира: или да вечно ужива са боговима на Олимпу, или да пола живота проводи са братом у Царству мртвих а пола са боговима на Олимпу.

Полидеук је изабрао брата и од тада обојица један дан живе на Олимпу, а један у подземном Тартару.

Да би овековечио њихову братску љубав Зевс је ликове Кастора и Полидеука пренео на небески свод у сазвежђе које је по њима добило име.

На северном небу блиста звезда Вега у сазвежђу Лире, пета по сјају посматрано са Земље. Лира је, кажу, припадала Орфеју, сину трачког краља Ојагра и Музе Калиопе.

Орфеј, несрећни муж Еуридики за којом је пошао и у Царство мртвих, био је најбољи живи песник и певач. Лиру је добио од самог бога Аполона, а Музе су га научиле да свира.

Свирао је и певао тако умиљно да су се и дивље звери и дрвеће и стене покретали на звуке његове лире. Премање каже да у месту Зони у Тракији и данас неколико храстова стоји у положају у коме су

се затекли када је Орфеј престао да свира.

Према предању, трачке жене растргле су Орфеја јер је, после Еуридикине смрти, одбијао љубав, а делове тела разбацале су на све стране.

Музе су скупиле раскидано Орфејево тело и сачуване га у подножју Олимпа. Прича се да славуји који се гнезде близу његовог гроба певају лепше од осталих.

Недалеко од Лире и Лабуда, који по облику — када се његове највеће звезде споје правим линијама — подсећа на крст, налази се сазвежђе Орла са звездом Алтаир, дванаестом по сјају у односу на Земљу.

Ево како је, по легенди, настало ово сазвежђе.

Син тројанског краља Троја и речне богиње Калироје Ганимед био је најлепши међу смртницима. О његову лепоту отимали су се и људи и жене, и богови и богиње и она му је одредила судбину.

И сам Зевс пожелео је да ужива у Ганимедовој лепоти и послао је Орла да га уграби и донесе на Олимп. Од тада је Ганимед Зевсов лични пехарник уместо Херине кћери Хебе. Хера је због тога омрзла не само њега већ и све Тројанце па је, кажу, Троја унапред била осуђена да пропадне.

Ганимед је овековечен на небу у сазвежђу Водолије, а орла који га је уграбио у сазвежђу Орла. Сазвежђе Водолије првобитно је представљало египатског

бога који је владао изворима реке Нила и из кондира сипао воду.

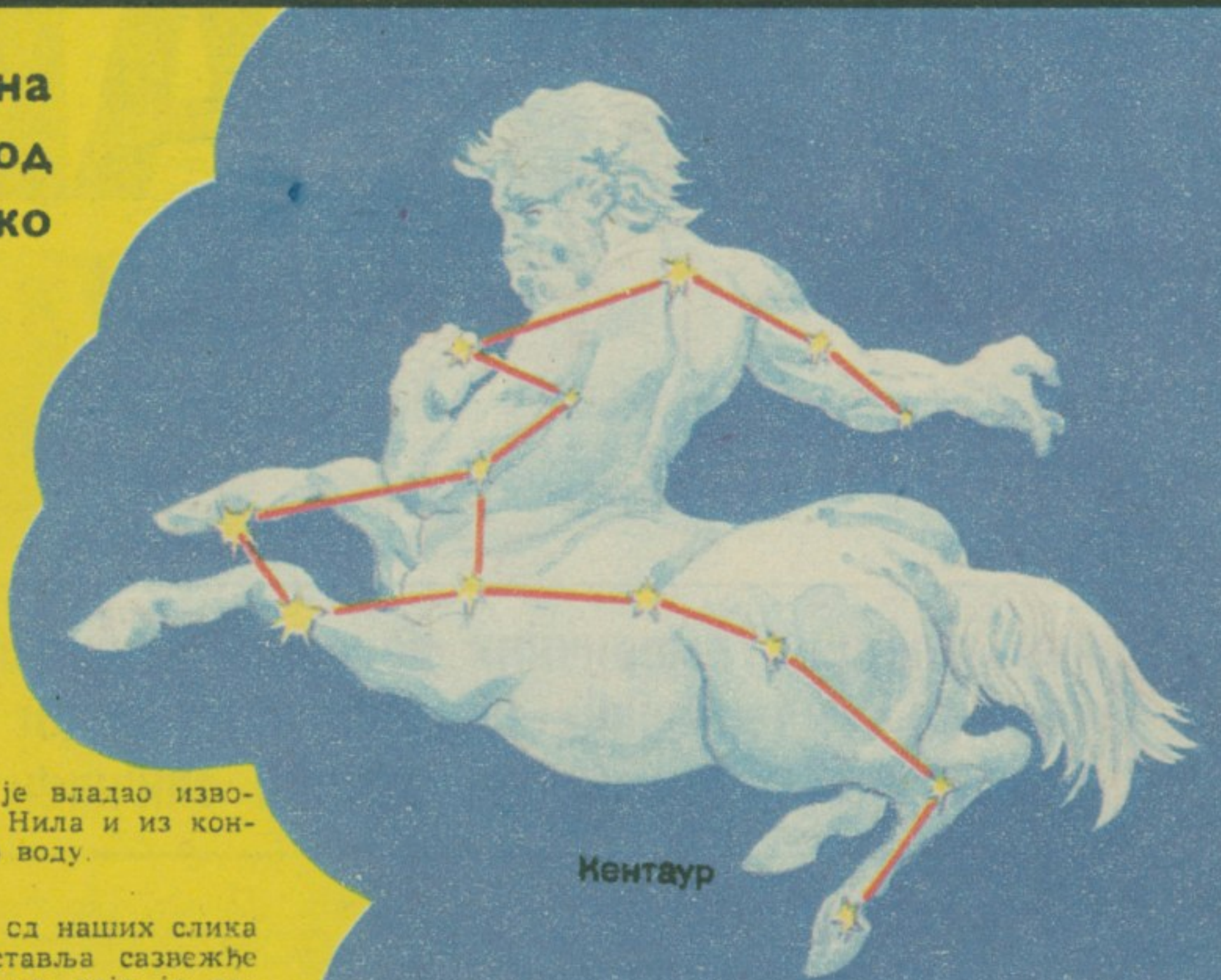
Једна од наших слика представља сазвежђе Кентаур које је добило име по мудром Хирону, получовеку-полукоњу. Он је био најбољи и најплеменитији од свих кентаура и васпитач, саветодавац и заштитник многих грчких јунака.

Хирон је од Хермеса прихватио тек рођеног Херакла и био му васпитач и учитељ. Када је Херакле, много касније, прогонио дивље кентауре, случајно је отровном стрелом ранио и Хирона.

Умирући у великим мукама Хирон је умалио Зевса да он замени Прометеја коме је, окованом на Кавказу, орао свакога дана кљувао жигерицу.

Зевс је услишио молбу и Хирон је чувени добровољни избавитељ Прометеја, највећег добротнога човечанства. Богови ганути жртвом, пренели су га на небески свод да блиста заједно са другим легендарним јунацима претвореним у звезде.

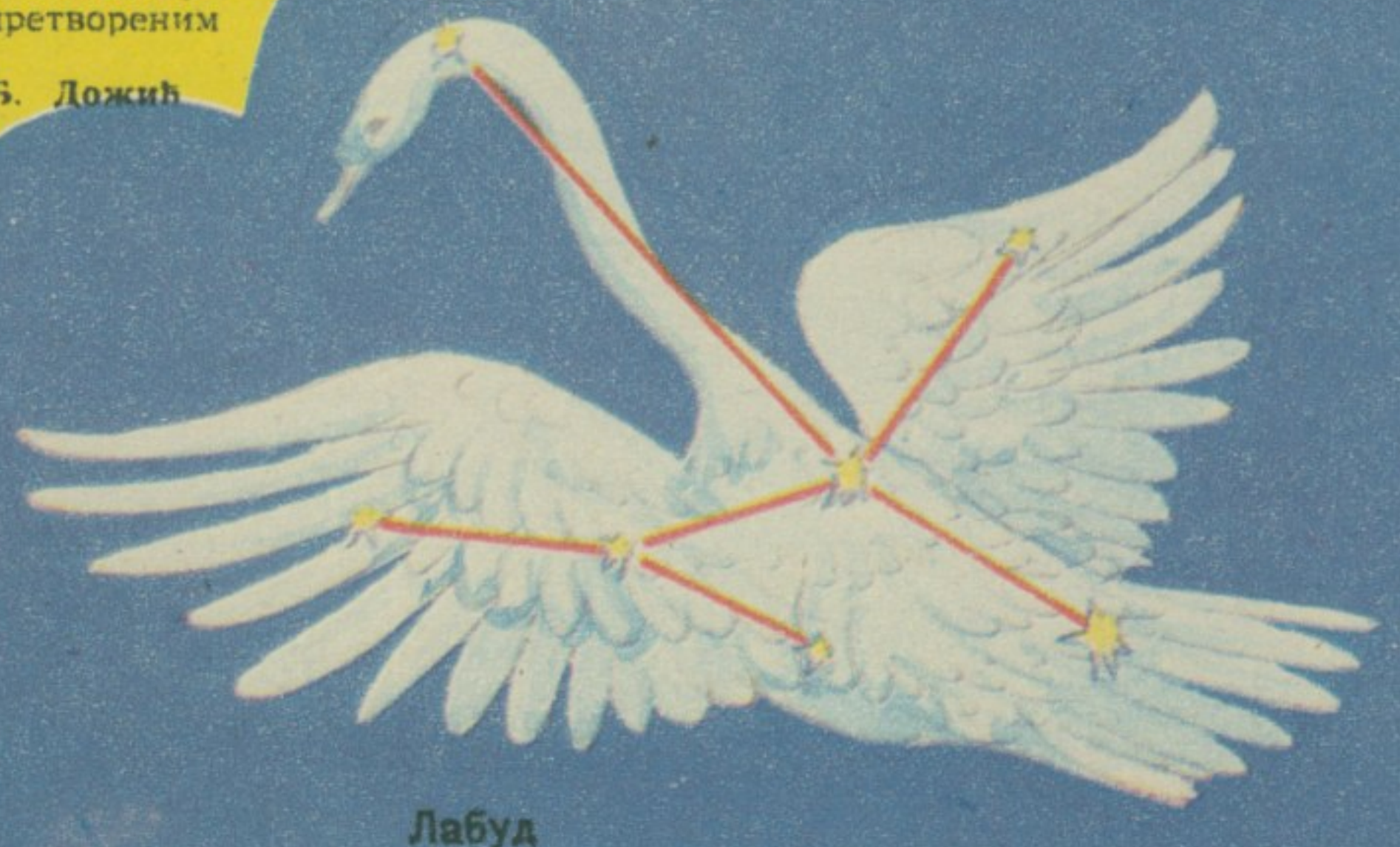
Б. Дожић

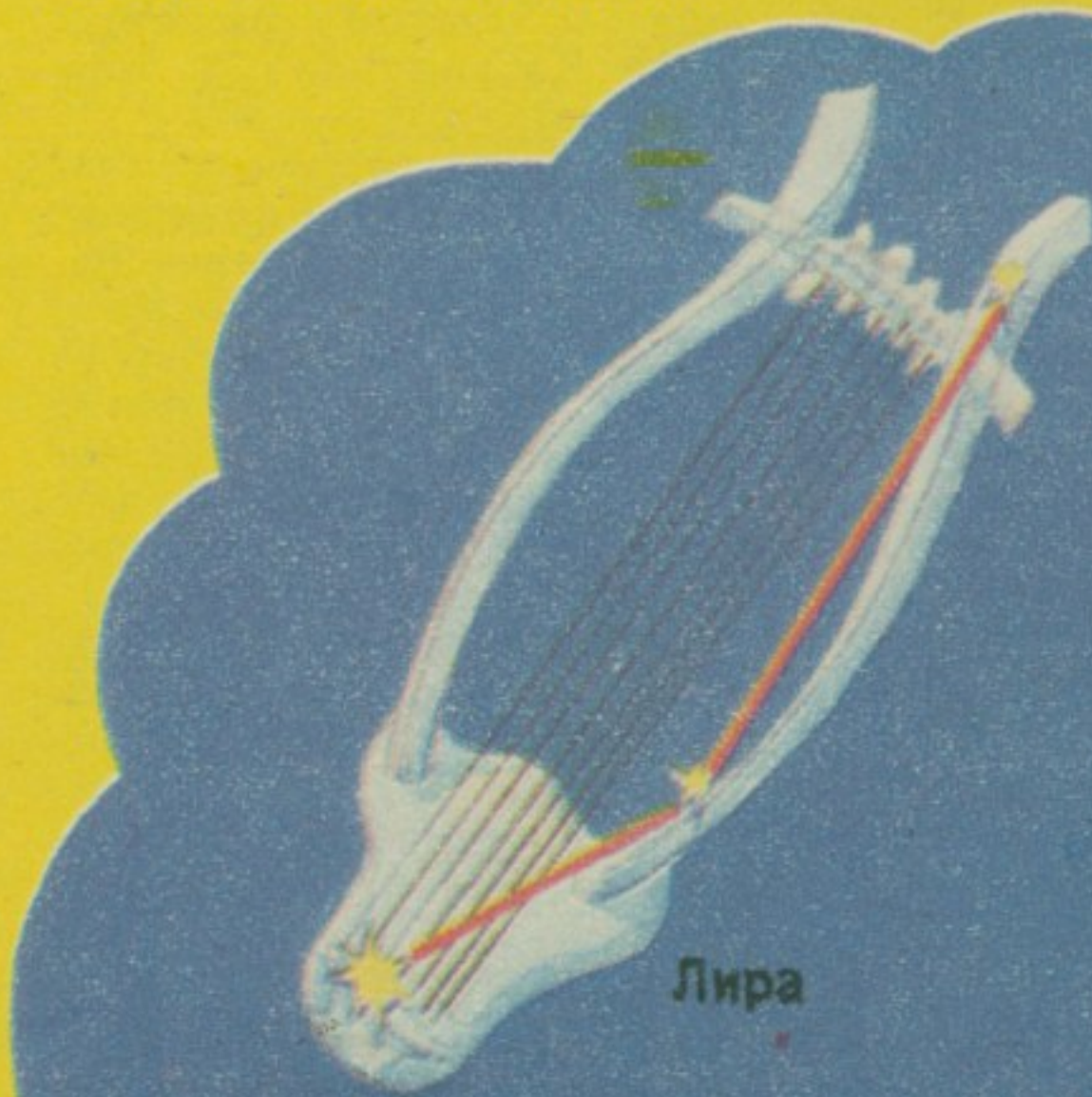
Кентаур

Орла

Лабуд

Лира

ПОМАЛО ЗАСТРАШУЈУЋИ БЛИЗАНЦИ РИЗВУНТИ

Екипа угледних америчких лекара и психолога која врши сложена испитивања идентичних близанаца из целог света дошла је до невероватног открића: они су још сличнији кад расту одвојено

Јануара 1979. године Џиму Луису, ноћном чувару из Лиме у америчкој држави Охајо, испунио се животни сан — нашао је свог брата близанца кога није ни познавао. Раздвојени су када им је било само пет недеља и усвојили су их две различите породице.

Џим Луис се, после многих безуспешних покушаја да уђе у траг брату, обратио суду који је својевремено одобрио усвојење. Месец дана потом суд је пронашао Џима Спрингера, архивара из Дејтона, такође у Охају. Браћа су живела на удаљености од свега сто педесет километара!

Састали су се. Обојица су носила име Џејмс и надимак Џим — пука случајност јер су имена бирали родитељи који су их усвојили. Али, шта да се каже о осталим „подударностима“?

Оба брата оженила су се девојкама по имену Линда, развела се и поновно оженила девојкама које су се звале Бети.

Луис је свом прворођеном сину дао име Џејмс Аллен. И Спрингер је свом прворођеном сину дао име Џејмс Аллен.

Обојица су као деца имали пса и оба пса звала су се Тој (енглески toy = играчка) што баш није уобичајено име за кучећи род.

Обојица су једно време радила у полицији, затим у ресторанима познатог ланца Мекдоналдс, онда на бензинским пумпама.

И један и други проводили су годишњи одмор у Флориди, у истом месту и на истој малој плажи, само не у исто време. На одмор су ишли истим типом „шевролета“.

Оба Џима имају брата од родитеља који су их усвојили и оба брата се зову Лари. (Ово је збиља пука коинциденција и нема везе са њиховим „близнаштвом“.)

У школи су волели исти предмет — математику, а мрзели граматику и писање.

У осамнаестој години живота обојица су почела да пате од исте врсте главобоље: напетост би почињала поподне и претварала се у јаку мигрену. Главобољу су лекари описали истим речима.

У средњим годинама код обојице се појавила несаница.

Пушили су исте цигарете и пили иста пића, а у говору употребљавали исте жаргонске изразе.

Обојица су претрпела по два срчана удара...

Када су се састали, један би почињао неку реченицу, а други је настављао као сопствену мисао.

Састанак у Минесоти

Случај два Џима заинтересовао је психолога Тома Бушара са универзитета у Минеаполису, америчка држава Минесота која је око 900 километара удаљена од Охаја. Екипа научника са овог универзитета већ се бавила испитивањем идентичних близанаца који су расли заједно првих десет година живота а потом били одвојени.

Браћа Џим су им отворили ново поље рада — никада раније нису били у прилици да испитују близанце одвојене од раног детињства. „Случај близанаца Џим“ био им је на-

дохват руке. Тако су почели експерименти са идентичним близанцима.

Идентични или монозиготни близанци рађају се из једног оплођеног јајашца и имају исти „скуп“ гена. Уколико су расли одвојено од раног детињства, идеални су за испитивање утицаја средине на развој личности.

Џим је прочитао у новинама о случају близанаца Џим, Том Бушар је у року од 38 часова успео да окупи своје колеге, добије од универзитета неколико хиљада долара и пронађе оба Џима.

Захваљујући публицисти који је добио овај случај, екипа из Минесоте успела је да „сакупи“ и проучи још петнаест парова идентичних близанаца раздвојених у раном детињству. Неки од њих састали су се пре Минесоте, али не пре двадесетих година живота.

У Бушаровој екипи налазе се психолог Дејвид Ликан чија је специјалност активност можданих таласа идентичних близанаца. Лионард Хестон који врши медицинска испитивања (и отац је идентичних близанаца) и Ирвин Готсман, светски ауторитет за близанце.

У току једнонедељног испитивања близанци су имали да одговоре на 15 хиљада питања — од веома интимних преко тестова за мерење коефицијенте интелигенције до понашања за столом, времена када, шта и како читају, који им се телевизијски програми највише допадају, шта их чини срећним, која јела воле, да ли свирају неки инструмент...

Подвргнути су и детаљним лекарским прегледима, измерени су им мождани

таласи, један дан су провели са монитором на срцу, прошли су кроз тестове алергија, фобија (страхова)...

Менингитис и венчане хаљине

Сваки нови пар откривао је нова „чудеса“. Узмимо, на пример, британске близнакиње Бриџет Хадисон и Дороти Лоу.

Оне су, као и браћа Џим, идентичне близнакиње у позним тридесетим годинама. Бриџет живи у Лестеру, Дороти у Барнлију у Великој Британији. На аеродрому их је сачекао доктор Бушар и запрепастио се кад је видео да обе на једној руци имају по седам прстенова, а на другој наруквицу и часовник.

Касније је, наравно, откривено још много више. Једна је дала сину име Ричард Ендрју, друга Ендрју Ричард. Бриџет има кћер Катрин Луиз а Доротина се зове Карин Луиз (Карин под „притиском“ фамилије, а не Катрин како је сама желела).

Обе сестре су училе клавиру и напустиле свирање после истог положеног испита. Обе су прележале менингитис, на венчању су носиле готово истоветне хаљине и букетиће истог цвећа. Обе имају мачоре по имену Тигар и збирке цлишаних играчака.

И Бриџет и Дороти водиле су лични дневник 1960. године. Почеле су истог дана. Када су дневници упоређени, испоставило се да су исти (иста књига, исте шаре) — да су дани када су сестре бележиле утиске истоветни.

Осим што су налик као јаје јајету, сестре имају

идентичне покрете: обе покривају уста истом руком када се сненивају, чупкају косу на врату и трљају нокат о нокат када нешто причају.

Други пар из Британије, близнакиње Барбара Херберт из Кента и Дафни Гудшип из Вејкфилда, остао је у сећању екипе из Минеаполиса по шалама које су непрекидно збијале. Испоставило се да су оне једине шаливиције у породицама које су их усвојиле. Пука случајност?

Обе су пале низ степенице у петнаестој години и сломиле чланак на нози. Обе су се удале за државне чиновнике и родиле по два дечака и девојчицу, и то баш тим редом.

У Минеаполису су дошле у драп хаљинама и браон сомотским јакнама. Случајност? Сестре имају криве мале прсте, случај да трљају нос док разговарају, не подносе висине и ујасављају се крви.

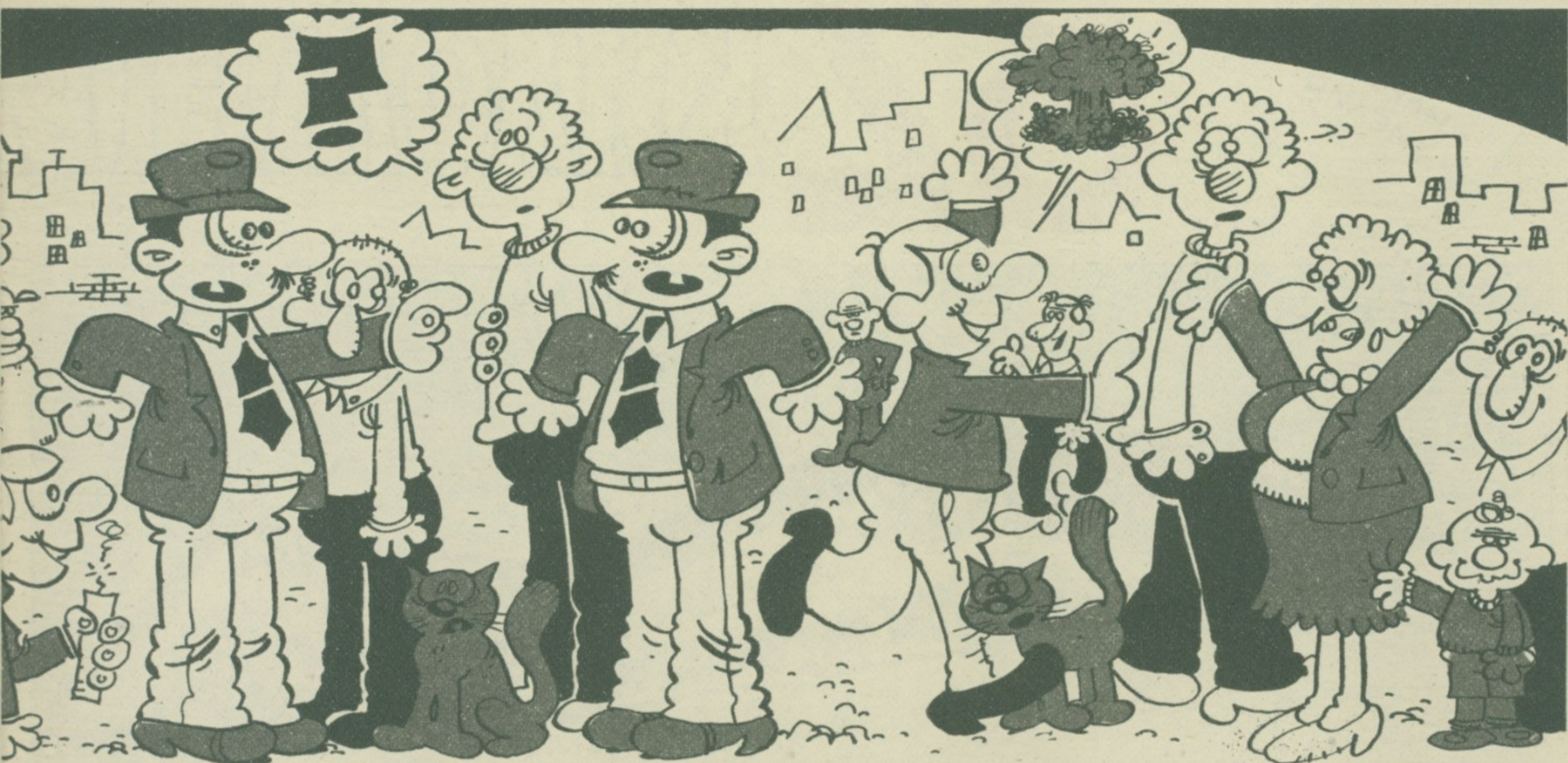
Воле да плаше људе

Ипак, ниједан од „случајева“ из Минеаполиса не може да туче животну причу идентичних близанаца Оскара Стора и Џека Јуфеа рођених на Тринидаду 1933. године и убрзо раздвојених после жучне битке која се одиграла између родитеља.

Оскар је припао мајци која га је одвела у Немачку. Одрастао је у близини чешко-немачке границе и постао ватрени припадник Хитлерове омладине.

Џек је остао на Тринидаду где га је усвојила јеврејска породица. Он се живо сећа британских филмских журнала који су

приказивали „смешног малог манијака“ како је он запамтио Адолфа Хитлера.

Када је рат захватио и Атлантик, Цекова породица се одселила у Венецуелу, а 1947. године у Израел. Осам година касније Џек се иселио у Сједињене Америчке Државе.

Долазећи у Минеаполис Џек се питао да ли ће препознати брата. Угледао је човека са наочарима у четвртастим, на угловима заобљеним, металним оквирима — баш као што су биле и његове.

Човек је носио плаву кошуљу, као и Џек (Цекова је, истина, била другачије нијансе), са два цела на грудима и еполетама. Исто то имала је и Цекова. И „човек“ и Џек имали су исте поткресане брчиће и раздвајање на истој страни.

Пришли су један другом, насмешили се и руковали. Нису се загрлили. Током боравка у Минеаполису Оскар и Џек открили су много више заједничког него што су плава кошуља и наочаре с металним оквирима.

У школи су се и један и други истицали у атлетици а били изгубљен случај за математику. Обојица воле слаткише и деле манију стављања гумица око ручних зглавкова.

Даље, и Оскар и Џек вуку воду и пре и после употребе тоалета, и један и други се редовно успавају испред телевизора, обојица за време доручка умачу у кафу пржен хлеб премазан маслацем. У подневној паузи увек ручавају сами у ресторану јер воле да читају уз јело. Новине и часописе читају од последње стране.

Оскар и Џек уживају да

плаше људе, нарочито у лифту или мрачном ходнику. Пошто су одрасли, они не вичу: „Ба!“ већ изненада гласно кину или направе неки покрет од кога људи око њих поскоче.

Осим сличних покрета, изрази лица, начина седења — што је карактеристично за све идентичне близанце — Џек и Оскар говоре на упадљиво сличан начин, упркос чињеници да Оскар говори само немачки, а Џек енглески. Разговарали су преко тумача.

Има их тридесет милиона

Пошто су у Минеаполису код сваког пара близанаца откривене невероватне сличности, поставило се питање шта ова „збирка“ може да значи за науку.

Гордон Ален, председник Међународног удружења близанаца, изјавио је да је експеримент који се врши у Минесоти веома упечатљив али није изведен на довољно широкој скали да би дао „нов и јединствен одговор“. Другим речима, није испитан довољан број „примерака“.

Екипа из Минеаполиса није објавила резултате испитивања пошто још осамнаест парова идентичних близанаца чека на испитивање, а пристижу нови.

Чланови екипе не тврде да су добили неки дефинитиван одговор на „класично“ питање: да ли развој личности зависи од наслеђених гена или од средине, односно, који од ова два чиниоца преовлађује.

Нико од њих се, међутим, не слаже да је испитивање сувише малих ра-

змера. У свету, кажу они, има око сто милиона близанаца од чега око тридесет милиона идентичних. Раздвајање близанаца у раним годинама живота је доста ретка појава и у свету је досад забележено само осамдесет таквих случајева.

Претпоставља се да ће раздвојених близанаца бити све мање, јер у многим

земљама закон о усвајању не дозвољава раздвајање. Имајући то у виду тим др Бушара упутио је позив свим идентичним близанцима који знају или мисле да имају изгубљеног брата или сестру да му се јаве.

Међу испитиваним паровима постоје „заstraшујуће“ сличности, али постоје и разлике. Код неких, на пример оба близнака пате

од исте алергије, док се код других алергија јавља само код једног близанца. Закључак је да алергије не морају бити генетског порекла.

Слично је и са пушењем. Код неких парова један близанац пуши док је други непушач. Значи, склоност према пушењу се не наслеђује. Утврђено је, међутим, да је стање плућа код таквих близанаца исто.

Научници се питају да ли из таквих случајева може да се извуче закључак да неке особе имају генетску отпорност према раку. Доктор Бушар се уздржава од давања изјава јер ће протећи доста времена док се добијени подаци класификују, упореде и проуче.

Доктор Ликен је са препашћењем установио да су идентични близанци рано раздвојени у животу сличнији од близанаца који су увек живели заједно! Чак су и испитивани близанци у Минесоти били сличнији када су испитивани појединачно, односно када „пар“ није био у близини. Оваква „раздвојена сличност“ нарочито се показала код мерења можда них таласа.

Да би употпунио слику о својим близанцима, Бушар сада позива и њихове супружнике. Сами близанци који су се први пут у животу видели у Минеаполису описују сусрет као „употпуњавање“ сопствене личности и одушевљени су што су нашли своје друго ја.

Ано сте идентичан близанац, раздвојен од брата или сестре од раног детињства; ано знате где се ваш близанац налази и желите да учествујете у испитивањима др Бушара, пишите на следећу адресу: Peter Watson, The Sunday Times Po Box 7, 200 Gray s Inn Road, London WC1X 8EZ. Они ће ваше писмо послати у Минесоту и помоћи вам да ступите у везу са братом или сестром.

82

КИЛОМЕТРА

КАО ЧЕТИРИ ФУДБАЛСКА ИГРАЛИШТА — Зграда Народне библиотеке има: 10 хиљада сијаличних места, сопствену трафо-станицу, нај-модерније противпожарне уређаје и 24 500 квадратних метара корисног простора, што је површина већа од четири фудбалска игралишта! Прошле године у својим фондовима Библиотека је имала 2 219 823 примерка разног библиотечког материјала: нарочитим прописом ништа од овог богатства не може да се користи ван здања у Скерлићевој 1. Сваког дана, из наше земље и целог света, разменом са издавачима и другим библиотекама, овде пристигне неколико стотина публикација.

НЕ САМО КЊИГЕ... — Посетилац Народне библиотеке, за једногодишње коришћење њених фондова плаћа симболичну суму, може у овој својеврсној ризници, у нарочитом фонду музикалија и фоно-докумената, слушати музику или разгледати старе атласе и мапе у фонду картографских публикација. Доступне су му и старе фотографије и албуми, старе разгледнице, специјални микрофилмови, негативи и дијапозитиви, старе и ретке књиге, графике, слике... На фотографији: стара гравира аустријског напада на Београд 1789. године.

ОВДЕ СЕ РАЂАЈУ НОВА ДЕЛА — У разним читаоницама у Народној библиотеци може одједном да седи и ради 500 читалаца, од ученика и студената до писаца и научних радника, који имају засебну читалницу. Сигурно је да не бисмо били обогаћени многим студијама, књигама и романима да њихови аутори нису користили „тамни вилајет“ блага ове установе. На фотографији: централна читаоница Народне библиотеке.

ЗНАЊА

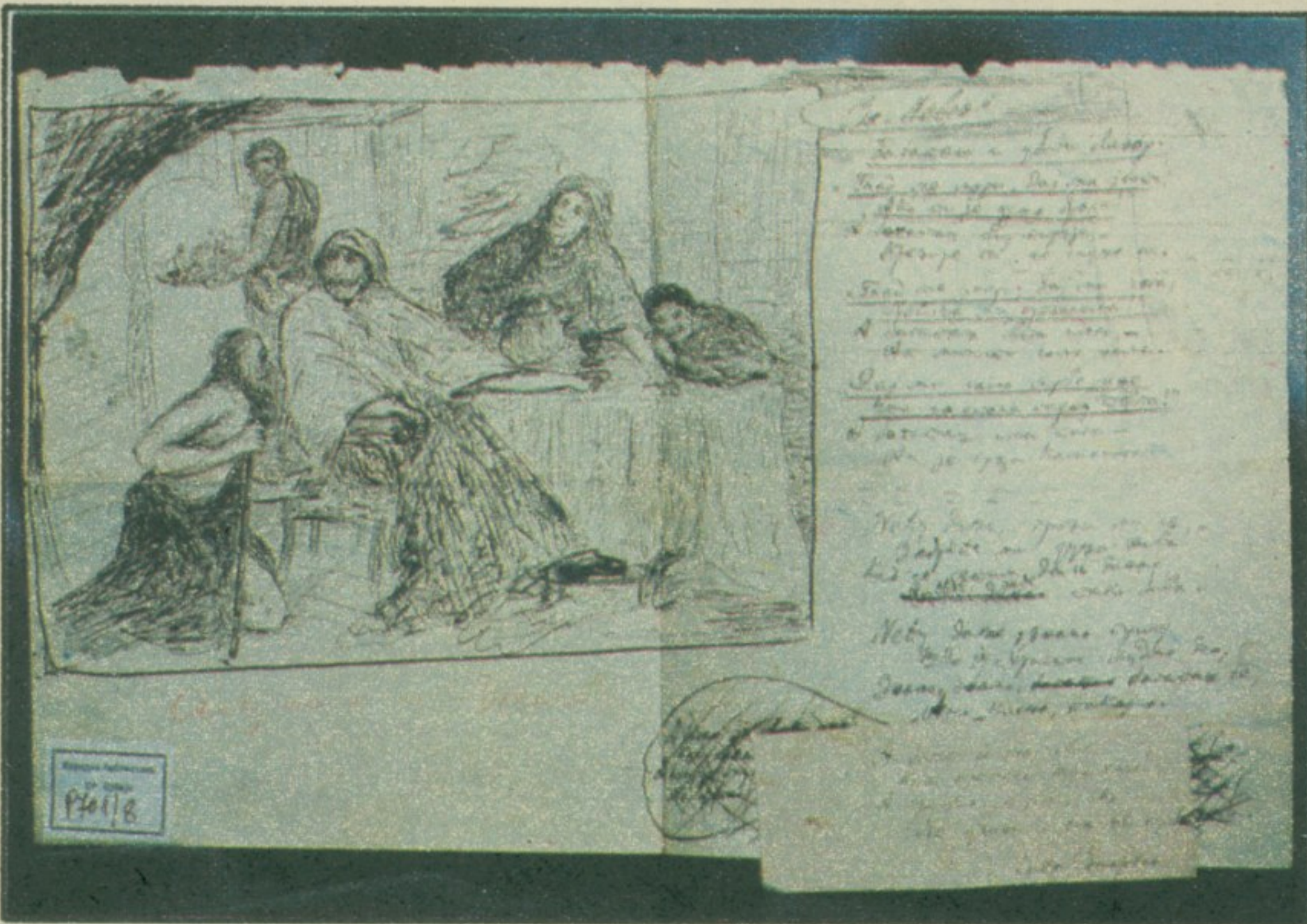
У МОДЕРНОМ И ЛЕПОМ ЗДАЊУ НА-
ЋИ ЋЕТЕ СВАКУ КЊИГУ ОБЈАВЉЕНУ
ПОСЛЕ РАТА КОД НАС И У СВЕТУ,
СВАКИ ЧАСОПИС ИЛИ НОВИНЕ. АЛИ,
НИШТА НЕ МОЖЕТЕ ИЗНЕТИ.

ПОСЛЕ СМРТИ У БИБЛИОТЕКУ

— Неки наши најпознатији на-
учници и књи-
жевници завешта-
ли су још за жи-
вота своје књиге
и рукописе На-
родној библиоте-
ци. Данас су то
такозвани посеб-
ни фондови, за-
себне библиотеке,
и саме изузетно
вредне и богате.
Ученици, студен-
ти и научни рад-
ници могу тако
да користе књиге
које су некада
припадале песни-
ку Милану Раки-
ћу, познатим про-
фесорима и пре-
водиоцима Весе-
лину Чајканови-
ћу и Милошу Ђу-
рићу, Тихомиру
Ђорђевићу, Ми-
лошу Црњан-
ском... На фото-
графији: део би-
блиотеке Милоша
Ђурића, чувеног
преводиоца нај-
познатијих дела
старогрчке књи-
жевности.

ПОДЗЕМНИ ЛАВИРИНТИ — Да би човек обишао све полице препуне књига,
часописа и новина, смештене дубоко под земљом, морао би да пешачи 82
километра, као од Београда до Новог Сада! Из године у годину ова стаза
је све дужа јер се фондови непрестано повећавају. Специјалном траком на-
ручена књига или часопис пење се увис, на светло дана, у читаоницу, где је
службеник доноси на нумерисан сто оног ко жели да је чита. Специјални
противпожарни апарати аутоматски реагују и на најмањи знак да се појавио
дим, а камоли ватра. Из мноштва нарочитих „левака“ истог часа кула специ-
јална смеша која гаси ватру, тако да су књиге потпуно заштићене од пожара
у овом правом лавиринту где би сваки посетилац са стране за кратко време
— залутао.

СЛЕПО ЦРЕВО — СПАС ЗА РУ- КОПИСЕ

— Све старе књиге и
трошни рукописи обрађују се на-
рочитом техником, заштићују и
сређују у конзерваторској лабора-
торији Народне библиотеке. Ве-
шти и искусни стручњаци са мно-
го пажње и љубави враћају жи-
вот оштећеној или нагорелој књи-
зи, гравири, рукопису, не само у
својој установи него и у другим
библиотекама или манастирима. За
вештину којом се штите стари ру-
кописи, данас готово сасвим изгуб-
љену, стручњаци за конзервацију
нашли су одговарајућу замену: го-
веће слепо црево! Захваљујући
њиховој предисретљивости, многи
монаси из наших и страних мана-
стира и сами су научили како мо-
гу да сачувају и заштите вредне
рукописе који се чувају у бого-
мољама.

СЛОБОДА И КУЛТУРА ЗНАЧЕ ИСТО — У јуну 1975. године, шаљући Народној библиотеци оригинал рукописа свог романа „Глава од
Обсидијана“, познати француски писац Андре Малро написао је: „Желео бих да вам у неколико речи изнесем разлоге овом поклону. У
најдирљивим данима прошлог рата после Варшаве, Роттердама и Денкерка, док су дотад поштеђене нације предавале силама Тројног пакта
своје оудбине и своје територије, Београд се једног пролећног јутра 1941. дигоао на ноге. Са читавим својим народом он је изабрао слободу
у тренутку кад се цео Континент већ био предао. Одмах су уследиле одмазде са одговарајућом жестином беса што га је изазвала непо-
корност. Још у првим часовима бомбардовања града, започетог без објаве рата, десетине хиљада људских живота уништено је заједно са
Библиотеком, основном институцијом читаве националне културе. У спомен на ове догађаје, ја сам одлучио да свој рукопис поверим На-
родној библиотеци СР Србије која је данас поново саграђена. У судбини ваше библиотеке, ја видим судбину народа коме слобода и култура
значе исто. Људско достојанство, које је вазда скупо коштало вашу земљу, инспирише њену независност још увек“. А међу рукописима по-
знатих књижевника који су последњи дошли у Библиотеку је и део Змајевић аутографа са оригиналним цртежима за децу великог песника
(на фотографији).

НАШЕ
НАЈПОЗНАТИЈЕ
КУЛТУРНЕ
УСТАНОВЕ

ЈАЧА

ОД ПЛАМЕНА

Када је основана Народна библиотека је имала само 800 књига а данас тај број достиже два милиона!

Мало која научна и културна установа у нашој земљи има тако богату и бурну историју као Народна библиотека СР Србије. Иако постоји готово век и по, још се поуздано не зна кад је и где основана нити чија је иницијатива. Као највероватнија година оснивања наводи се 1832. у кући која се некада налазила на месту где је данас школа „Браће Рибар“ у Улици 7. јула у Београду.

Свечаном чину оснивања присуствовала су најугледнија световна и црквена лица ондашње Србије, на челу са Јевремом Обреновићем, братом кнеза Милоша: иако неписмен, вла-

дар је у својој кући имао много књига на разним језицима и добро је знао шта за земљу и народ значи оснивање једне организоване и добро снабдевене јавне „књижохранилице“.

Већ следеће, 1833. године, донет је нарочит закон да тек основана библиотека добија од штампара такозвани обавезан примерак, без обзира о каквој се књизи или новинама ради. Ово правило на снази је и данас: свака публикација објављена у нашој земљи после другог светског рата може да се нађе у Народној библиотеци у Београду. На жалост, мноштво књига, рукописа и листова, од

најстаријих доба наше писмености до почетка прошлог рата, изгорело је под бомбама 6. априла 1941. године.

Али, како је основан сам књижни фонд у овом угледном „књижохраништу“, и то у време када је књига била неупоредиво ређа и скупља него данас, а житељи Милошеве Србије готово сви неписмени, баш као и њихов кнез?

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

Најугледнији писмени људи тадашње Србије одазивали су се позиву да своје књиге, рукописе,

слике и документа поклоне установи чије је оснивање са радошћу поздрављено у народу. Даривали су Библиотеку разним поклонима, најчешће књигама, тако да је већ прве године свог постојања имала око 800 књига, што је за то време било и те како много. Учитељи, трговци, лекари, свештеници, дакле сви они који су путовали и знали шта је књига, доносили су разне штампане ствари и поклањали Народној библиотеци. Она је истовремено била место где су се сакупљали и заједнички радили најученији људи тадашње наше културе, и то не само они из Србије.

Истовремено, попуњавајући свој фонд, Библиотека је тражила бољи смештај и стално се селила: прво у бившу касарну, онда у чувени конак кнегиње Љубице, а затим у ранију зграду Учитељске школе у данашњој Улици 7. јула да би се, најзад, 1864. године усталила у Капетан-Мишином здању где је остала до напада Аустроугарске на Србију 1914.

Када је букнуо I светски рат, у време када је било тешко сачувати и голи живот, заљубљеници у књигу спасавали су Народну библиотеку, тада већ изузетно богату књигама, нарочито старим рукописима непроцењиве вредности. Велики део фондова евакуисан је у Ниш, а рукописи у Косовску Митровицу. На жалост, у тој селидби нестао је један део највреднијих рукописа. Остало је окупатор отпремио у Софију, али су ове културне вредности одмах после рата враћене у Београд, када се Библиотека уселила у зграду на Косачићевом венцу.

ПОЖАР ГУТА СВЕ

Три дана пре окупације, 3. априла 1941. године, влада старе Југославије наредила је културним установама у Београду да из града ништа не иселе у унутрашњост. А један од циљева Хитлерових „штука“ била је управо Народна библиотека.

У страшном пожару изгорело је преко пола милиона књига, часописа и новина, 1390 већином још непроучених и необјављених рукописа од 12. до 17. века, 1800 старих штампаних књига, издања првих српских штампарија у раздобљу од 15. до 17. века, бројни комплети српских и других југословенских новина од најстаријих бројева до пред почетак рата, мноштво старих мапа, слика... Многи од уништених предмета, драгоцени за научно проучавање и познавање нашег живота у прошлости, нестали су заувек. Целокупна штета, према подацима Комисије за утврђивање штете на културно-историјским зна-

менитостима, процењена је на 5.822.356 предратних динара. Културна вредност уништеног блага износила је, према ондашњој процени, преко 58 милијарди тачније 58.223.098.560 предратних динара, мада је она, у ствари, непроцењива јер се не може надокнадити.

Али, ускоро се показало да је Библиотека неуништива. За обнављање Народне библиотеке послужиле су, као основ, књиге из складишта у Космајској улици и већ 6. јуна 1941. године скупљено је око 10 хиљада књига, велики број часописа и новина. Опет су уследили поклони и предан рад да се на једном месту скупи што више књига, рукописа, докумената... Тако су се у Народној библиотеци, у њеном такозваном рукописном одељењу, нашли оригинални рукописи знаменитих дела наших најпознатијих писаца из разних периода. Ту се чувају рукописи исписан Андрићев „Ех Понто“ „Песме“ Десанке Максимовић и Јована Дучића, „Лелек себра“ Тине Ујевића, „Бандит или песник“ Радета Драинца, „Покојник“ Бранислава Нушића, „Лирика Итале“ Милоша Црњанског, Крлежина писма: благо за будућа поколења.

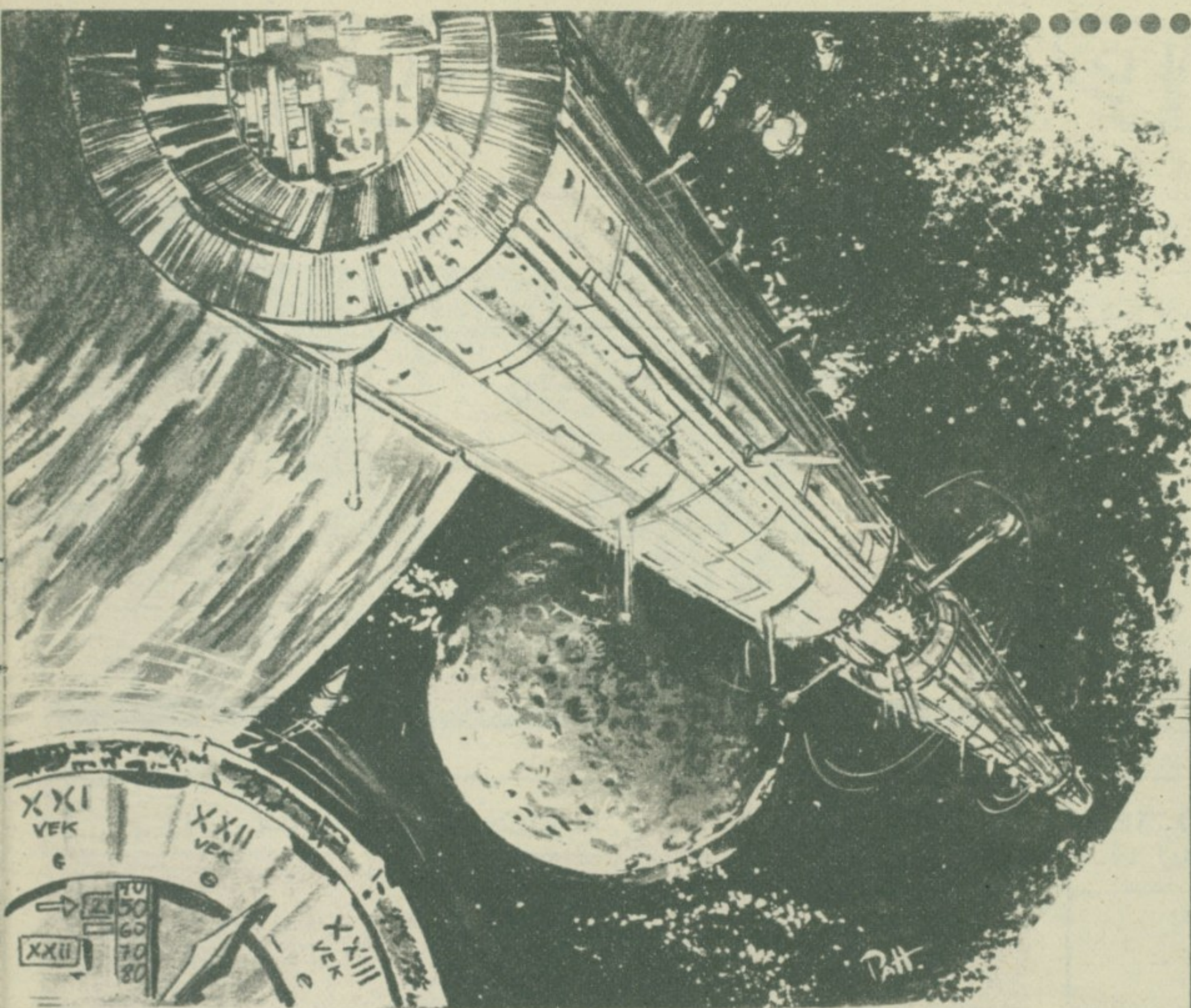
ШЕСТ ГОДИНА ДО ЛЕПОТЕ

Међутим, скромно здање код Калемегдана, где се до отварања нове зграде налазила Народна библиотека, било је исувише мало и неподесно да би се у њега сместило хиљаде и хиљаде књига, рукописа, докумената. Због тога је Извршно веће СР Србије, приликом прославе стопедесетгодишњице првог српског устанка 1954. године, донело одлуку да се у спомен великог историјског догађаја подигне нова зграда Народне библиотеке. Ово велелепно здање у Скерлићевој улици број 1 — Библиотека чува и његове рукописе — пројектовао је професор архитектуре Иво Куртовић са сарадницима. Камен темељац за нову зграду положио је 20. октобра 1966. године, на Дан ослобођења Београда, Душан Петровић-Шане, тадашњи председник Скупштине СР Србије.

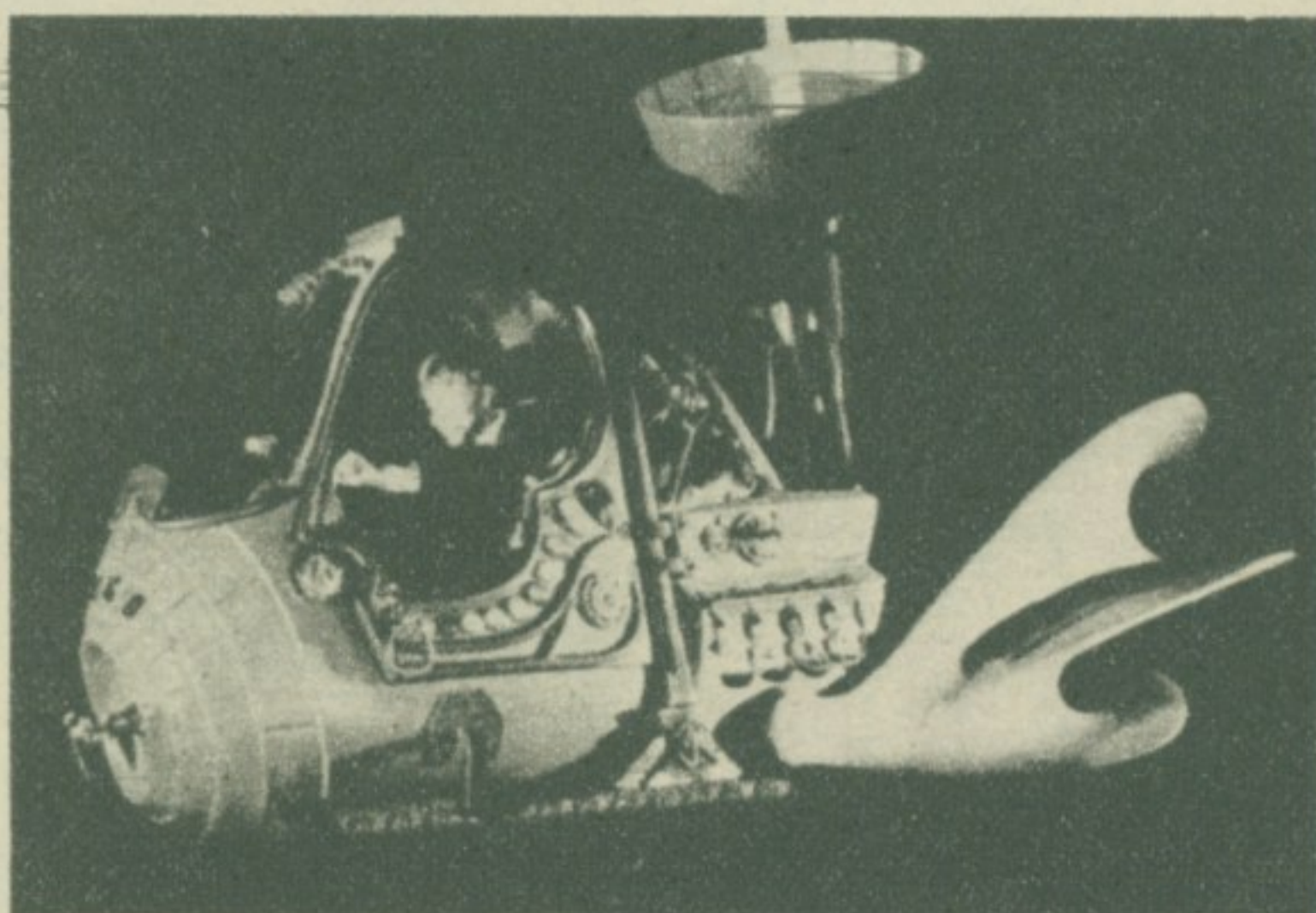
Градња овог објекта изузетне намене и лепоте трајала је шест година, да би најзад 6. априла 1973. тачно тридесет и две године после фашистичког бомбардовања и уништавања блага, нова Библиотека примила у своје просторије прве љубитеље писане речи. Годину дана раније здање Народне библиотеке СР Србије проглашено је за најуспелије архитектонско решење, а њен пројектант арх. Иво Куртовић посмртно добио Октобарску награду града Београда.

И. Лончар

Три водећа америчка научника
Френк Типлер, Рој Кер
и Роберт Форвард
објавили су оригинална
решења за конструисање
временских машина. Али,
питање је када ће
моћи да »полетек«

Решења за времеплове која нуде амерички научници ни по чему не личе на ованке из научне фантастике.

ВРЕМЕПЛОВИ ВЕЋ ПОСТОЈЕ!

Енглески писац бујне маште Херберт Џорџ Велс написао је роман „Времеплов“ 1895. године и одмах доживео вртоглав успех, људи су се просто грабили за књигу. Много касније Енглези су по њој снимили и филм који је видела милионска публика. Недавно је приказан и на нашој телевизији.

Велс је времеплов замислио као повеће саонице са пропелером налик на сунцобран и неком врстом програматора на којем се подешава датум у прошлости или будућности у који „путник“ жели да се пресе-ли.

Велсов путник доста је путовао у будућност и видео свашта. У некој далекој години која предстоји, људи су се толико изменили да су постали кротко стадо, тако рећи овце које постоје само зато да би их дивљи Морлоци који живе у Земљиној утроби прождирали као своју једину храну.

Времеплов или временска машина, дуго не да мира људској машти јер тешко да има већег изазова него погледати у сутрашњицу или у бивша времена, онако „уживо“. И — безбедно се вратити кући, баш као Паја Патак и деда Баја у једном стрипу. Они су у времепло-

ву Проке Проналазача „путовали“ у стари Рим, а деда Баја се и том приликом обогатио пошто је понео новчић из тог времена...

Али, шалу на страну, па и машту: данас се конструисањем времеплова баве врло озбиљни научници! Неки су већ објавили радове у стручним часописима. Значи ли то да је на помолу тренутак када ће неко одиста моћи да седне у машину и полети кроз време?

Математичар Френк Типлер и физичари Рој Кер и Роберт Форвард, водећи амерички научници, имају своје решење за времеплов. За сада само — теоријско.

АЈНШТАЈНОВИ БЛИЗАНЦИ

Френк Типлер је августа 1980. у интервјуу стручном часопису „Њу сајантист“, детаљно објаснио како би по њему требало направити машину за померање кроз време. И то померање страховитом брзином.

Сав проблем састоји се у томе да се конструише цилиндар изузетно густе масе чија би специфична тежина по кубном сантиметру износила милион милијарди грама! Даље, цилиндар би

мorio да има пречник од 20 километара, а дужину пет пута већу од тога! Последњи услов да тај времеплов проради, био би да се цилиндар (чина) окреће око сопствене осе половином брзине светлости!

Када би било могуће изградити такву машину, „путник“ би требало да се смести у сам њен центар и да се и сам врти — у истом или обрнутом смеру од времеплова.

Овај пројекат Френка Типлера теоријски је, тврде научници, без грешке. А практично? Па и лаику је јасно да конструисање такве машине не може бити ни на далеком видику.

Иначе, по општој теорији релативитета коју је поставио Алберт Ајнштајн, а на којој се заснивају сви пројекти временских машина, простор није нека стална вредност него се може ширити, скупљати или савијати и то управо помоћу неке масе која се ужасно брзо креће. Сам Ајнштајн је то објашњавао маштовитим примерима: ако би један близанац био лансиран у простор брзином светлости, при повратку на Земљу он би био старији од свог брата. Значи, „видео“ би будућност и вратио се из ње...

Ајнштајн је отишао још даље у теорији релативитета. Објаснио је да кад би се могла постићи довољно велика брзина окретања неке масе, простор у коме се маса налази могао би се постепено сасвим посуврати-ти и тада би било могуће померати се кроз сате и минуте као да су километри и метри.

Дакле, пред конструктором временских машина поставио би се једино проблем да поступи тачно по једначинама које је поставио Ајнштајн. То је успело физичару Роју Керу.

ОСТВАРЕЊЕ КРОЗ СТО ГОДИНА?

Кер је „отац“ најсавршенијег времеплова (наравно, и он само у теорији). Наиме, Керово решење такође подразумева изузетно густу масу која се окреће сама око себе огромном брзином и „суновраћује“ кроз простор. То је слично формирању такозваних „црних рупа“ које стварају звезде. Али, окрећући се кроз простор, звезда добија елипсасти облик, па тако и њена „бразда“ — то јест црна рупа. Када би било могуће направити савршено округлу ротирајућу масу, тако да она оставља округао, ци-

линдричан облик „рупе“ у простору, била би то права временска машина.

Само, ово више личи на научну фантастику од саме научне фантастике! Као ни Типлеров ни Керов пројекат није могуће конструисати.

Али, физичар Роберт Форвард има решење које би се могло остварити „макар и за сто година“, како сам каже. Јер, сматра Форвард, у физици, нарочито нуклеарној, непрестано се остварује фантастичан напредак.

Дакле, ако би људи били у стању да сабију масу једног астероида од 15 милијарди тона на величину језгра атома — била би то, према Форварду, одлична временска машина. Али, нека се нико не препадне: човек-путник не би морао да се смањи до микроскопске величине! Форвардов мини-мини-времеплов лако би сам за себе кроз простор и разна времена, као носач кодификованих порука уз помоћ гама-зрака.

Ко би хватао и разумевао те поруке? Ваљда наши веома напредни потомци у будућим временима, који би умели и да нам одговарају како живе и шта раде. Они у прошлости почивали би и даље у миру... Осим ако нам не би приредили неко страшно изненађење...

ОВО ЈЕ БЛАЖЕЊСТВО!

ИДЕ БАБА РОГА:

СВЕ ШТО ЗНАШ ТО ЈЕ
ДА СЕ СКЉОКАШ И...

...ЛОЧЕШ ПИВЧИНУ?

ТРАЧИШ НАЈБОЉЕ
ГОДИНЕ ЖИВОТА!

ЗАПИТАЈ СЕ:
"ШТА ИМАМ ОД
ЖИВОТА?"

У ПРАВУ СИ,
К'О ОБИЧНО?

КАКАВ ВЕТАР
ТЕБЕ ДОНЕСЕ У
ПАРИЗ, ХОГАРЕ!

ДА БУДЕМ ИСКРЕН, УБЕ-
ДИЛА МЕ ЖЕНА!

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

УПОМОГ! ДОЛАЗИ ВОЗ!

Вратићу се пре мрака — довикнуо је из аутомобила Макс Линднер својој супрузи само десетак минута раније.

Био је први март 1978. године, петнаест часова и петнаест минута. Жива у термометру кретала се око нултог подељка и снег је још лежао на планинама северног Вермонта.

По природи педантан и веома поносан на свој нови аутомобил који је набавио одмах по одласку у пензију, Макс није хтео ништа да рескира: трудио се да му ауто увек буде исправан. И, пошто није био задовољан обавезном сервисном контролом система грејања, одлучио је да ауто одвезе у један други сервис десетак километара далеко од његове куће.

НАМИОН УБИЦА

Пут број 7 спада међу најпрометније путеве у овој области. На њему тога дана није било ни трунчице снега ни леда. Пошто је закључио да су услови за возњу добри, расположени Макс дао је гас и упутио се у правцу југа.

Кад се нашао на завоју изнад једне удолине, изненада га је заслепила сунчева светлост одбијена од ветробрана великог камионе који је долазио из супротног правца. Погледавши мало боље Макс је са чуђењем констатовао да је камион потпуно прешао на његову страну коловоза и да иде право на њега. Збуњен и преплашен истовремено, скренуо је удесно, што је више могао, и покушао да се заустави на ивици пута — изнад нагиба који се спуштао далеко доле до железничких шина. У том моменту камисн је, као стрела, пројурио крај њега и готово га окрзнуо: изгубио је контролу над возилом и оно је, попут авиона који пикира, полетело низбрдо.

...Тог истог дана теретни воз „Нова Енглеска“ кренуо је из Портланда са осамдесет вагона хартије, хемијских производа и животињих намирница. После заустављања у Фичбургу, где су му лодате још две локомотиве, крпачи конвој наставио је даље према западу, прошао кроз тунел Хусак и зауставио се још једном у Северном Адамсу. Одатле је кренуо ка северозападној граници Вермонта. Било је тачно 15.30 часова. За који минут требало је да уђе у дожаву Њујорк.

БЛОКИРАНА БРАВА

Линднеру је из носа и уста текла крв јер му је вилица била повређена и неколико зуба поломљено. Док је, уз велике напоре, покушавао да сачува свест, схватио је да се налази на шинама. Знао је да теретни воз сваког момента може да наиђе, а то је значило да по сваку цену мора што пре да изађе из аутомобила. Његов труд је, међутим, био узалудан, није успевао ни да се помакне. Сигурносни појас који му је у моменту слетања с пута помогао да се одржи у седишту сада му је представљао велику сметњу; никако му није полазило за руком

СПЛЕТВШИ С ПУТА АУТОМОБИЛ СЕ ЗАУСТАВИО НА ШИНАМА. КАД ЈЕ ВОЗАЧ ДОШАО СВЕСТИ, СХВАТИО ЈЕ ДА НЕ МОЖЕ ДА СЕ ИЗВУЧЕ. ИЗА ОКУКЕ СЕ ПОЈАВИО ЗАХУКТАЛИ ТЕРЕТЊАК.

да га откопча. Уз то, брава на вратима била је блокирана.

Ухватио га је паничан страх: пруга на том месту прави завој и машиновођа ће моћи да га види тек са неколико метара раздаљине.

...На сервисној станици, иза окуке у подножју планине, шездесет шестогодишњи Лео Памбјанки завршио је са оправком ручице на вратима свог аутомобила и таман се спрема да отпутује даље, кад се зачула шкрипа кочница: на

га, најзад, потпуно нестала са вика. Завио је волан и кренуо натраг. Преглед је сад био далеко бољи. Чим је на пруги угледао возило, укочио је и стрчао низ насип.

За воланом је седео човек сав у крви и пригушено јаукао. Сви Леови покушаји да отвори врата до возача остали су безуспешни. Срећом, врата са друге стране су се ипак отворила.

— Померите се мало на ову страну! — довикнуо је он унесрећеном.

паркинг је пристигла једна жена.

— Док сам ишла низбрдо, видела сам неки аутомобил на шинама. Нешто мора да није у реду — довикнула је она Лео.

Памбјанки је погледао с неверицом.

— Има ли неког у аутомобилу? — упитао је.

— Заиста не знам — узвратила је слегнувши раменима, и додала: — Опростите ја се журим! — Затим је пуним гасом наставила даље.

Лео је без оклевања обавестио службу помоћи на путевима и полицију. Нешто му, ипак, није дало мира, па је одлучио да све сам извиди. Било је тачно 15.35 часова.

Возећи пажљиво успоном Лео је све време гледао доле према пруги. Ништа није примећивао. Што је више одмицао нагиб је бивао све виши и виши тако да је пруж

Употребивши сву своју снагу Лео је превукао Макса на друго седиште и окренуо му ноге према излазу. Затим се нагнуо, обухватио га око паса и повукао напоље.

Узбрдо није могао да га носи, а између шина и насипа готово да и није било слободног простора.

Док је Лео размишљао како да Макса одвуче што даље од аутомобила и пруге, зачуо се тутњав и земља се затресла: иза окуке се појавио воз. Од жутих фарова и огромне плаве локомотиве делило их је само неколико метара. Не оклевајући Лео је окренуо Линднера лицем према насипу а затим се припио уз њега грчевито се хватајући за оскудно растиње.

— Немојте се окретати! — повикао је. — Издржите!

БЕЗ ДАХА

Уз застрашујућу тутњаву локомотива је пролетела поред њих. Зачуо се страховит тресак и ломљава. Док су око њих севале варнице и прштали комадићи здобљеног железа и камења Лео и Макс су последњом снагом заривали прсте у земљу тражећи било какав ослонац.

Воз је најзад стао. Лео се полако повратио од шока. У сусрет су им, кроз густ облак дима и прашине, већ трчали машиновођа, помоћници, возовођа и остало возно особље. Убрзо се зачула и сирена кола хитне помоћи. За њима је стигла и полиција.

Видевши да се Макс држи за грло, медицинска сестра је схватила да Макс не може да дише. Прстима му је из уста извадила остатке сломљених зуба и згрушану крв. За неколико минута Макс је био на путу за болницу.

— Прегураће! — при одласку је довикнуо Лео неко од особља хитне помоћи. — Све ће бити у реду!

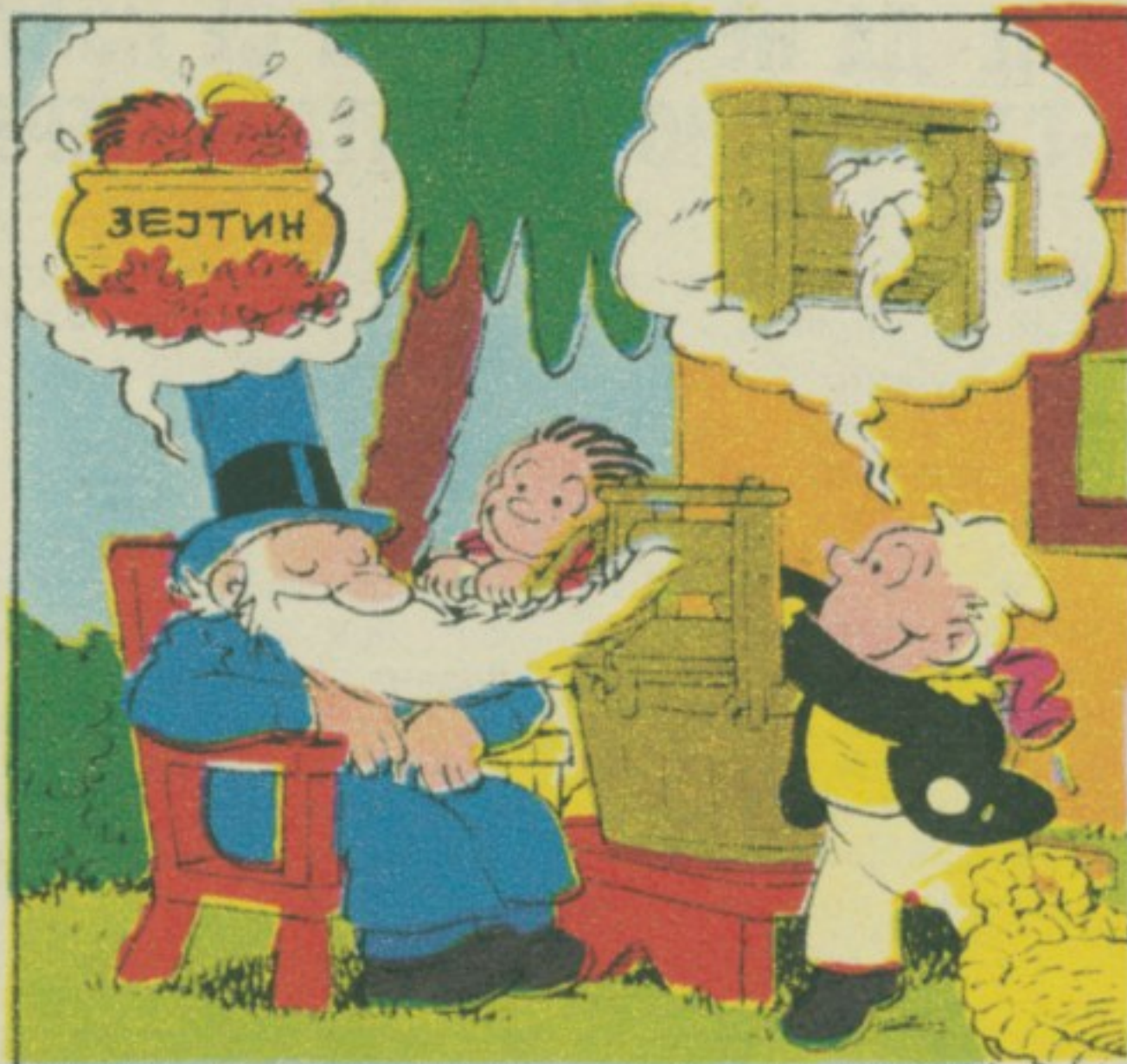
Кад се узбуђење стишало, Лео је сео у аутомобил, док је одлазио, појавила се специјална дизалица која је требало да покупи остатке Максвог аута.

— Тежак дан — промрмљао је Лео за себе.

За храброст и пожртвованост Лео Памбјанки је, од државног Комитета за унутрашњу безбедност, добио специјално признање, а у марту 1979. године уручена му је Карнегијева медаља, највеће признање за мирнодопске заслуге у Сједињеним Америчким Државама.

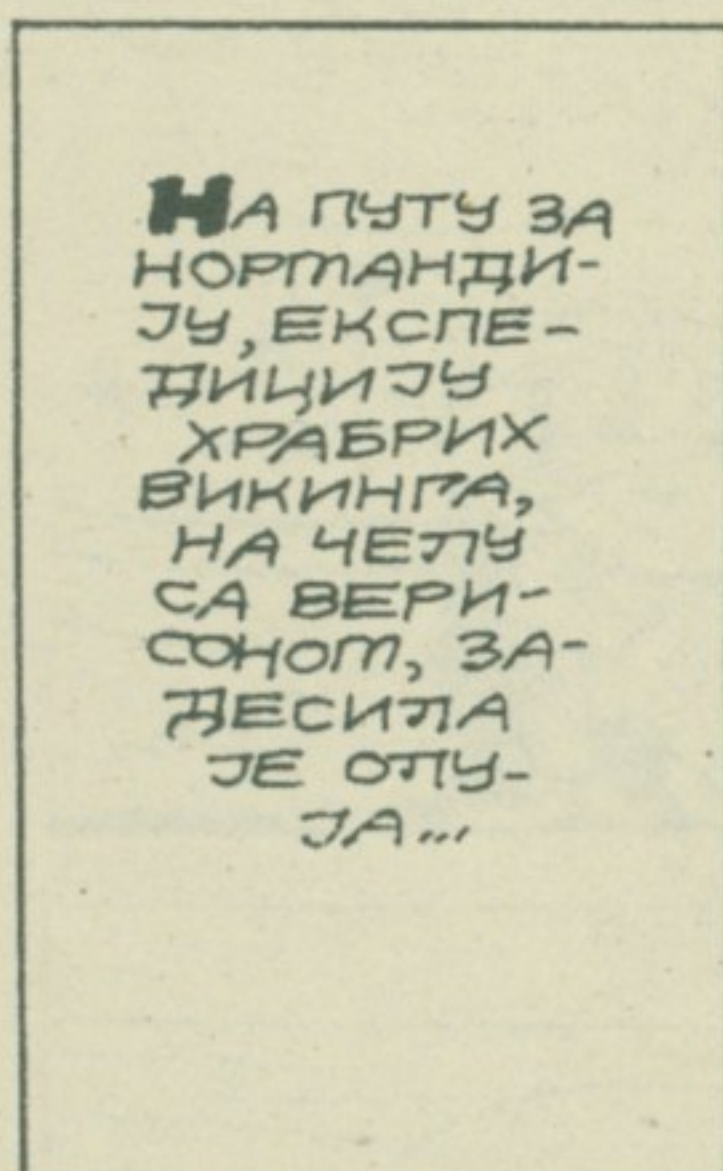
Д. В.

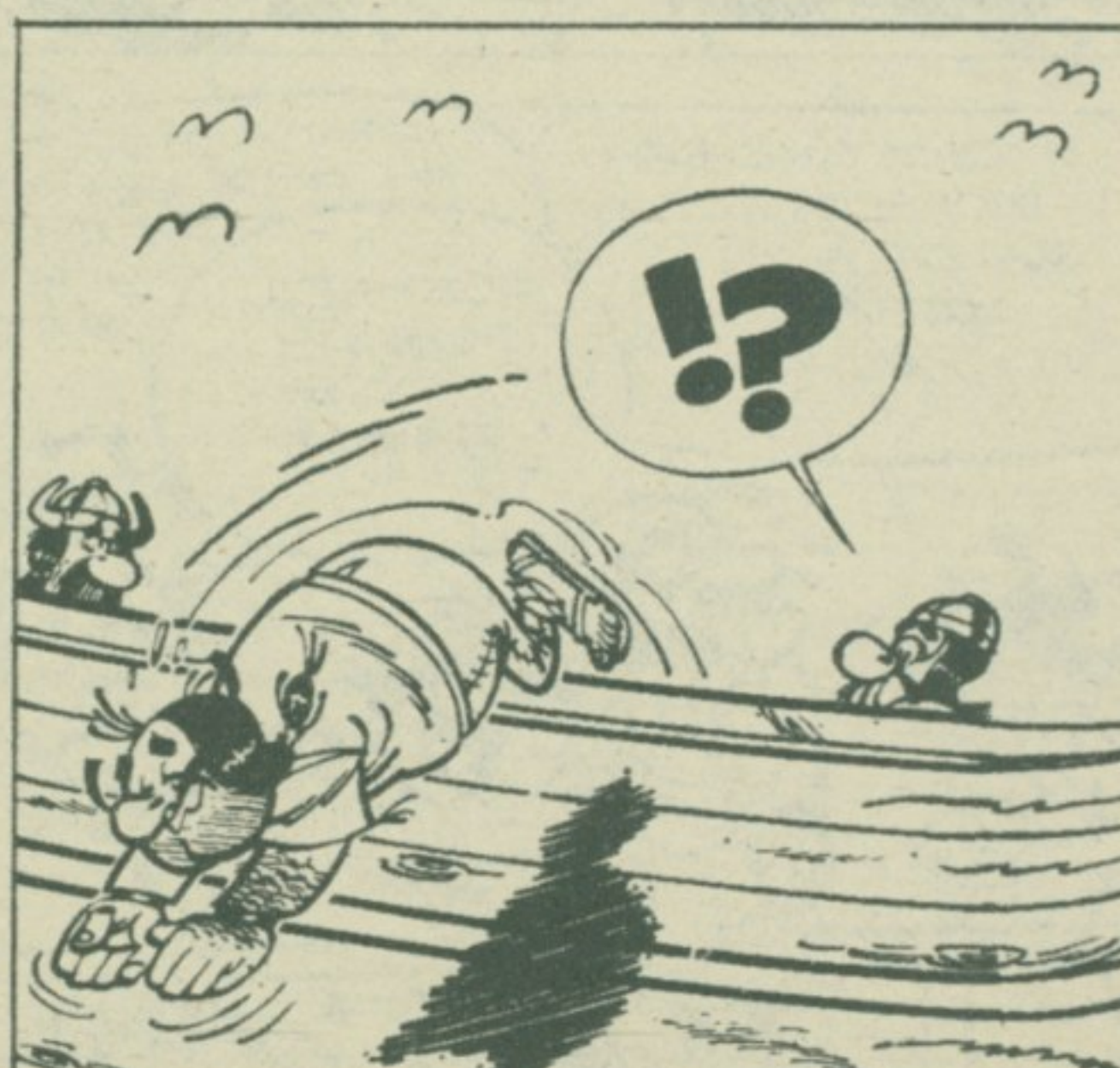
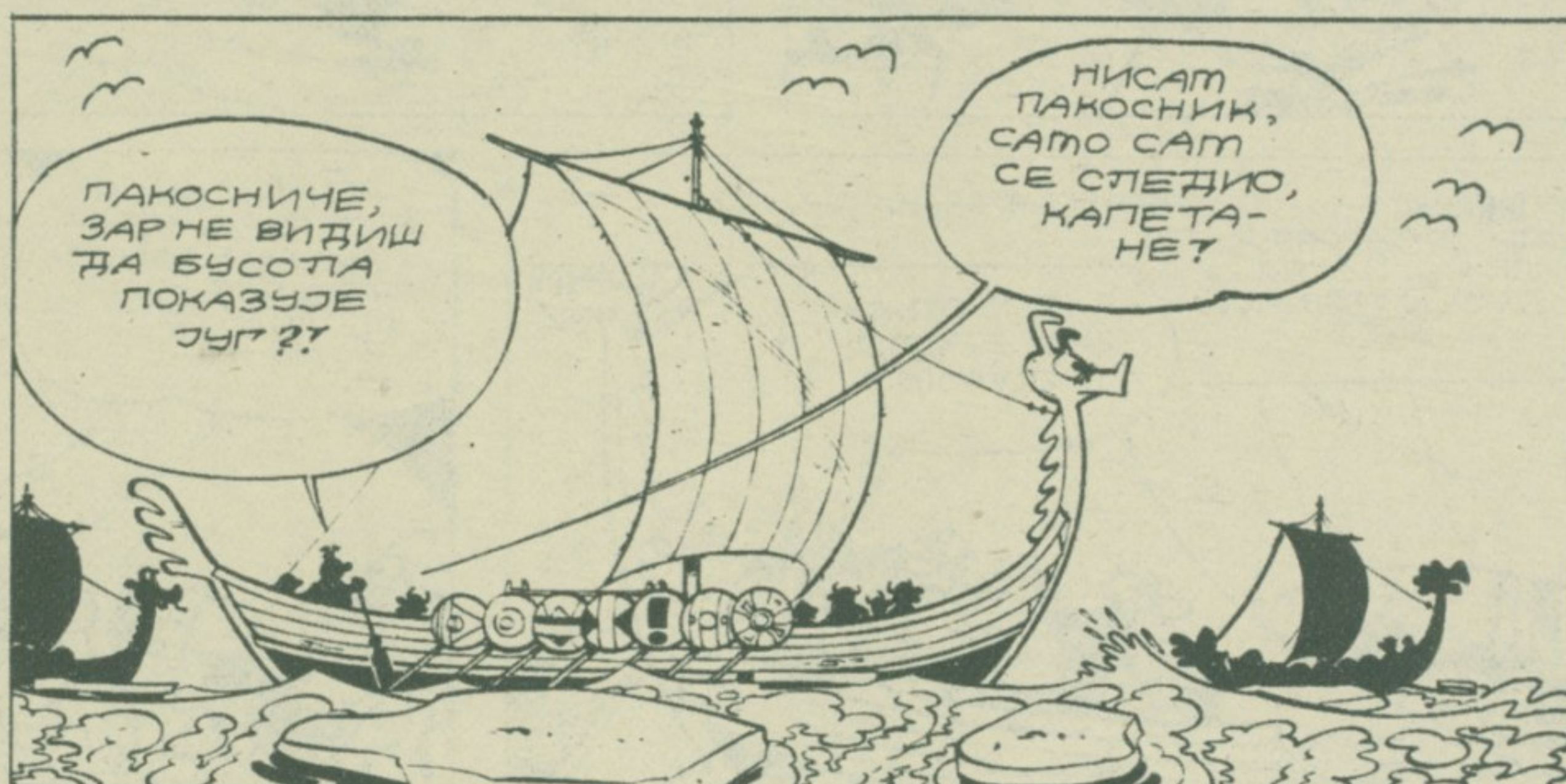

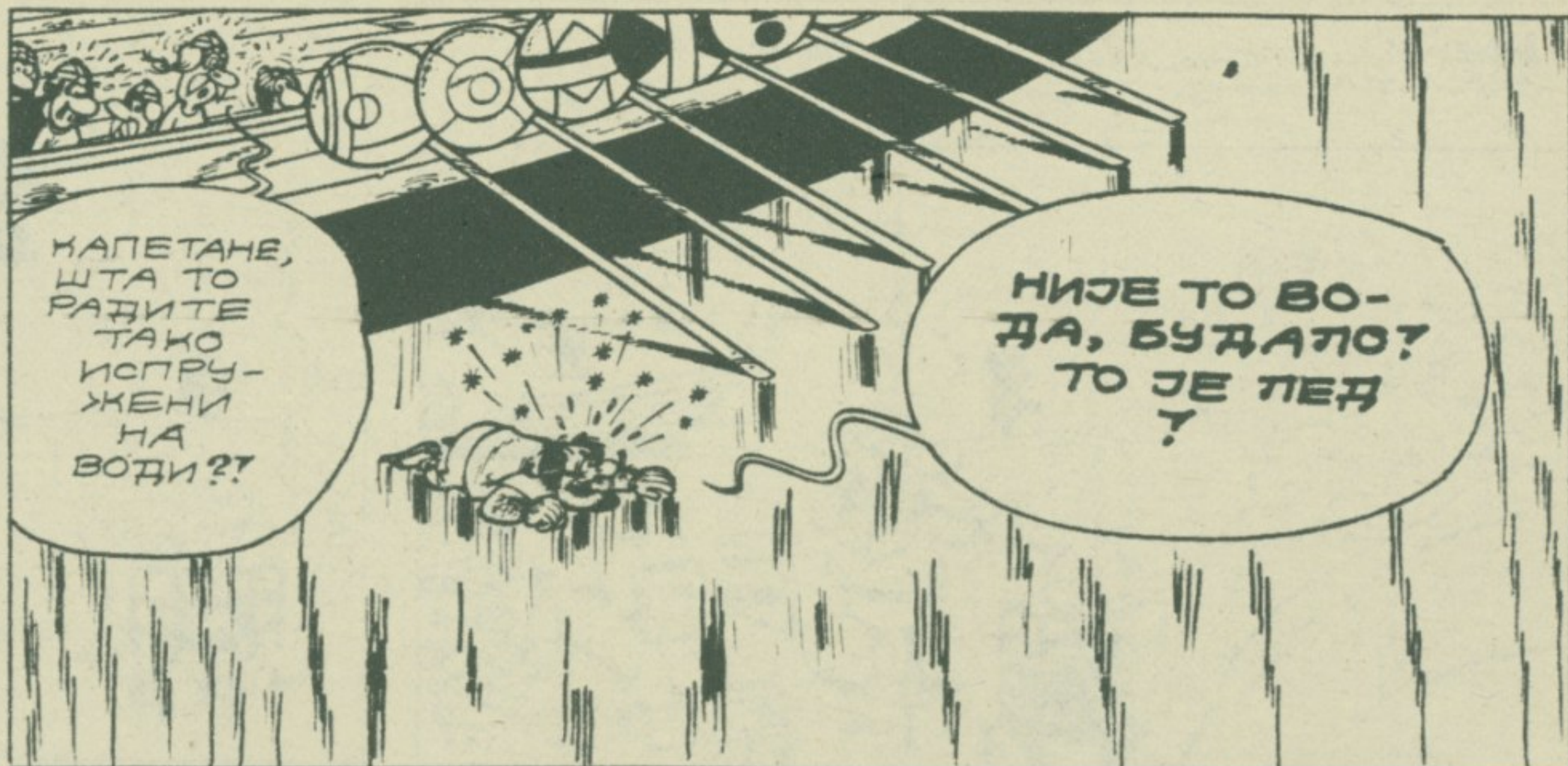
ПЕРВИНАРИ

ГУРАНСОН: СЕВЕРНО ПУТОВАЊЕ НА ЈУГ II ДЕО

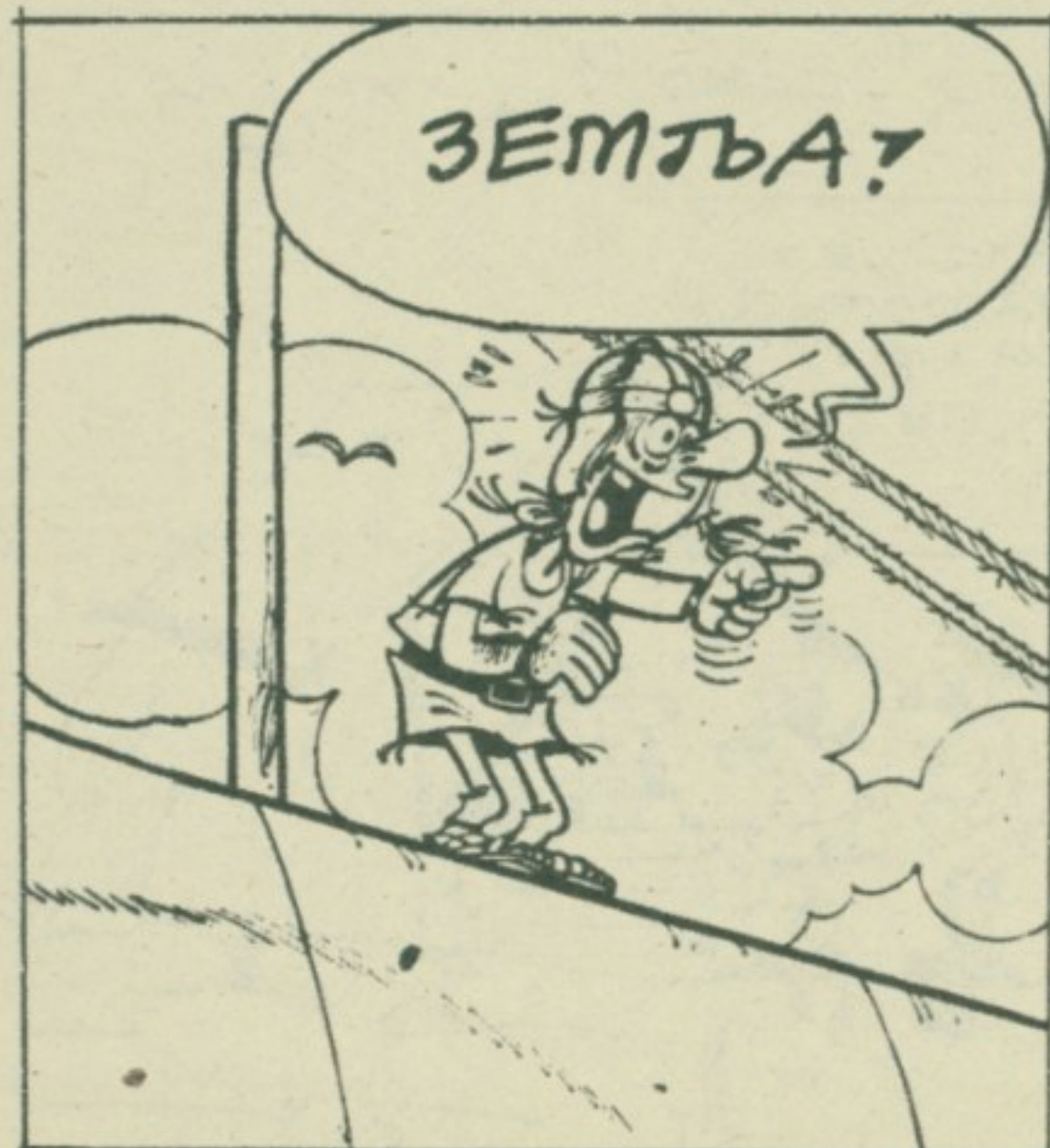
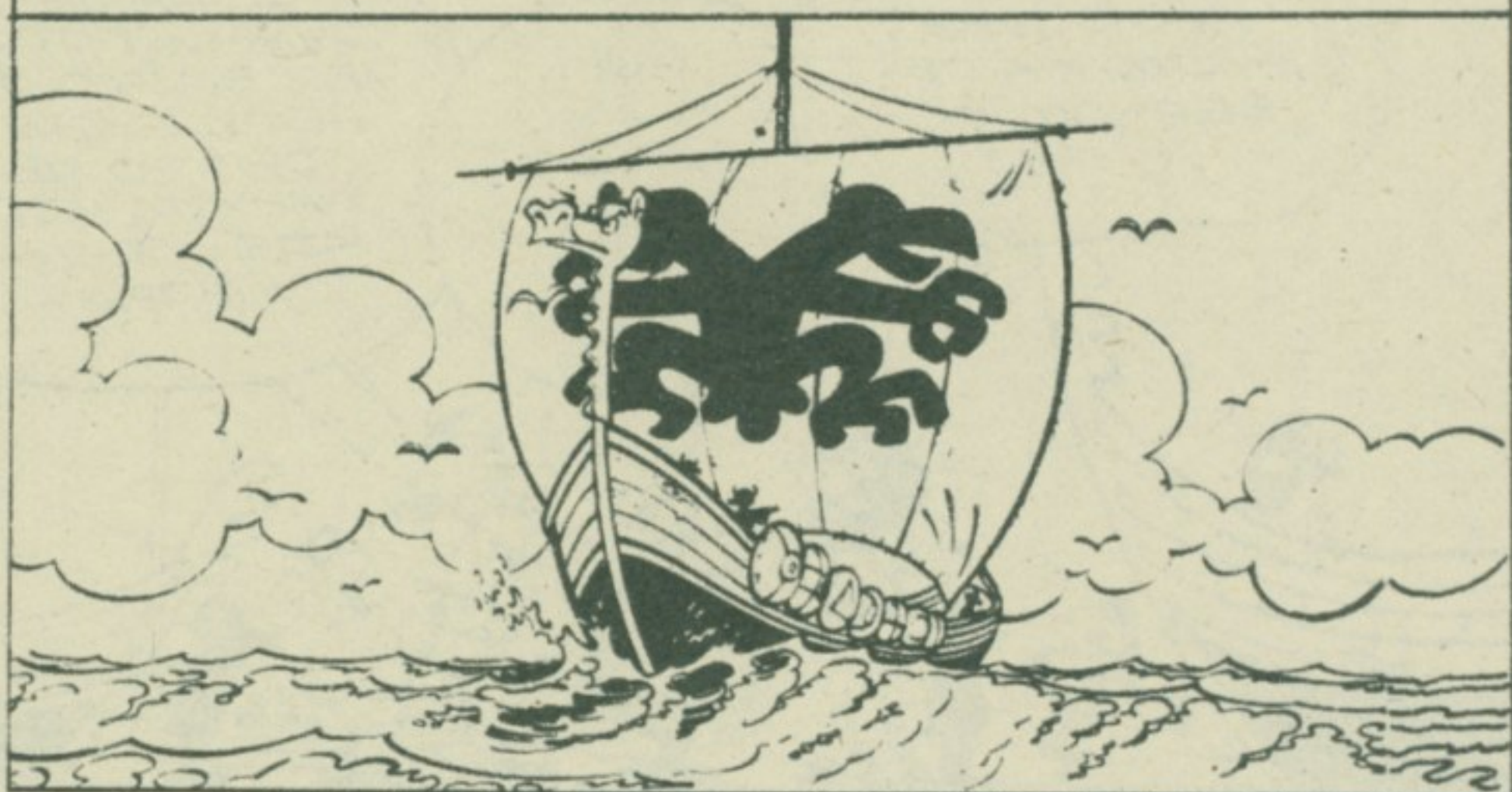
НЕКИ СУ ПОКУШАЛИ ДА НАПРАВЕ
СЕБИ ДОМАЋЕ ОГЊИШТЕ...

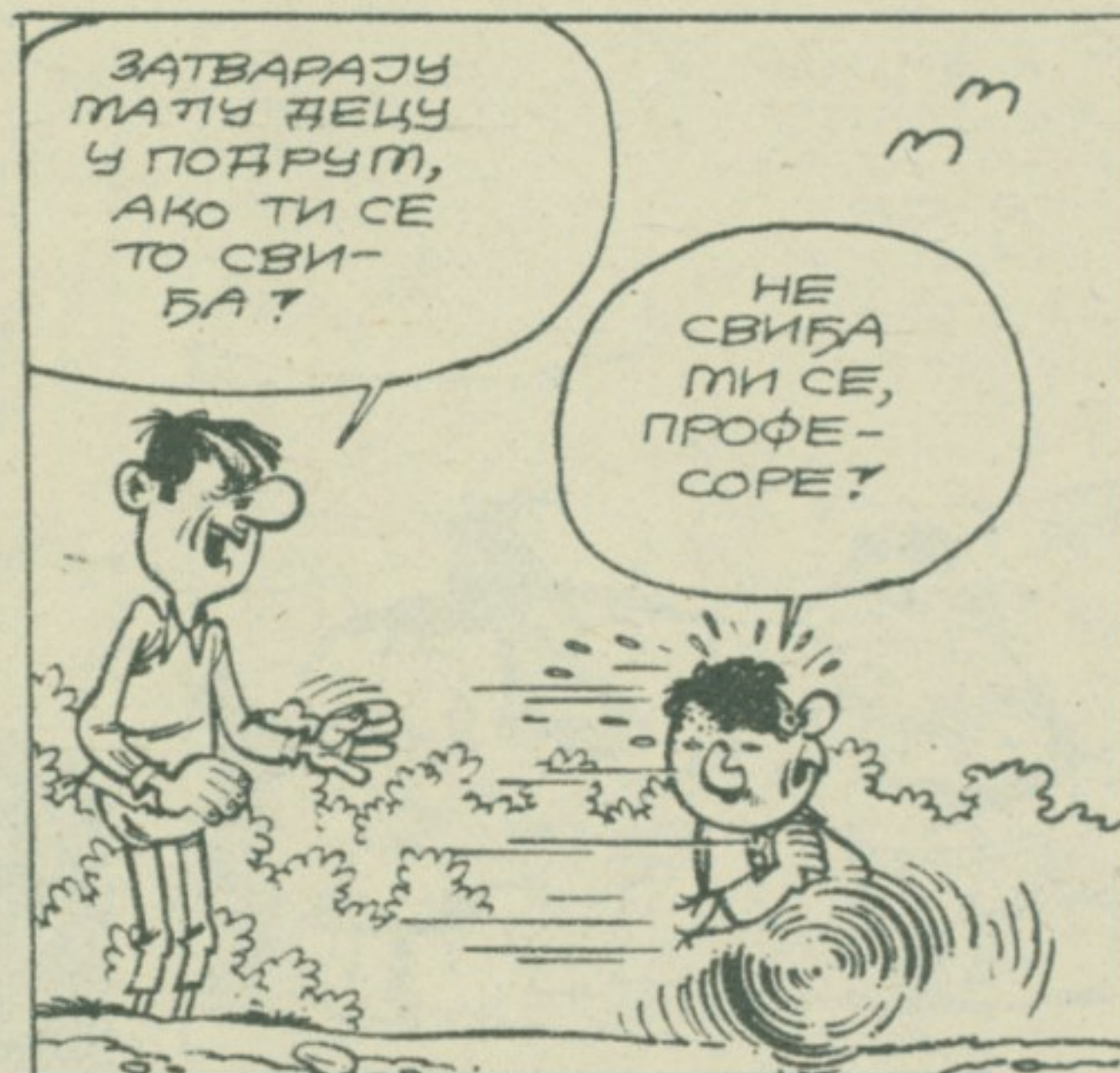
ПОШТО НИСУ СМЕТЛИ ДА СЕ ЖАЛЕ НА ВЛАСТИ,
МНОГИ СУ СЕ ЖАЛИЛИ НА СУДБИНУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ ВЕРНИСОНОВ БРОД, ПРЕПУН
ХРАНЕ, ПЛОВИО ЈЕ КА НИЉУ...

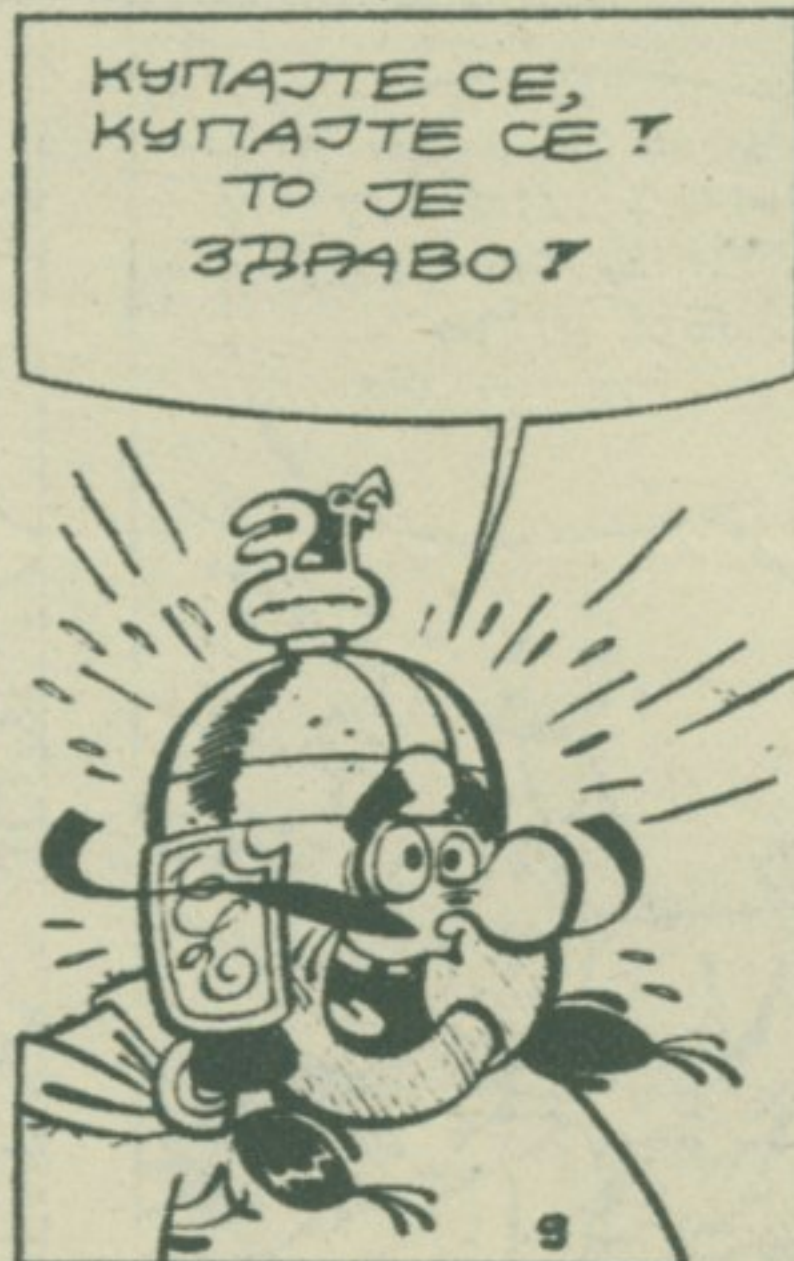

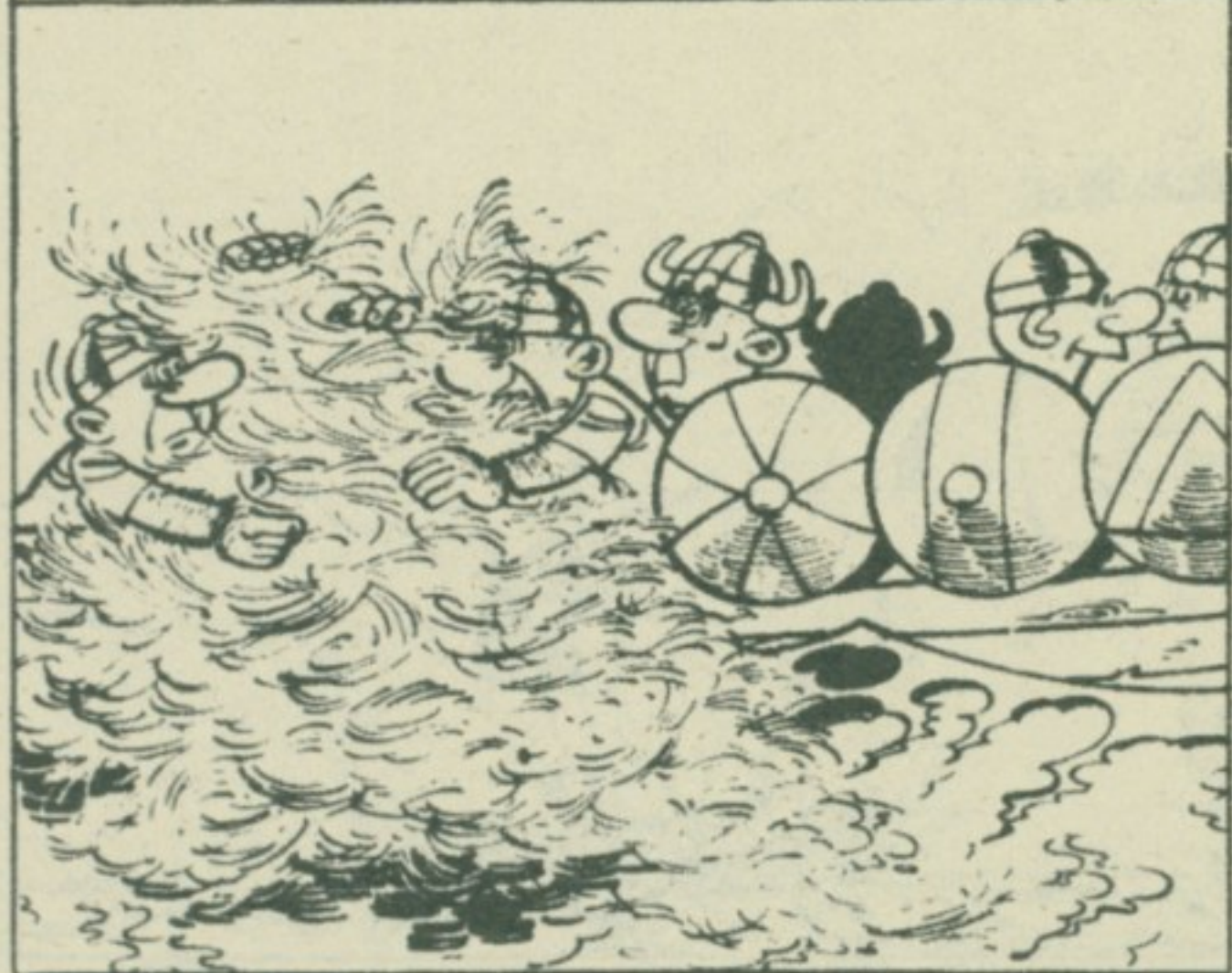

ОНДА СУ ИЗРУЧИЛИ У МОРЕ
ТОМУ БРАДЕ...

ЊИХОВЕ ТУКЕ НИСУ БИЛЕ ЧУДЛУДНЕ...
ДРАКАР ЈЕ ПОСТИГАО НОРМАЛНУ ТЕЖИ-
НУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ ВЕРНИСОН ЈЕ У НОРМАН-
ДИЈИ ПРЕКИНУО СА СТАРОМ ТРАДИЦИ-
ЈОМ И УСПОСТАВИО ТРАЖНИ МИР...

... И ПОТПИСАО ТРГОВАЧКИ УГО-
ВОР НА ОБОСТРАНО ЗАДОВОЉ-
СТВО...

КАМАМБЕР
КОД ЧИКА
СИРКА

НЕМА ВИШЕ
ПЉАЧКЕ НИ
ЦРНЕ БЕРЗЕ?
ШТА БУ С
ОВОЛИКИМ
СИ-
РОМ?!

НАСТАЛЕ СУ МНОГЕ ПРОМЕНЕ...

ОД ДАНАС У РЕЧНИ-
ЦИМА НЕГЕ ВИШЕ СТА-
ЈАТИ "ПЉАВИ ВИКИНГ",
"ДОЛЕ ВИКИНСИ", ВЕЋ
"ДОБАР КАО ВИКИНГ",
"ЖИВЕТИ ВИКИНСИ"...

УСВАЈА СЕ
ЈЕДНОПЛАС-
НО?

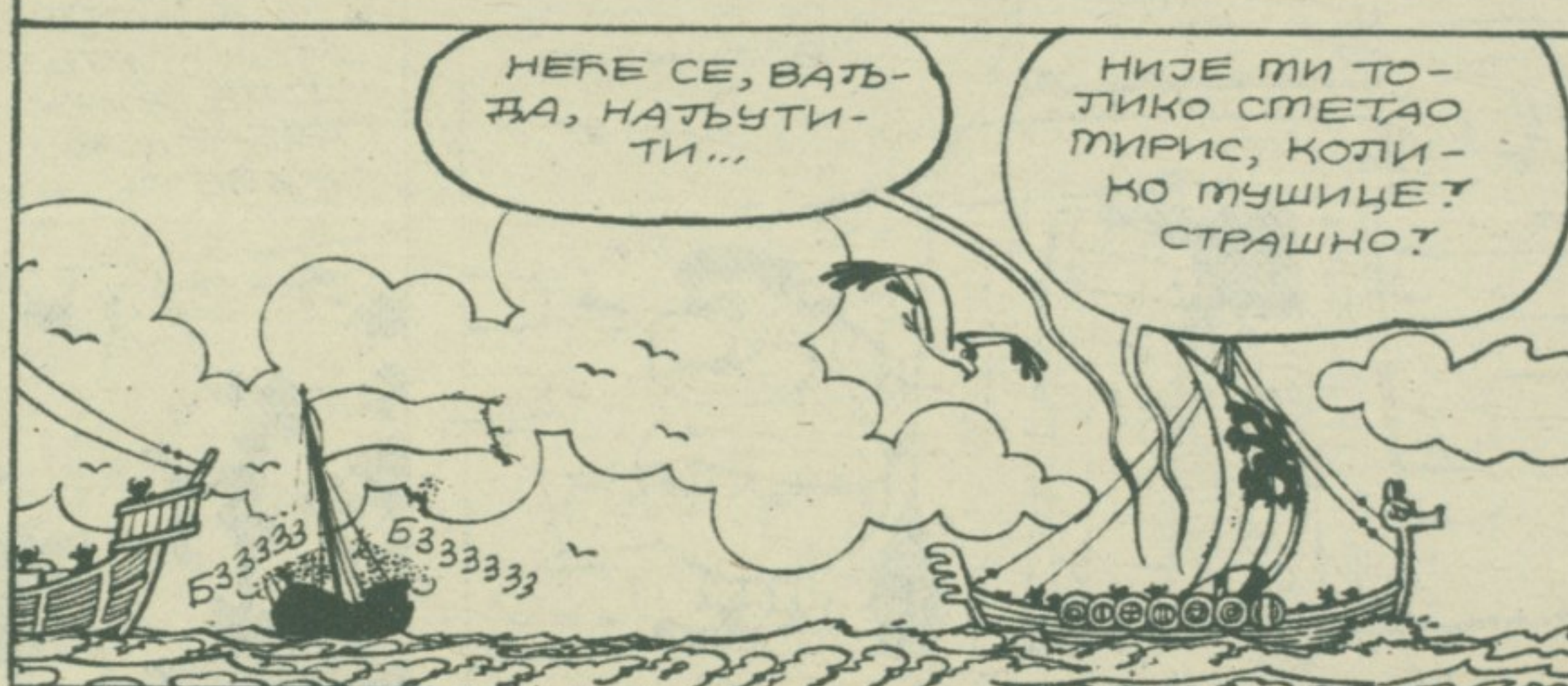
Бродови препуни хране кренули су из Нормандије у Харалдово краљевство...

Иако навикнута на свакојаке мирисе, посада је почела да се ошамукује од мириса каматбера...

Одлучили су да напусте брод - поклон Нормандијске млекаре...

СКАНДИНАВ-СКЕ СТЕ-НЕ?

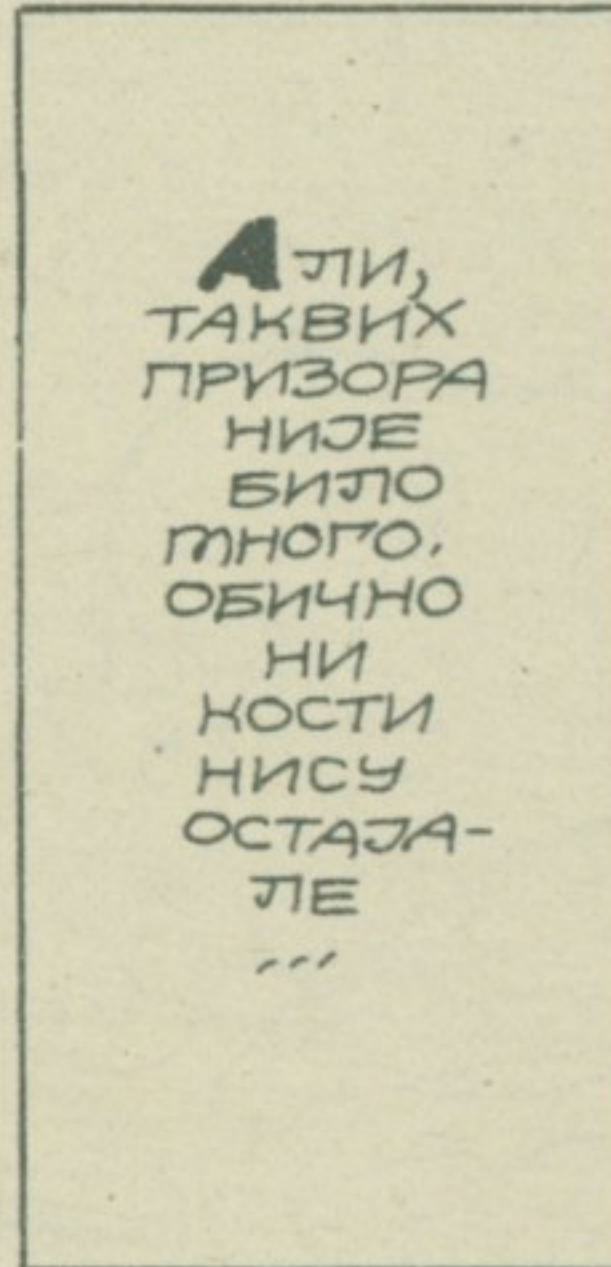
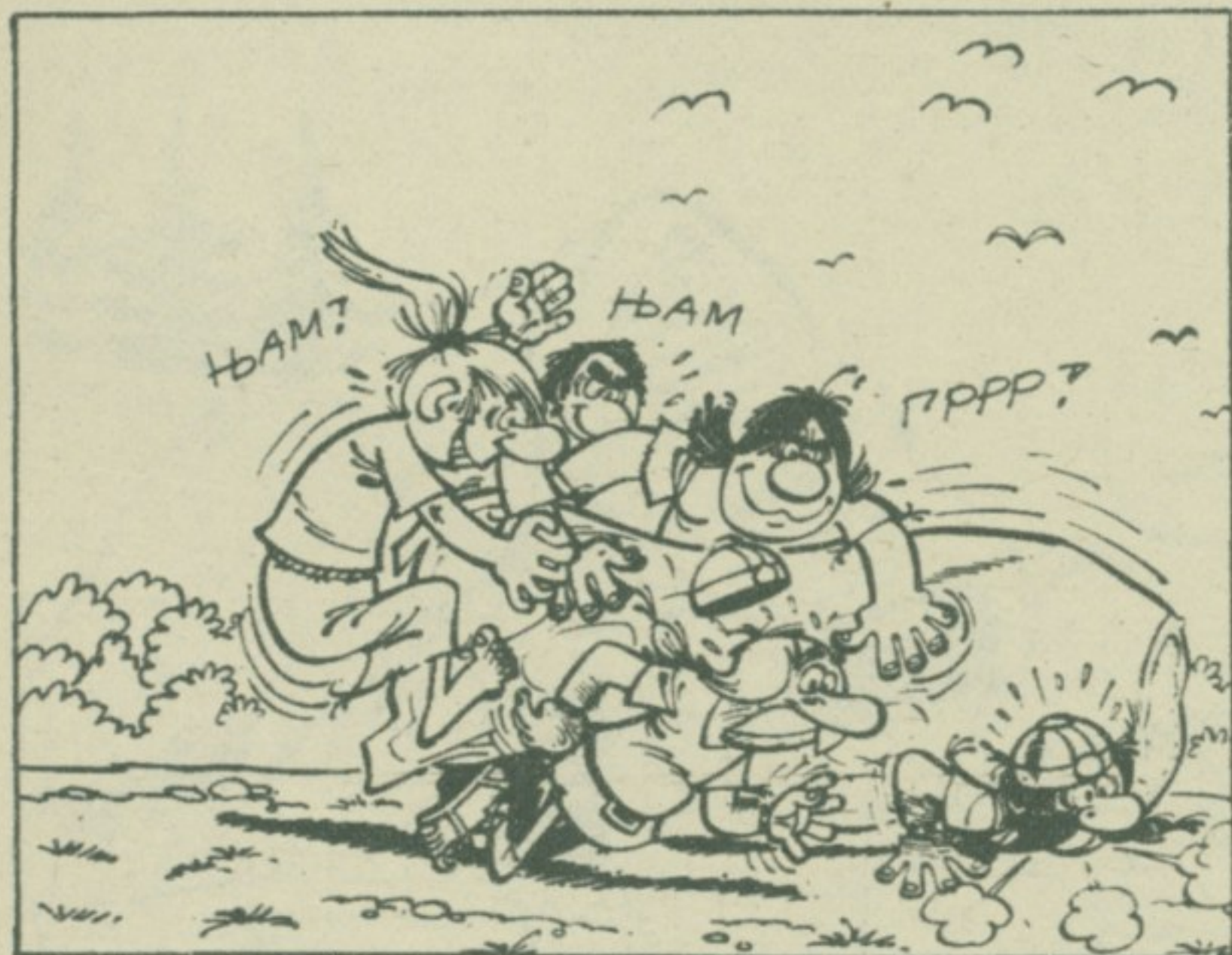
СТИЖЕТО!

И БЕЗ БУСОТЛЕ
СТО ПРОНАШЛИ
СЕВЕР?

КРАТЪУ
ХАРОТЪДЕ,
ИСПУНИО
САМ ПОВЕ-
РЕНИ ЗАДА-
ТАК? ЕВО
ХРАНЕ?

ШТА СИ
ДОНЕО?
ШТА
ИМА?

15

ЋУРАНСОН И ПОЛТРОНСОН ОДВЕДЕНИ СУ У ЗАТВОР. БРОД СА КАПАМБЕРОМ ИЗВЕЗЕН ЈЕ НА ПУЧИНУ И ПОТОПЉЕН... АЛИ, УСПОМЕНА НА ЊЕГА ЈОШ ДУГО СЕ САЧУВАЛА...

ДОК СЕ СПРЕМАО ЗА НОВЕ ПОДУХВАТЕ, ВЕРНИСОН СЕ БАВИО ЗАВНИМ ПОСЛОВИМА...

ЛЕПО ЛИЈИ У А

На нашој планети нема више ниједног слободног кутка где човек није доспео или бар најавио свој долазак. На сваком кораку се наилази на трагове човековог мешања у природу. Последице су нам свима добро познате, баш као и чињеница да природа уме да узврати истом мером.

Тако су, на пример, у настојању да се прилагоде и преживе, нека бића из свега дивљине почела да мењају своје понашање и свој изглед, и све учестволије и брже развијају неке потпуно нове физичке способности. Понекад, на штету човека који се нашао у дилеми: да ли то да прихвати као немилосрдност или као једну нову напаст против које ће већ сутра морати да се бори.

ВУК ДЛАНУ МЕЊА...

А реч је, заправо, о лисици. Спада међу дивље животиње чији је контакт са људима дао зачуђујуће резултате: вековима позната по својој урођеној препредености, лисица је данас постала још оштроумнија и лукавија. Бежећи испред трактора и булдожера, који незадрживо освајају пропланке и шумарке, почела је да се настанује у човековој ближој, ако не најближој околини. Непогрешиво от-

Уз мало добићљивости цивилизација нам боже бићљи од корисћљи, закључиле су неке животиње. И умесћљо да се човеку склањају с њућља, њолако али сијурно улазе у њихов животињ, на сјоредна браћља.

крива замке и зешто их избегава, али исто тако зна да се, попут акробате, креће по огради дворишта, како на земљи за собом не би оставила никакав траг. На једној фарми, у близини Календера у Шкотској лисица се месецима хранила заједно са домаћим животињама које је навикла на своје присуство, изневерујући своју пословичну особину да краде живину — само да би остала незапажена.

Тета лија ће вероватно према људима заувек остати неповерљива, али и довољно лукава, толико да покаже како природа уистину уме да узврати ударац

Једно друго створење које се веома привикло на човека, а има и неке особине које су му у томе доста помогле (брзина размножавања, оштроумност и шарм), припада птичјем свету и зове се **плава сеница**.

Ова птица се свуда гнезди, баш као и врабац. Одговара јој свако место, ма-

да нарочито воли саксије, олуке, одбачене вреће, корпе, посуђе. Налази се и на местима која су само мишевима доступна јер је прождрљива и крадљива баш као и миш. Храни се свим и свачим: орасима, житом, инсектима и мрвицама сваке хране. У ствари, управо то што је сваштојед помогло јој је да постане још радозналија и предузимљивија. Зато је било неминовно да се једног дана директно сукоби са људским родом.

КЉУНОМ ДО МЛЕКА

Почело је једног јутра давне 1921. године. Нека домаћица из Свејтлинга у Енглеској, где данас ових птица има више него врабаца код нас, изашла је да испред врата узме млеко које је разносач ту редовно остављао. Са чуђењем је приметила да су флаше начете, чинило се као да је од сваке отпијен по један гутљај млека. Пошто се ово понављало из дана у

дан, она и њена сусетка, која је на својим боцама приметила исто то, окривиле су млекацију. Узалуд се правдао и извињавао све док једног дана није приметио да га, увек кад се појави, на оближњем дрвету чекају плаве сенице. Открио је муштеријама ко је лопов. Следећег јутра неповерљиве домаћице су вирећи иза завесе чекале да виде шта ће се догодити кад разносач остави млеко. Чим се окренуо, са дрвета су слетеле две плаве сенице. Једна је стала на ивицу грлића боце и, машући крилима да би одржала равнотежу, кљуном пробила картонски поклопац. Померила га је из лежишта и повукла. Затим га је однела у оближњи жбун и ту испустила. Онда се вратила да са друштвом поклаца павлаку и напије се млека.

Наредних година овај несташлук плавих сеница прерастао је у навiku која се проширила читавом земљом. (Ништа није помогло ни кад су 1941. картонски поклопци замењени

алуминијумским.) У међувремену муштерије су замољене да пред вратима, заједно са празним боцама, оставе понеки каменчић, поклспац, лонче или салвету за покривање млека како би се, бар на неки начин, супротставили овим малим крилатим насртљивцима. Наравно, плаве сенице се нису предавале: научиле су да обарају каменчиће и да заједнички са боца скидају салвете да би затим, на већ познат начин, пробијале и уклањале поклопце.

РАЗРЕЂИВАЧ УМЕСТО ПИВА

Онда су, 1949. године, сенице почеле да изводе потпуно нове несташлуке: улазиле су у куће и цепа-ле тапете и завесе, кључале хлеб и колаче и бушиле кесе са животним намирницама. Нарочито непријатна била је њихова навика да са боца скидају налепнице, па се догодило да је један несрећни човек уместо пива попио разређивач. Нешто је морало да се учини

Срећом, временске прилике те године нису ишле наруку сеницама и забављене својим животним проблемима, готово су се потпуно оканиле ових враголија. Престале су да цепају папир, али не и да сркућу млеко. То и дан-данас чине

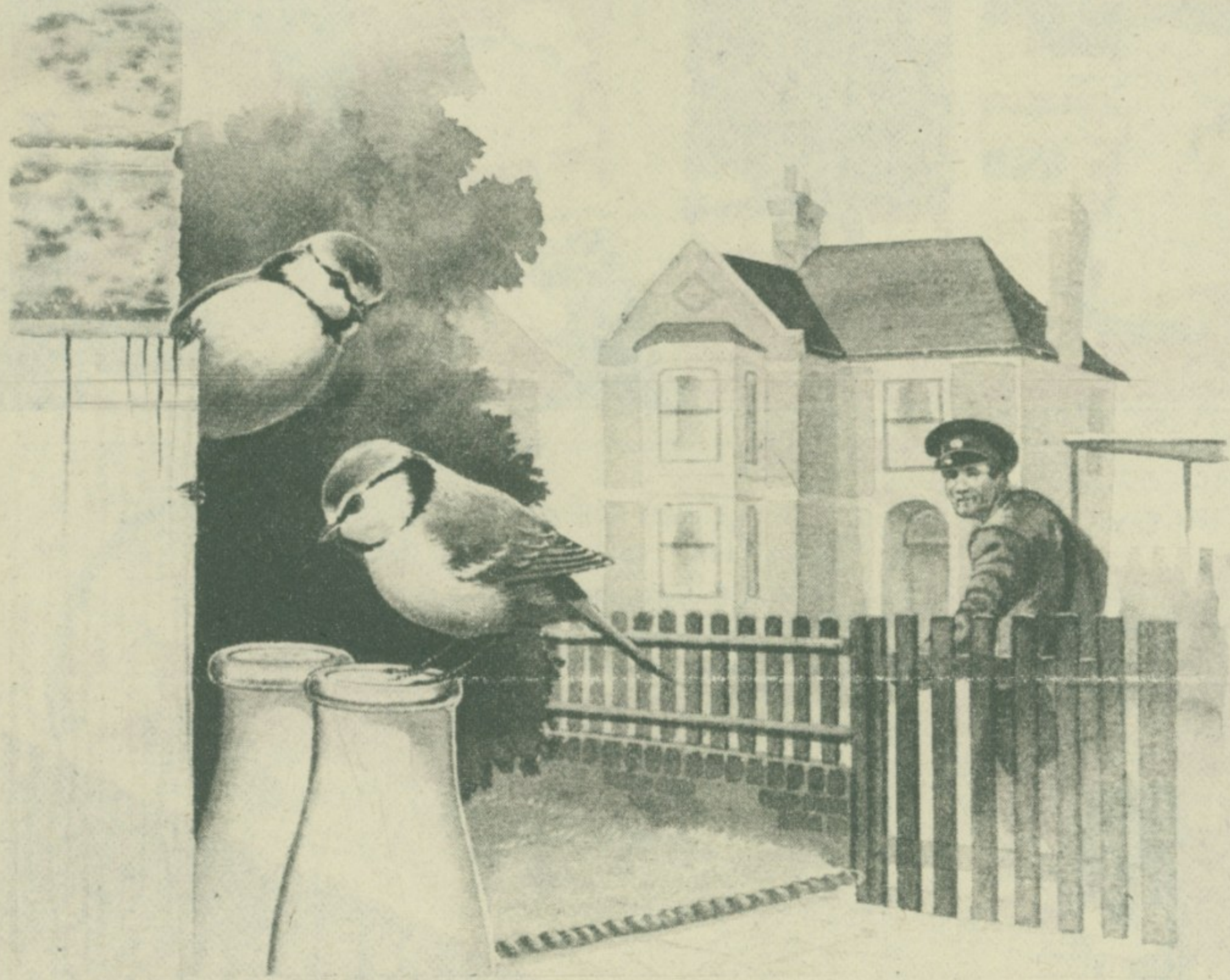
Једна друга врста птице, познате под именом **мала бела чапља**, невероватно успешно се прилагодила човеку. Неприметно се из Африке преселила у Јужну Америку а затим у Средњу и Северну. У Флориди је живела пуних тринаест година пре него што је откривена.

Познато је да у Африци ова птица живи сд инсеката које налази на леђима носорога, нилских коња и неких других већих животиња. Овамо, преко Океана, научила је да прати тракторе. Фармери су задовољни јер оне једу све на шта наиђу: инсекте, мишеве, па чак и пацове. Примећено је такође да практикују нешто што нису чиниле у Африци: поучене примером америчких чапљи, лове и једу рибу из овдашњих вода.

Док неке врсте проширују просторе својих пребивалишта или их мењају, друге се чврсто држе старих домова.

Децембра 1964. године у калифорнијском мрестилишту риба забележен је јединствен случај везан за лососа. Био је то један од двадесет и пет хиљада је-

Први пут је 1921. године примећено да плаве сенице отварају боце и срнућу млеко. Широм Енглеске оне то чине и данас.

ДВЛИЈИ

динки које су одрасле у мрестилишту и пуштене у приобалне потоке две године раније. Кад је дошло време да се мрести, вођена инстинктом, риба је савладала немогуће препреке и вратила се „родном крају“. Тешком муком се пробијала кроз многобројне канале и каналчиће да би се потом нашла у узаној бетонској кади испред цеви широке шест сантиметара. Увукла се у цев и, пливајући нагоре, провукла се на необјашњив начин кроз густу заштитну мрежу. Тако је најзад доспела у базен у коме се две године раније излегла из икре.

ИНДУСТРИЈСКИ ЛЕПТИР

Од свих животиња које су се прилагодиле човеку мало је која занимљива као што је лептир познат у науци као *Phigalia titea*. До 1915. године називали су га Биберним лептирсом

јер је имао бела крила са браон тачкицама. Те године, међутим, у индустријским зонама Њу Џерсија примећени су потпуно црни примерци овог лептира. Потпуно су се уклапали у боју гара наталоженог на дрвећу, оградама и крововима кућа. То је био разлог да га ентомолози прекрсте у Индустријског лептира. До 1940. године веома су се размножили у чађавим индустријским регионима североисточне Америке и црна боја им је постала наследна. Овај лептир се сматра јединим бићем које се прилагодило животу у индустријски загађеним зонама.

Човеку одговара да са природом одржава добре односе. Можда ћемо једног дана ми почети да се прилагођавамо свету дивљине, поучени примером неких животиња, птица и инсеката који су већ научили како да преживе у средини коју је створио човек.

Д. В.

Бенећи испред модерних пољопривредних машина, пре него испред ловаца, лисице су масовно почеле да се настањују у предграђима великих градова.

Пошто су самоиницијативно прелетеле Атлантик и населиле се у Америци, мале беле чапље су морале на потпуно нов начин да прибављају храну.

НАЈСУРОВИЈИ
БОКС-МЕЧЕВИ
У БОРБИ
ЗА ТИТУЛУ
АПСОЛУТНОГ
ПРВАКА СВЕТА

АЛИ — ФРЕЈЗЕР (ТРЕЋИ МЕЧ)

Иако су се међусобно ђош ђовали, борили су се у Манили као заклеђи не ђријађељи жељни да коначно унишђе један дру ђој.

Мухамед Али и Џое Фрејзер борили су се, током професионалних каријера, три пута. Први меч добио је Фрејзер, други Али, а „мајстора“ је требало да да дефинитиван одговор на питање: ко је заиста бољи? Иако су се међусобно уважавали, борили су се, у том трећем мечу у Манили на Филипинима, као заклето непријатељи са жељом да коначно униште један другог.

За овај меч Али је добио четири и по, а Фрејзер два милиона долара уз процентуално учешће у приходу. Организатор сусрета је био Дон Кинг, данас највеће име међу људима који се баве тим послом.

Иначе, прва два сусрета одржана су у Медисон Сквер Гардену у Њујорку: 8. марта 1971. Фрејзер, тада првак света, победио је Алија на поене у 15 рунди с тим што га је једном, у

последњој рунди, оборио на под. Други сусрет је одржан 28. јануара 1974. и како ни један ни други нису били власници титуле (у то време држао ју је Џорџ Формен), дуел је трајао 12 рунди, био за

„шампионат САД“, а победио је Али на поене. Оба меча привукла су велику пажњу, оба су била добра, али оно што је виђено у Манили далеко је превазишло сусрете у Њујорку.

БРБЉИВАЦ ИЗ ЛУИСВИЛА

Мухамед Али био је званично првак света јер је 30. октобра 1974. у Киншаси (Конго) нокаутирао у осмој рунди Џорџа Формена. Како се о Мухамеду Алију готово све зна, поновићемо само оне најосновније податке: рођен је 17. јануара 1942. године у Луисвилу, држава Кентаки, под именом Касијус Марселус Клеј II у породици молера Касијуса Марселуса Клеја I. Почео је да боксује већ у 12. години под надзором полицијског инструктора за бокс Џое Мартина. Као аматер имао је чак 141 меч и претрпео само седам пораза. Био је аматерски првак САД и носиоца „златне рукавице“ у полутешкој категорији 1960. године што му је донело место у репрезентацији САД на Олимпијским играма у Риму. Тамо је тада непознати седамнаестогодишњак победио европске асове Шаткова (СССР) и Пјетршиковског (Пољска) и освојио златну медаљу у полутешкој категорији. Мада је

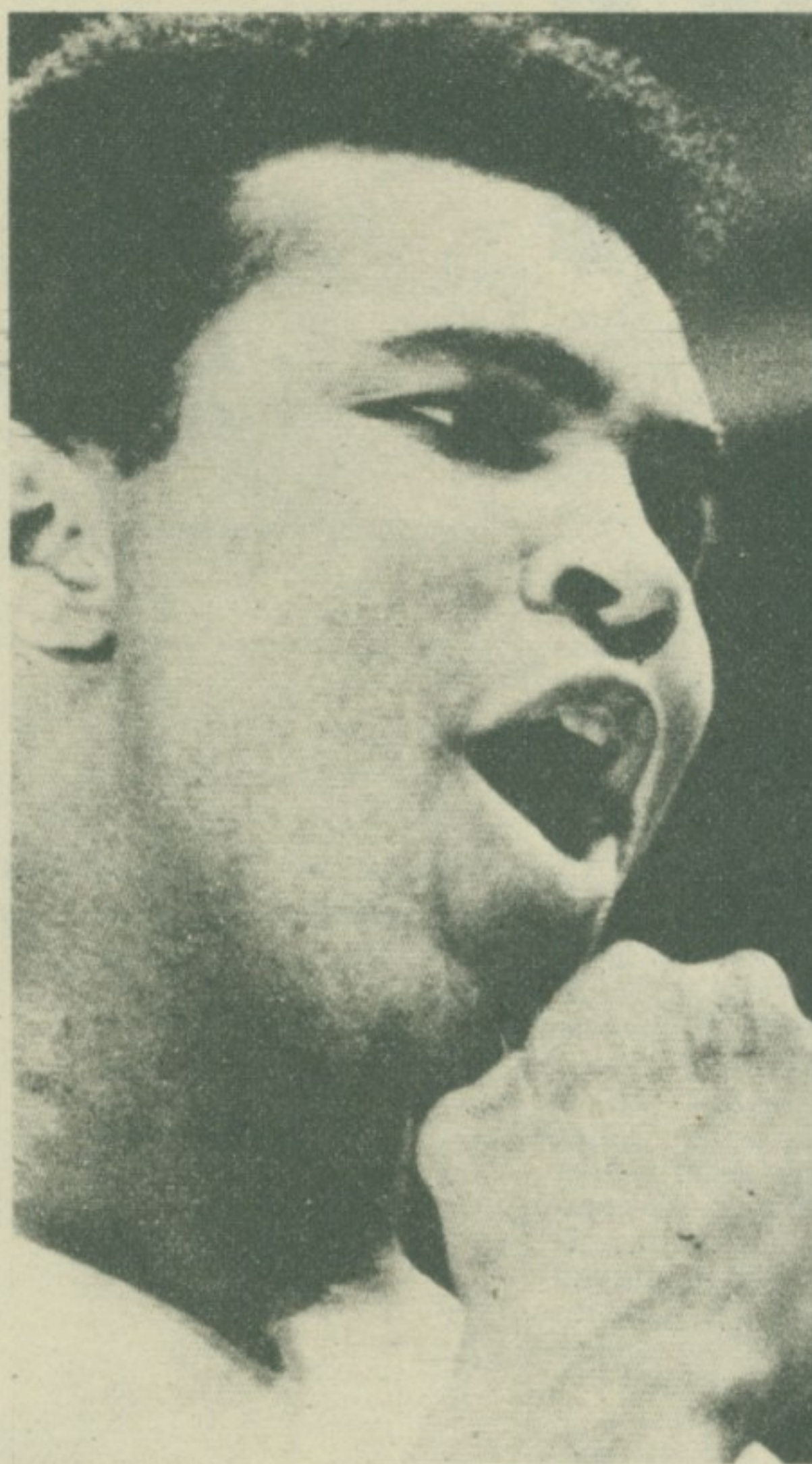
већ тада свима обећавао да ће ускоро постати „нови Џое Луис“, морао је да сачека још четири године да би добио шансу. Искористио је победивши нокаутном у седмој рунди Сони Листона у мечу одржаном у Мајами Бичу. Титулу је држао до 15. јуна 1967. кад је одбио да иде у „прљави вијетнамски рат“, па се потезао по судовима све до 26. октобра 1969. кад се вратио рингу.

Надимак „Брбљивац из Луисвила“ стекао је још у кампу за тренинг америчких олимпијца, али је његов отац касније тврдио да је Касијус млађи проговорио већ са 10 месеци и да „одонда није престао да брбља само ако је било кога да га слуша“...

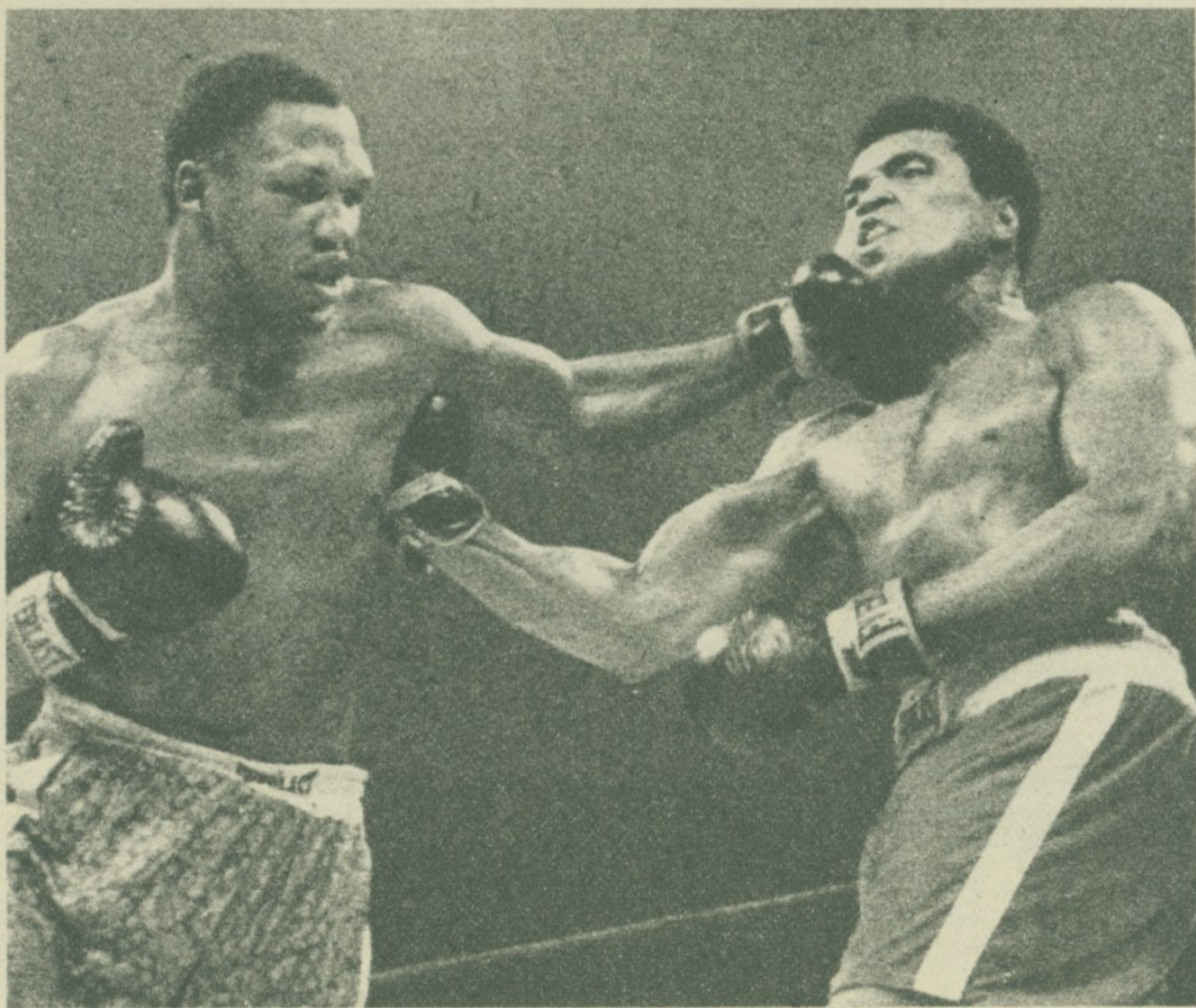
БИВШИ МЕСАР

Били Џое Фрејзер рођен је 12. јануара 1944. у Лаурел Беју, црначком делу града Бофорта у Јужној Каролини. Био је најмлађе дете у породици Рабина Фрејзера који је већ имао шест синова и исто голико кћери.

Већ са 12 година Џое је радио на фарми од јутра до мрака а увече ишао на тренинге и обећавао да ће једнога дана постати „нови Џое Луис“. Очито, имао је исте снове као и млади Клеј.

САМО ЈЕ СМРТ ГОРА!

Беспоштедна борба: Фрејзеру су затворена оба ока, чело пуно отока: Алију су расечене јагодице, а лице и тело прекривени масницама.

био од Формена нокаутом у другој рунди 22. јануара 1973. године.

АЛИ ЈЕ ЋУТАО

Добро познајући и уважавајући један другог, упркос бројним вербалним дуелима пре меча на Филипинима у којима ни један ни други нису бирали речи увреде, и Али и Фрејзер припремили су се као никад до тада. Као да су унапред знали да ће та њихова трећа међусобна борба бити нешто што свет још није видео.

До уласка на ринг у Манили Клеј је имао, као професионалац, 50 мечева од којих је 48 добио (34 нокаутом), а изгубио само два — од Фрејзера и Кена Нортонa. Фрејзер је имао 34 борбе уз 32 победе (чак 27 нокаутом) и два пораза — од Алија и Формена.

Тешко је описати шта се све догађало за 14 рунди колико је овај меч трајао. Клеј је био свеж, лак на ногама али је ударао заиста разорно. Боксовао је, можда, најбоље у каријери. Ни Фрејзер није остајао дужан: као гранит чврст, ишао је неуморно напред не бројећи ударе које прима већ само оне које задаје. Била је то беспштедна борба у којој су Фрејзеру била затворена оба ока и имао је велике отоке на челу, а Али расечене јагодице и много бројне маснице на лицу и телу.

Публика у почетку жестоко бодри и једног и другог да би, што меч даље одмиче, постајала све тиша јер осећа да у питању није само победа већ и „уништење“ противника.

Између 14. и 15. рунде Фрејзер остаје на столици. На знак гонга само тужно одмахује главом. Више заиста не може. Али је победио техничким нокаутом али не показује, ваљда први и једини пут у каријери, радост. Тешко ослоњен на конопце који се увијају под његових 100 килограма, натеченим уснама шапће у микрофоне које му потурају новинари: „Само је смрт гора од овога!“ Тај глас чули су милиони људи широм света захваљујући телевизији.

Заиста, Фрејзер више никада није крочио у ринг. За њега је то био крај.

Мухамед Али је тада избегао најгоре, али се сигурно сетио тих тренутака када, 3. октобра 1980. није могао да напусти своју столицу у углу после десет паклених рунди меча са Лари Холмсом.

Обојици се испунио сан да постану „нови Џо Луис“. Али, обојица су стечену славу и богатство платили горким искуством, ценом коју „обичан“ човек тешко може да схвати.

Родољуб Марковић

Други август 1980. године. Јутро на железничкој станици у Болоњи. Путници, нестрпљиви да што пре стигну до места која су одабрали за одмор, журе у свим правцима, тискају се око шалтера, врве на перонима. Лето у пуном јеку: кипти зној, пију се освежавајућа пића, чује се смех. Прашњави рукаси и путне торбе леже свуда унаоколо. Наједном — снажна експлозија: део станичне зграде руши се као кула од карата, огромне пукотине шарају зидове, земља гута тела и животе. Јаук и врисак. Подметнута је бомба! За седамдесет и осам путника није било спаса. Али, било је и другачијих случајева.

— Пошао сам да купим сендвиче — прича Микеле Солдани — а четрнаестогодишњег сина Пипа оставио у чекаоници другог разреда, крај једног радијатора. Експлозија ме је затекла под станичним тремом. У хаосу који је настао, у страшној прашини која се дигла, у сред запостања и трке преплашених људи, мислио сам само на једну ствар: на радијатор, била је то једина шанса да пронађем Пипа. Потрчао сам у том правцу и почео

ПИПОВА ЦРВЕНА КОШУЉА

Пипо Солдани је стајао крај радијатора над је одјекнула експлозија. То је за његовог оца био једини путоназ где да га тражи.

махнито да копам... И други су тражили своју децу, пријатеље, родитеље... Купао сам се у зноју док ми се прашина лепила на образе. Гутао сам је и гушио се. Имао сам осећај као да су ми у груди заривене канџе. Јагодице на прстима су ми прокрвариле... Онда сам

нагло почео да посустајем. И баш у том тренутку испод рушевина се указала Пипова црвена кошуља, затим коса, његове руке. То ми је дало нову снагу. Журно сам с њега скидао циглу по циглу, али пажљиво да га не бих повредио. Кад сам га најзад ослободио, застао сам и погледао га: лежас је непомично.

Срце ми је још жешће залупало. Да ли је жив? Срећом, дисао је, али је био у несвести. Тренуци неизмерне туге претворили су се у експлозију радости. Спасао сам сина!

У болници Беларија у Болоњи утврђено је да је Пипу поломљена надлактица леве руке и повређено лево плућно крило, да му је цело тело у посекотинама и изгребано.

Микеле је заједно са дечаковом мајком данима дежурао пред вратима собе у којој је лежао Пипо, удаљавао се тек толико да мало одрема и смогне снаге за ново бдење све док дечак потпуно опорављен није после петнаест дана пуштен кући.

Д. В.

у идућем броју: ПОКЛОН

ВЕЛИКИ КОЛОР КАЛЕНДАР

за 1981. годину!

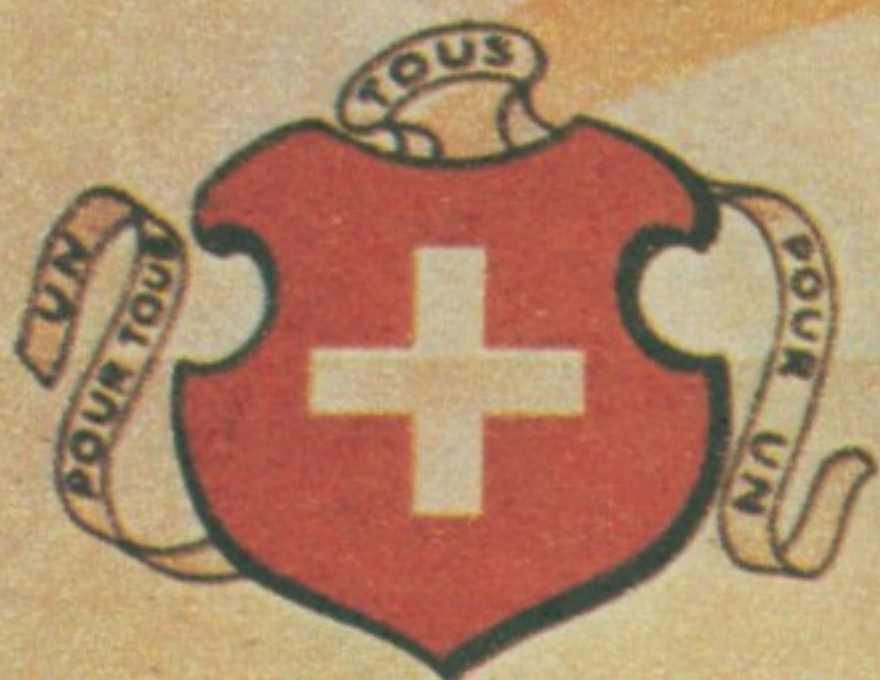

75 ГОДИНА
ЖЕНЕВСКОГ
САЈМА

У РЕД ЗА СЛАВУ

КО ХОЋЕ ДА ИЗЛАЖЕ У САЛОНУ
АУТОМОБИЛА У ЖЕНЕВИ МОРА ДА ПО-
ШАЉЕ ПРИЈАВУ БАР ОСАМ МЕСЕЦИ
РАНИЈЕ, АЛИ НИ ТАДА НИЈЕ СИГУРНО
ДА ЋЕ ДОБИТИ МЕСТО.

Овано је изгледао оглас за први салон аутомобила у Женеви.

CONZERTE =
VERSCHIEDENE
FESTLICHKEITEN
LOTTERIE GRATIS

GENEVE
ERSTE
SCHWEIZERISCHE
**AUTOMOBIL &
FAHRRAD AUSSTELLUNG**
MIT AUSLANDISCHER ABTEILUNG

29 APRIL - 7 MAI
BÂTIMENT ÉLECTORAL

-1905-

На простору од преко 35 хиљада квадратних метара Салона аутомобила у Женеви нашла се марта ове године сва сила светских произвођача четвороточкаша са угланцим моделима од којих је сваки био хит на свој начин. Поред кола су се врзале неизбежне рекламне лепотице, дошли су и угледни гости јер се славила 75. годишњица сајма, али пажњу званица није привукао ни спољашњи сјај јубилеја, ни аутомобил сутрашњице „ауди кватро“ већ један старац — „дуфокс“ из 1905. године.

„Дуфокс“ је аутомобил ручне израде. Пројектовали су га и сваки део својим рукама израдили спретне женевске занатлије браћа Карл и Фредерик Дуфокс. Кад су га склопили, имали су чиме да се подиче: рукотворина је била и блистава и јака. Аутомобил је могао да распаљи са летећим стартом 156,5 километара на час!

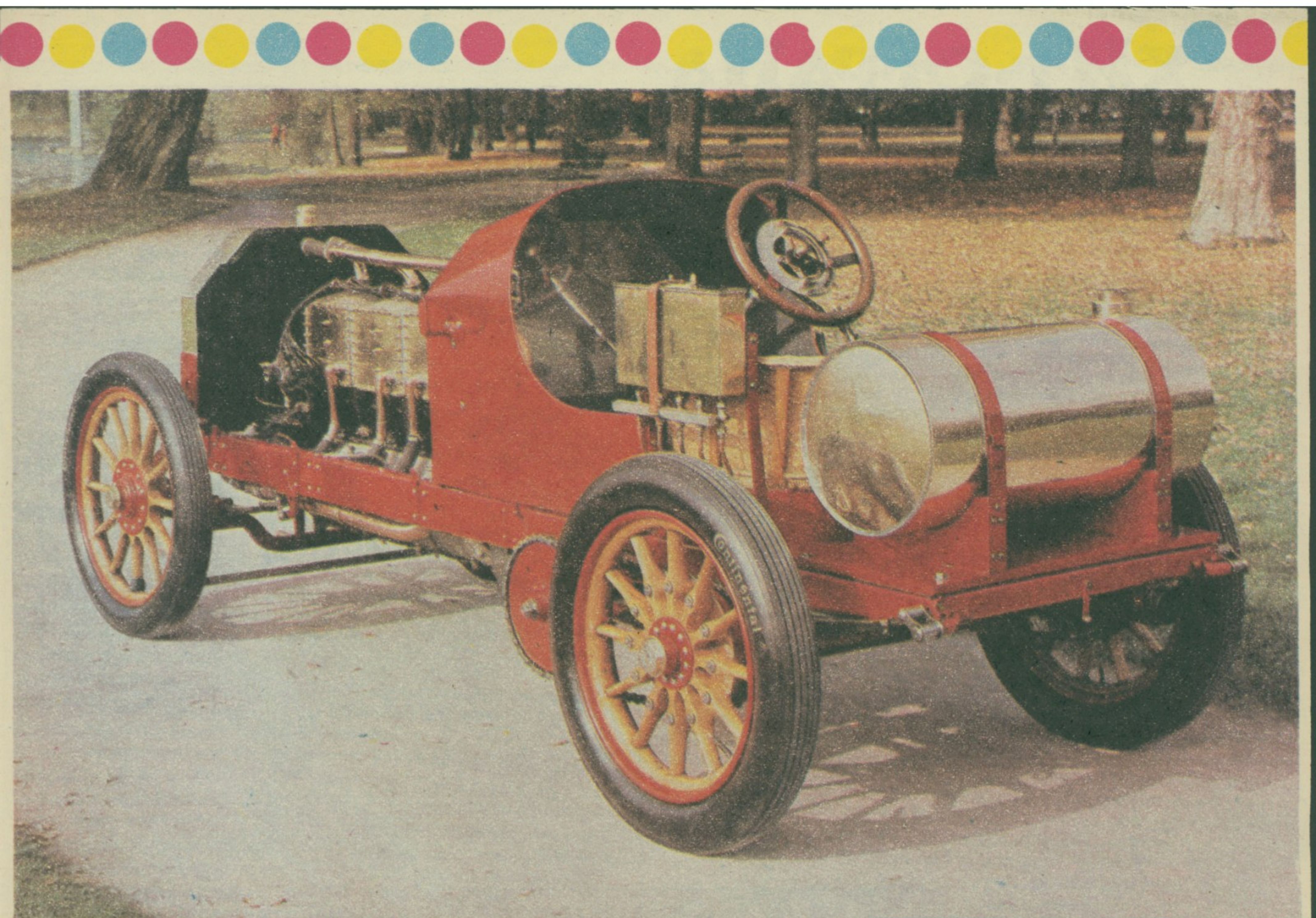
— Тај „дуфокс“ је прави медвед! — говорили су стручњаци мислећи на његов мотор од 150 коњских снага.

Били су у праву. На првој изложби аутомобила у Женеви „дуфокс“ је блистао као звезда.

МАЛЕРОЗНА БРАЋА

Али, где чуда: звезда браће Дуфокс потамнела је за само две године. Мајстори су положили оружје и сахранили амбиције. Не зна се колико су аутомобила начинили, али је познато да данас у свету постоје само два са њиховим презименом. Један се налази у Музеју саобраћаја у Лудерну.

Браћа Дуфокс, изненађење прве изложбе аутомобила у Женеви, пропала су, али сајам није. Штавише, временом је толико ојачао да се данас са франкфуртским сматра најзначајнијим у свету. Ко жели да излаже у Женеви, мора да пошаље пријаву бар осам месеци раније, а

Звезда женеvске изложбе 1905. био је „дуфонс“. Има два огромна карбуратора, погон преко ланца, троши 50 литара бензина на час, али је зато бржи од „стојадина“.

ни тада није сигурно да ће обезбедити место.

Много необичних ствари везано је за тај салон, истовремено вашар и зборно место произвођача аутомобила. Можда никад не би био отворен да 1905. није одржана ауто-изложба у Берлину. Аутомобил је у то време био у повоју и тешко је крчио себи пут. Велике ауто-индустрије готово није било. Мануфактуре у Женеви и околини ручно су израђивале кола. Знајући то, а поучени ко-раком предузимљивих Берлинаца, Швајцарци су решили да их следе.

Објављен је оглас који се и данас чува, позвани су произвођачи аутомобила и бицикла и... 29. априла 1905. у 9 часова изложба је отворена у једној палати. Одазвало се 59 „аутора“ који су своје лепотане поређали у правој линији.

Све до 1924. године Женева, иначе седиште дипломата и главни град истоименог кантона, била је сајам аутомобила искључиво домаћег карактера. Те-

мељити Швајцарци видели су да је посао кренуо, а аутомобил у свету силовито себи крчио пут, па су одлучили да те године позову светску аутомобилску елиту.

ДОСЕТИЛИ СЕ

Одзив је био велик. Пријавили су се произвођачи аутомобила и дизајнери широм Европе. Чак су и Американци послали своја кола у малену Швајцарску. Женева је била на најбољем путу да постане ауто-сајам светског гласа. Људи из организационог одбора званично названог Стални комитет интернационалног салона у Швајцарској задовољно су трљали руке.

Ипак, испречио се проблем: Дотадашњи — скроман, није могао да прими све који су желели да излажу, а њих је било преко 200. Неком је пало на

памет да се на брзину подигне монтажна дворана. Речено — учињено. Поред штандова је прошло 70 хиљада посетилаца, за тадашње прилике запањујући број! После изложбе број продатих аутомобила попео се са 33 на 39 хиљада!

Тако је Швајцарска, која у међувремену није стекла своју ауто-индустрију, добила салон којег се ниједан произвођач аутомобила не одриче. Бити виђен на Женевском салону значи обезбедити бар почетни успех у продаји новог модела.

Године 1947. број излагача попео се на 305, док је изложбена површина износила око 10 хиљада квадратних метара. Пре две године салон у Женеви посетило је више од 500 хиљада људи!

Садашњи изложбени простор је тесан. Пословни Швајцарци наумили су да га увећају: већ две године багери копају земљу за нови салон који ће имати

три велике дворане и површину до 45 хиљада квадратних метара.

Тешко би се Швајцарци одрекли сајма аутомобила који се још од прве године одржава у Женеви. Само једном, а било је то 1907, изложба је одржана у Цириху. Ни штедња не може да их натера да мењају традицију: док су угледни салони у Паризу и Торину прешли на одржавање изложбе сваке друге, Женева и даље сваке године отвара врата ауто-произвођачима.

ПИТАЊЕ ПАТРИОТИЗМА

Салон аутомобила с пролећа ове године био је јубиларан — 75. по реду. Домаћини су се потрудили да га достојно обележе. Све је било „нај“. Издата је пригодна марка и спомен-књига са 50 плаката који су минулих година

најављивали салон. Појавили су се атрактивни модели од којих је највећу пажњу привукао „ауди кватро“ и мали „панда“, али се највише света окупљало око старог „дуфокса“. Домаћини су позајмили примерак из музеја у Луцерну и довели га у возно стање.

Оспособити „дуфокс“ да поново „трчи“ била је права мука, али се није штедело. Старац је расклопљен до најмањег завртња, сваки део пажљиво је прегледан и доведен у ред и после 1500 часова рада мајстори су га поново ставили на ноге. Са мотором од осам цилиндара запремине 13 литара „дуфокс“ је био спреман да „полети“. Троши 50 литара на час, али га цена бензина не брине — организациони комитет плаћа!

Директор салона Рудолф Хусер био је поносан и кратак:

— Салон је за нас питање патриотизма!

Миленко Тодоровић

ХИТ-СТРАНА

СА СВИХ СТРАНА

Око 5000 људи напустило је концерт у Медисон Сквер Гардену пошто је чуло предгрупу Боба Марлија. За главне звезде групу КОМОДОРС владало је мање интересовање... Басиста Том Петерсон напустио је своје старо друштво ЧИП ТРИК... Џон Ленон би се радо отарасио четвртине власништва компаније »Епл«... Дејвид Инофлер није више са групом ДАЈЕР СТЕРЈТС... Ускоро ће се појавити филм о животу Маме Нас. Филм ће финансирати њена сестра... Тода Рандгрена су лопови покрали до голе коње. Пре тога су га свезали и при томе звиндунали његову песму »Видео сам светло«... РОЛИНГСТОНСИ намеравају да поново крену на једну турнеју по Европи... За време концерта СПЕШЕЛСА у Единбургу нестало је струје. Да би забавили публику за то време (оно двадесетан минута) они су бацали своје плоче. Било је забавно у мрану... Сасвим неоченивано појавила се плоча »Cross Talk« васкрсле групе ПРИТИ ТИНГС, чусене групе са почетка шездесетих година... Џемс Ласт почео да тренира фудбал... Дејв Џонс,

ненадашњи члан чувених МАН-НИСА, данас је постао цонеј и то не диск-цонеј већ онај прави — на хиподрому... Денис, гитариста групе АЈРОН МЕЈ-ДЕН, имао је толико обожава-лаца у Белгији да се од њих једва спасао по цену — једног зуба!... Амерична телевизија је снимила једночасовни филм о групи ДОРС и Џиму Морисо-ну. Ту се налазе разни интер-вјуи, али и оригинални снимци. Филм се зове »Tribute to Jim Morrison«... Мин Џерер, ми-лионер РОЛИНГСТОНСА, сво-јој најновијој симпатији Џери-ни Хол дао је на поклон — је-дан дворач на Лоари!... Кејт Буш је после успеха »Бабуш-не« изјавила да је русног по-ренла... Најбоље групе сна-тласа наћи ће се заједно у јед-ном музичком филму, и то: СПЕШЕЛС, СЕЛЕНТЕР, БИТ, МЕДНЕС, БЕД МЕНЕРС, БО-ДИСНЕЧЕРС... Бил Вајман је изјавио да ће 1982. године пре-стати да свира јер се осећа исувише стар... Једна од нај-популарнијих тинејџерских гру-па у СР Немачкој је РОЗЕТА СТОУН чији је оснивач бивши члан БЕЈ СИТИ РОЛЕРСА Тем Патон...

ДЕСЕТО СЛОВО АЗБУКЕ

И — шта?
... и — ништа

Поред љубитеља музике изгледа да ће се састав-љачи укрштених речи највише обрадовати појави нове београдске групе која се једноставно зове И. Краћег на-зива нема! И сада се уместо енигматског питања »свежа« или »везник« може назати: познати београдски вокално-инструментални ансамбл. Одговор је једноставан — И.

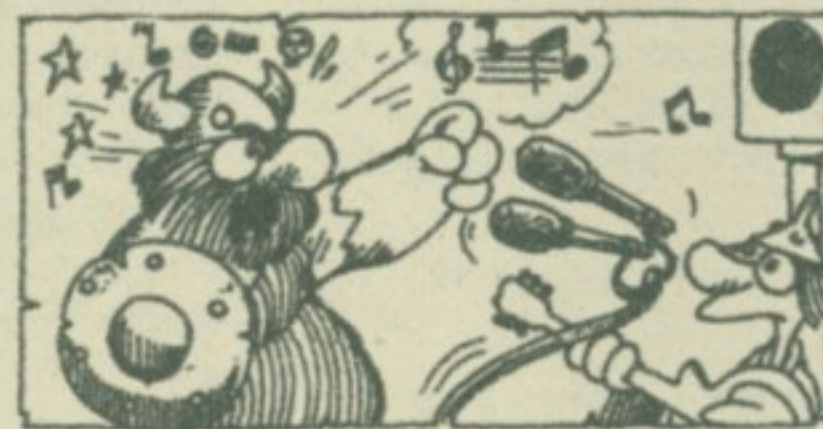
Појавили су се почетком 1979. године, међутим, немојте мислити да су почетници јер су пре тога свирали у различитим ансамблима. Чланови су: Бранко Којић, во-кал и бас, Бранко Куштрин, бубњеви, Дејан Костић, вокал, гитара и мелодика, Предраг Мијовић, вокал и гитара. Пред публиком се нису појављивали тако често, али су доста радили у студију, па је тако крајем прошле године изашао сингл са две песме »Сестра Вера« и »Мирис улице« а ових дана им је у издању ПГП РТБ изашао и први албум са 14 песама. Текстови су узети из свакодневног живота:

»Милост, чекам аутобус већ цео сат
милост, ниша ми се већ слива низ врат...

Или:

»Од шалтера до шалтера никад из тог круга,
док онај иза стакла пије нафу као да ми се руга.»

Врло лепе песме су и »Мирела« и »Тинејџерски блуз« а у песми »Југо-рок« мало су се нашалили са познатим југословенским групама и певачима. Назив албума је »Гру-па И на свом таласу«.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

HI-FI БУНТОВНИК

Музика и текст: Дејан
Костић
Изводи: ГРУПА I

Познаћеш га по томе
што своје плоче никоме не да
золи да их полира
да гледа како се сјаје.

Екслеску топ-листу
свакодневно прати
за албум број један
све је у стању дати.

Презире из дна душе
лиценцна издања
о директно резаним плочама
интензивно сања.

Опрема му је, кажу,
најбоља у крају.
Само звучници
петсто долара коштају!

HI-FI бунтовник слуша рок
на осамдесет вати
али ни уз хиљаду не би успео
да схвати
да се и уз транзистор можеш
лудо забављати.

HI-FI бунтовник слуша рок
на осамдесет вати
али само пре подне док се тата
не врати!
А тада узима књигу у руке
(јер важнији су испити
од све те буке)!

Контакт адреса: ГРУПА »И«
Саве Новачевића 11—15
11000 Београд
(тел. 433-901)

ЕКСПРЕС КОЈИ ДОЛАЗИ НА ВРЕМЕ

Већ неколико година у Београду са успехом ради ансамбл РОК ЕКСПРЕС. Почели су као ученици основне школе, а данас су то 19-годишњаци. Залетели су се као прави воз — и то експресни. Прокрстарили су СР Србију уздуж и попреко, сви-рали по многим градовима и селима, на радним акцијама, више пута су учествовали у дочеку штафете 25. маја, представљали су београдску омладину на фестивалу културе у Дарувару, чести су гости телевизије и радија...

Но изгледа њихов »воз« најтеже може да пређе растојање од музичког студија до неке дискографске куће. Иако имају неко-лико професионалних снимака, још немају — плочу! Ипак, надају се да ће им 1981. година и то донети.

Чланови су: ЉУБОМИР ПОПОВИЋ, гитара, ПРЕДРАГ ПО-ПОВИЋ, бас, ДРАГАН ЗЕКИЋ, вокал, ЗОРАН МИЉУШ, бубњеви, и МИЛАН ПАВИЧЕВИЋ, клавијатуре.

DISCO ПОШТА

Светлана Јовановић, СВЕТОЗАРЕВО

„Желела бих да сазнам име оргуљаша који свира са ЦИМИЈЕМ ХЕНДРИКСОМ на плочи »Voodoo Chile« (ЛП »Electric Ladyland«). Необично ми се свиђа његово свирање. Осим тога опкладила сам се са једним другом да су БОБ ДИЛАН и ЦОАН БАЕЗ заједнички снимили бар једну плочу. Јесам ли у праву?

Није ни чудо што ти се свидело свирање оргуљаша на поменутој плочи: био је то СТИВИ ВИНВУД у оно време вођа групе ТРЕФИК.

Што се тиче другог питања — ниси у праву. Иако је Боб Дилан често наступао са својом „најбољом пријатељицом“, ипак ништа није снимео са Цоан Баез. То је било шездесетих година када је цветала фолк музика. Што се тиче Цоане она је често у свој репертоар уносила песме Боба Дилана, па је чак издала и један албум који се зове „Цоан Баез пева Боба Дилана“, али званичног снимка овог дуета — нема!

Љубиша Ускоковић, НИШ

„Када су основачи „ГРЕНД ФАНК РЕИЛРОУД“ (GRAND FUNK RAILROAD) и „БЛЕК САБАТ“ (BLACK SABBATH) и да ли ови ансамбли још постоје?

ГРЕНД ФАНК РЕИЛРОУД је основан 1969. године у Мичигену (САД) и имао је огромног успеха. Чланови су му били: МАРК ФАРНЕР (гитара и певач), МЕЛ ШАХЕР (бас), ДОН БРУЕР (бубњар), а касније им се придружио КРЕЈГ ФРОСТ (оргуље). Распали су се 1976. године и више се никад нису састали.

Исте 1969. године основан је и ансамбл БЛЕК САБАТ. Потичу из Бирмингема (Енглеска). Оснивач је гитариста ТОНИ ЈОМИ (бивши солиста у групи ЦЕТРО ТАЛ). Најпознатији члан је ОЗИ ОСБОРН, певач. Ту су још били и басиста ТЕРИ БАТЛЕР и бубњар БИЛИ УОРД. Ускоро су постали један од најпопуларнијих ансамбала тешког рока и доживели светску славу. Касније су се разишли, али су се прошле године поново ујединили. Почели су поново са турнејама, али се Ози Осборн поново наљутио па ће изгледа наставити без њега.

ИЗЛОГ НОВИХ ПЛОЧА

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ (ПГП РТБ 2140144)

Уз музику Душана Радића познату народну причу врло занимљиво причају Чкаља, Мића Татић, Ружица Сокић, Љубиша Вачић, Драган Лаковић и Бранка Митић. На другој страни плоче млађа глумачка гарнитура је обрадила причу „АКО НЕЋЕ НЕЋО, ОНО ХОЋЕ ХОЋО“. Изврстан поклон за млађег брата или сестру.

АНДРОМЕДА (ПГП РТБ 2320045)

Ово сазвежђе на северној Земљиној полулопти послужило је композитору, продуценту и музичару Миши Краљу као инспирација за егзибицију на инструментима са клавијатуром. Ту ће те наћи све могуће — оргуље, полимуг, синтисајзер, мелотрон итд. Они који воле компјутерску музику уживаће у овом албуму који има свега 6 композиција: „Ембрио“, „Симфонија“, и „Апокалипса“ на А-страни и „Андромеда“, „Wizard“ и „Пегаз“ на другој страни плоче.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване плоче стране и домаће производње. Дупли албум: »Bursting out« (JETHRO TULL), »Electric Ladyland« (JIMI HENDRIX), »Golden hits« (ROLLING STONES), »Tusk« (FLEETWOOD MAC), оригинални албуми: »Hotter than hell« (KISS), »Dynasty« (KISS), »Never mind the bollock« (SEX PISTOLS), »The big show« (PYRAMID), као и друге албуме групе RAINBOW, BLACK SABBATH, LED ZEPPELIN, T. REX, STYX, DEEP PURPLE итд.

Јадранко Шимунџа, Стевана Мокрањца 15 Нови Сип 18320 Кладово

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Душан Матијашевић, имам 16 година и идем у III разред усмереног образовања. Много ме је обрадовала рубрика „Мој избор“ и одмах сам пожелео да и ја учествујем у њој. Мојих 10 најдражих композиција су:

ДОМАЋЕ:

1. НЕ ЦВИКАЈ ГЕНЕРАЦИЈО — Атомско склониште
2. ДЕЦИМЕН — Галија
3. НА НА НА — Неца Фалк
4. НОНА — Ју група
5. ОСТАНИ ЂУБРЕ ДО КРАЈА — Рибља чорба

СТРАНЕ:

1. IN THE EVENING — Led Zeppelin
2. CHILD IN TIME — Deep purple
3. OUT OF TIME — The Rolling Stones
4. HEY JUDE — The Beatles
5. HEY JOE — Jimi Hendrix

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ

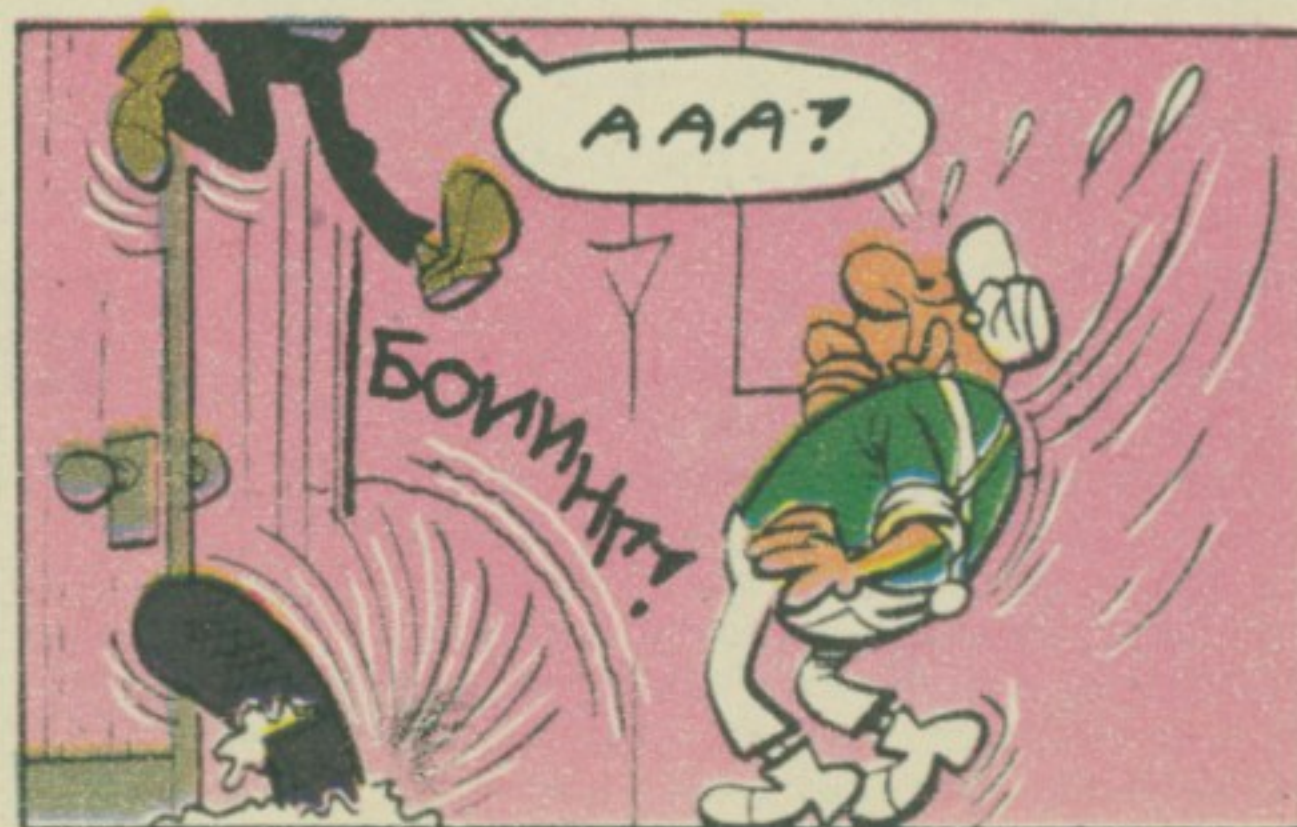
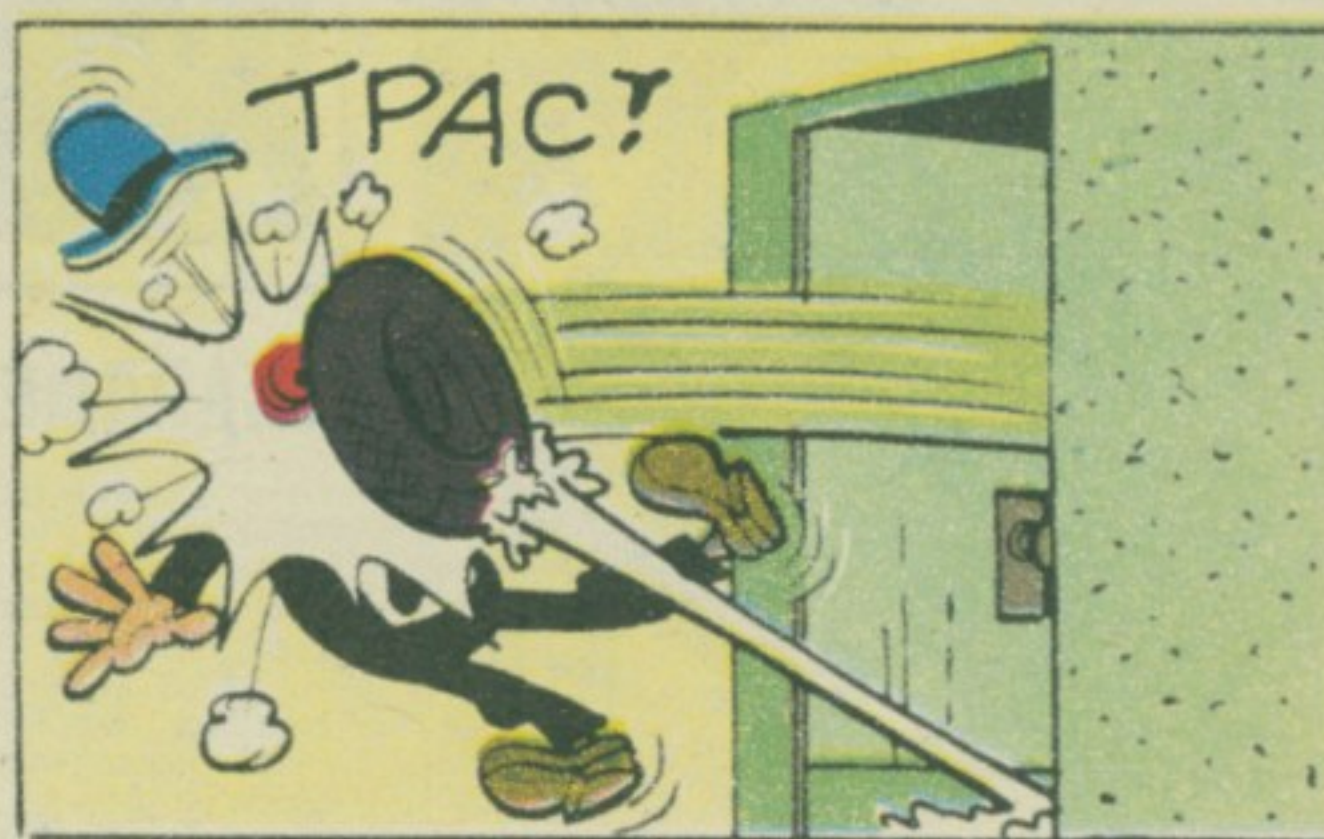
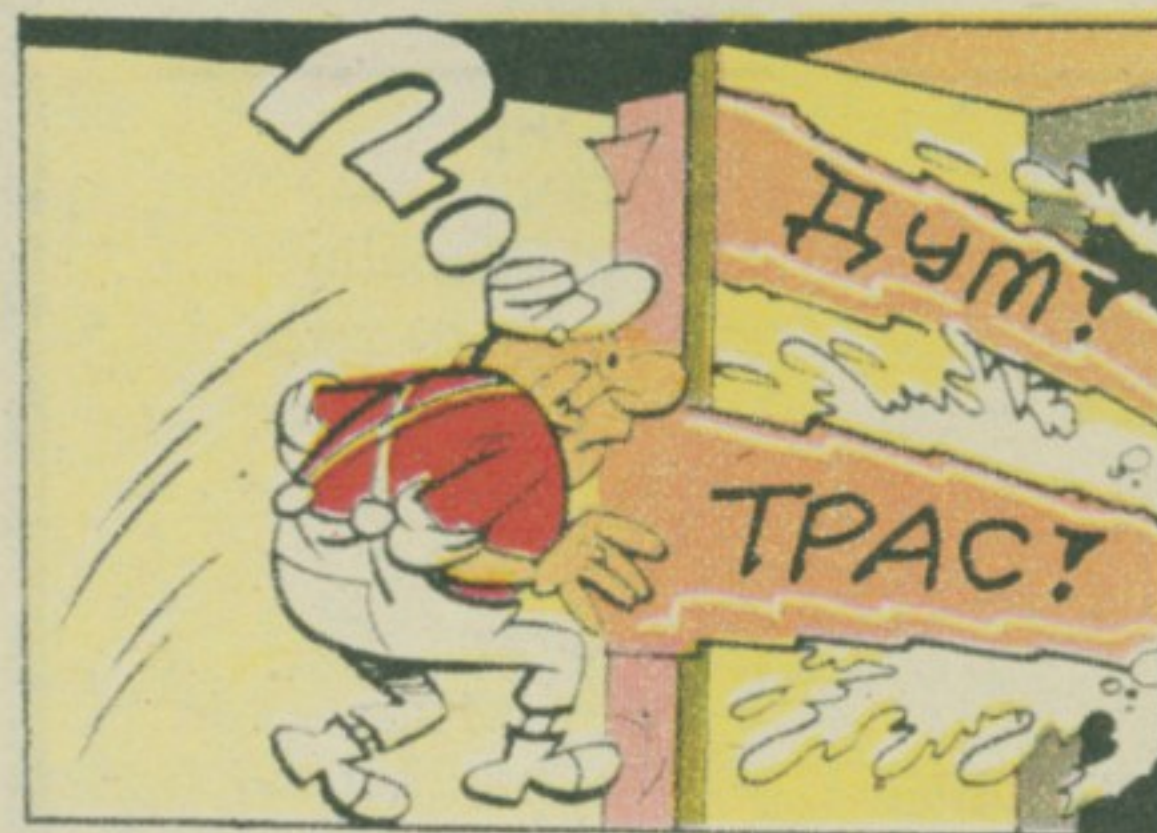
Ако погледате у неку енциклопедију видећете да је ФОБОС Марсов сателит, али то је исто тако и један вокално-инструментални састав из Сремске Митровице који је почео са радом још 1974. године. Свирали су са многим познатим групама као што су БИЈЕЛО ДУГМЕ, YU група, ЦРНИ БИСЕРИ, РОКЕРИ С МОРАВУ, ПРЉАВО КАЗАЛИШТЕ. Наступали су и на „Бум“ фестивалу у Новом Саду 1978. године. Углавном свирају сопствене композиције од којих је најпознатија 20-минутна „Рок опера за све зрне света“ ПЕРЕ КОЗЛИЋА. До сада су већ издали две сингл плоче, а сада спремају трећу. Од пре две године су се преоријентисали на панк, па су тако постали најпопуларнија панк-група у граду и околини. Чланови су ПЕРА КОЗЛИЋ, шеф групе, гитара и вокал, ДРАГАН ИВАНОВСКИ, бас, вокал, и ВАСА ЈАНОШЕВИЋ, бубњери и вокал.

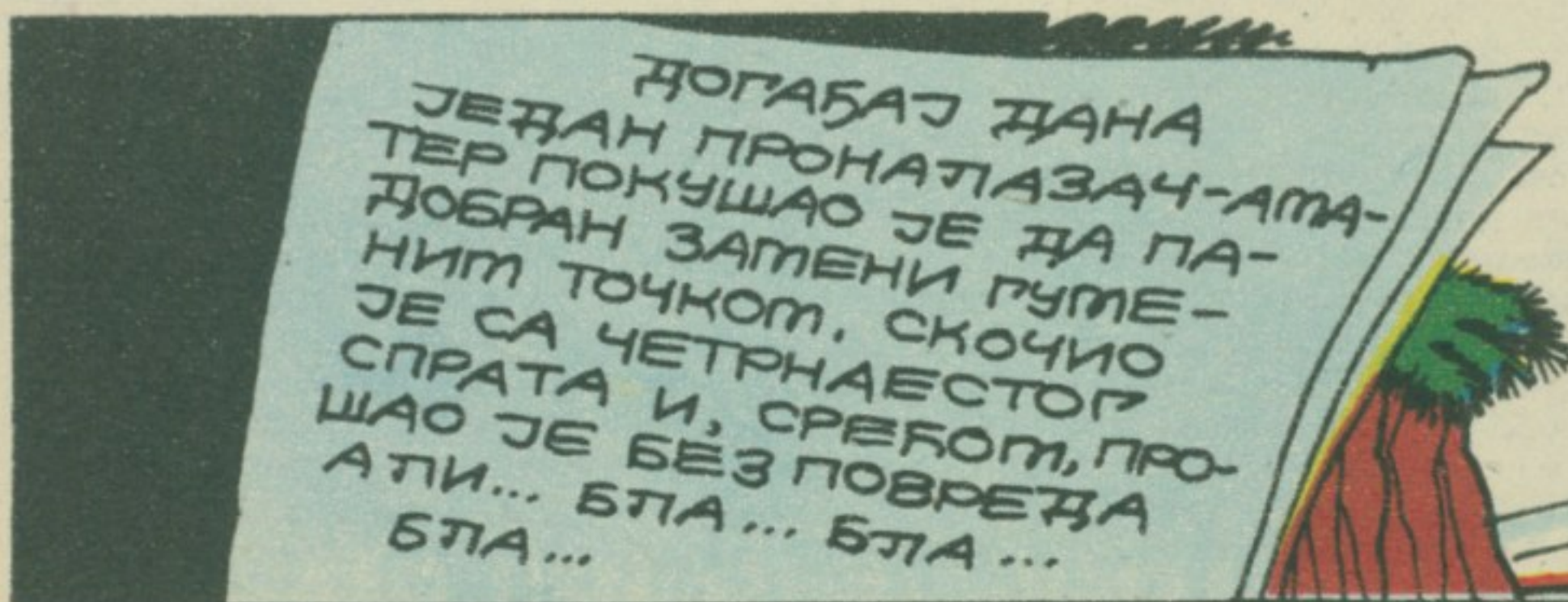
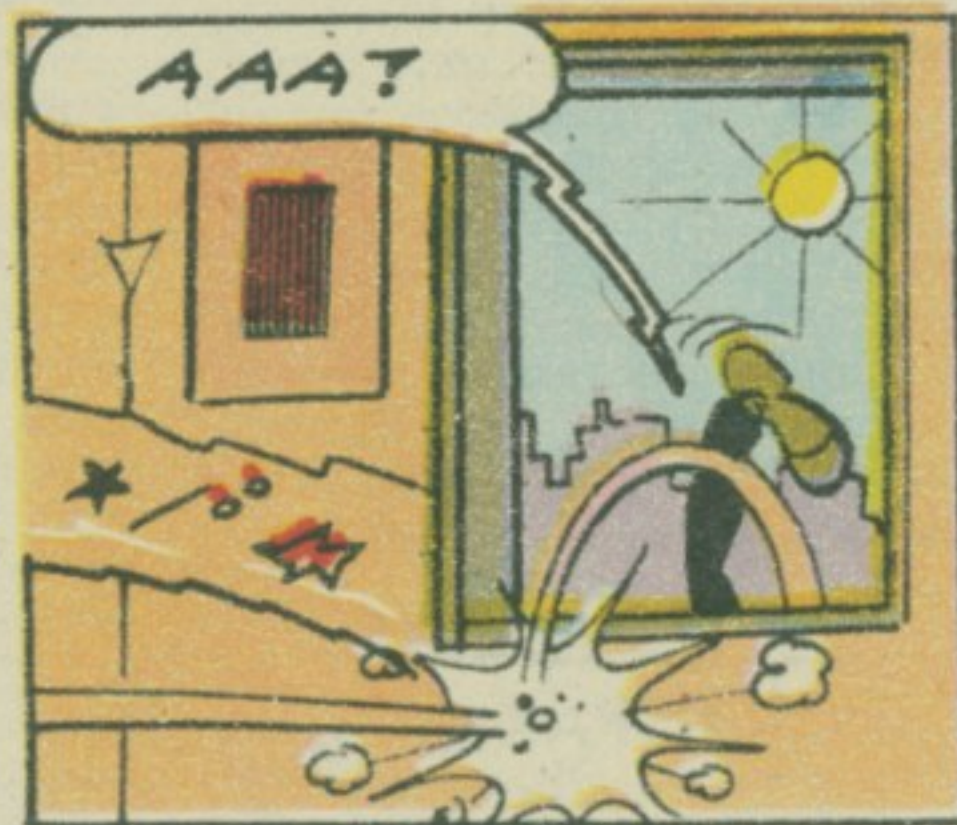
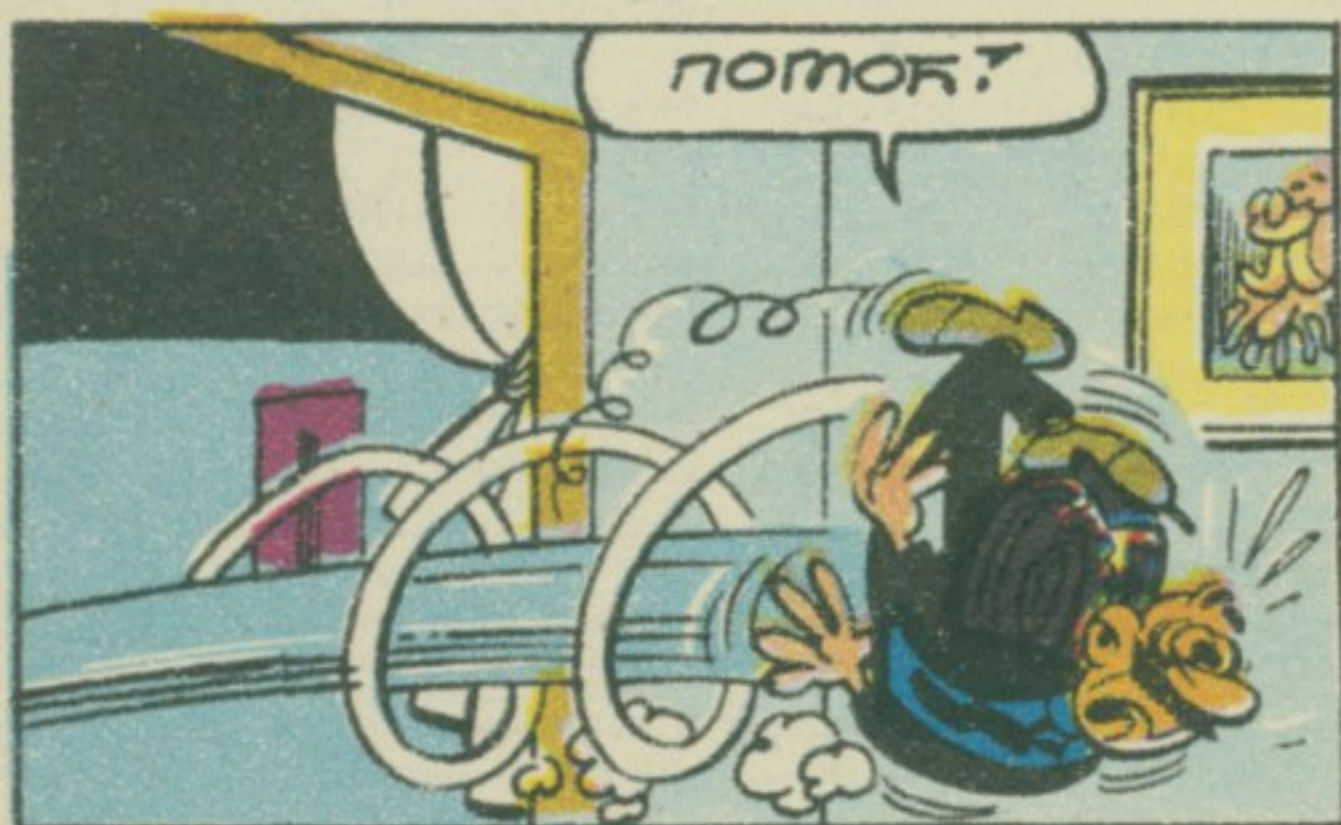
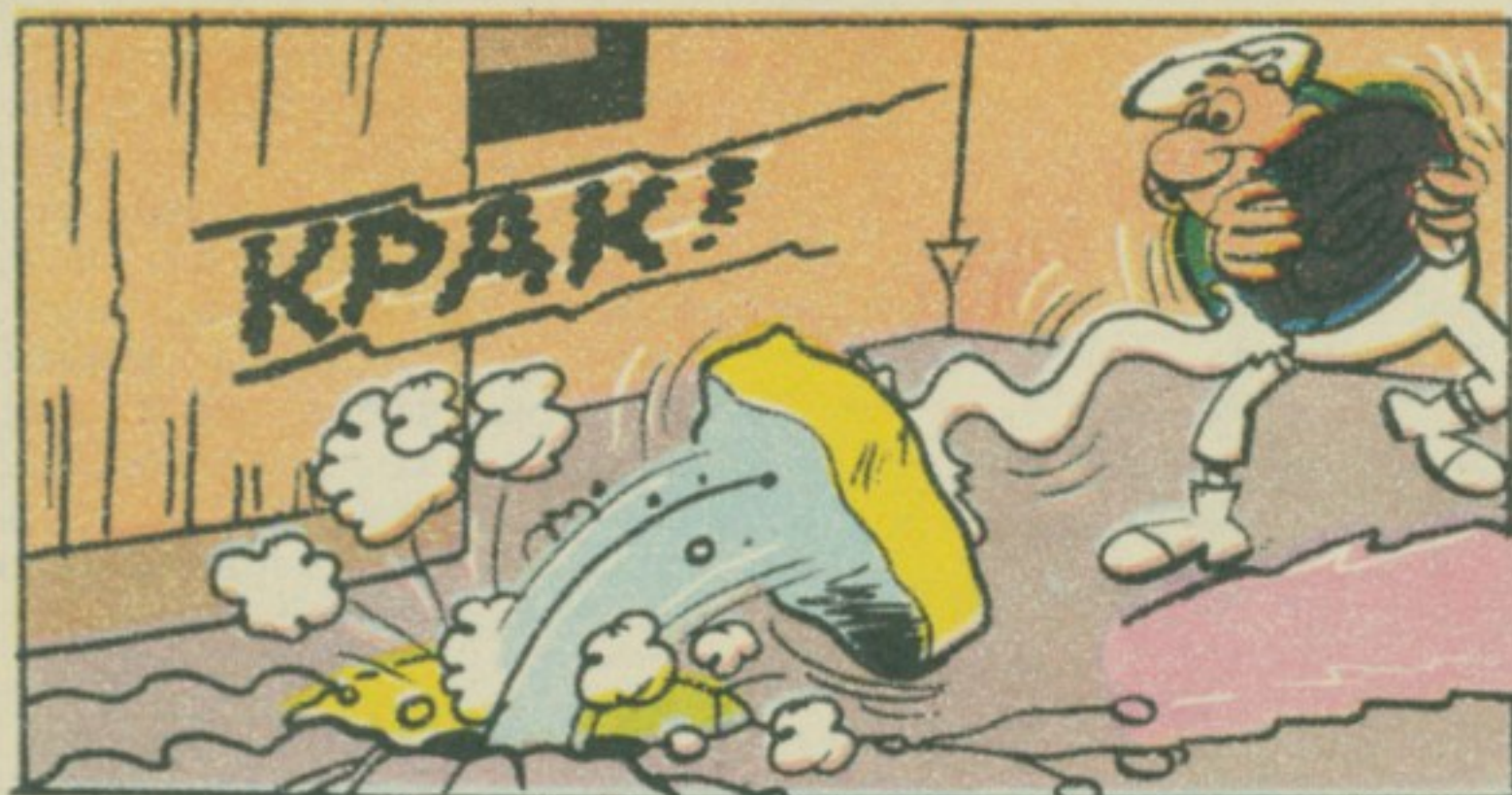
Све читаоце „Забавника“ поздравља

Раде Станковић,

Трг ЈНА 19/44
22000 Сремска Митровица
(хонорар 150 динара)

Орџаџи: ТОЧАК

КРАЈ

У НОЋНОЈ ПАТРОЛИ

Др Џорџ Л. Куркам, професор криминологије на Универзитету у Флориди, провео је шест месеци као полицајац. Шта је доживео на улици?

Годинама ме узнемиравала чињеница да ми који предајемо и пишемо о криминологији нисмо имали баш много везе са праксом. Често смо замерали полицији несвесно имајући пред очима онот стереотипног полицајца о коме читамо у новинама, гледамо на филму или телевизији. Он је, по правилу, без осећања, груб, понекад и расиста. Признајем да ни мени није падало на памет да међу њима постоје хиљаде пожртвованих људи који се суочавају са тешким ситуацијама да бисмо ми, грађани, јевели мирно. Зато сам одлучио да прихватим изазов својих студената, од којих су многи били полицајци, и проверим теорију коју сам им предавао.

ПРВА ЛЕКЦИЈА

Отишао сам у шерифову канцеларију у Цексонвилу, држава Флорида, и рекао му да желим да не будем посматрач већ да радим као стални службеник његовог одељења током следећих шест месеци. После краћег устезања — пристао је. Сад сам морао да прођем кроз детаљан преглед, тренинг и

испитивање психичке стабилности да бих могао на крају да добијем униформу. Провео сам 4 месеца, тачније 280 сати, на тренингу током кога сам вежбао руковање ватреним оружјем, пузање, испитивање осумњиченог, одбрану од наоружаног нападача, узимање отисака прстију, и још много тога. Најзад, преморен, изубијан и помало поколебан у својој одлуци, доживео сам један од најзначајнијих тренутака у животу: добио сам полицијску значку, униформу и револвер тип „смит 8, вестон“. Следећих шест месеци провео сам као обичан полицајац у патроли, најчешће у ноћној смени. Прву лекцију добио сам сутрадан пошто сам навукао униформу.

Колега и ја били смо кренули у бар из којег је упућен позив: неки пијанац узнемиравао је госте. Ушли смо и угледали правога ђина од два метра. Пришао сам му и рекао гласом који је требало да га смири.

— Извините, господине, хоћете ли да изађете и поразговарате са мном?

Погледао ме је закрвављеним очима и опалио песницом прво у раме а затим

у вилицу. Прискочио је колега. После бесмисленог гушања које је потрајало добрих пет минута једва смо му ставили лисице и одвели га у полицијску станицу. После свега стајао сам не схватајући ништа, док се мој колега смешио. Касније ми је постало јасно да сам као професор навикао да се људи са мном понашају с поштовањем и уљудношћу, па се и даље тако постављао, што је на улици представљало магнет за оне који су мрзели друштвени слој коме сам припадао.

У КАНЦАМА СТРАХА

Токм недеља које су уследиле научио сам много шта. Као професор говорио сам студентима да је погрешно употребљавати ауторитет, одлучивати за друге и ослањати се на прописе и наређења ако желе да постигну одређен резултат. Као полицајац био сам принуђен да радим баш то! Сретао сам особе које су љубазност тумачиле као слабост и позив на употребу насиља, а исто тако оне који су из страха или очаја

на тражили од униформисане личности да им да савет и одлучи за њих.

Гледајући из угла моје стерилне канцеларије, наоружани злочинац је постојао као чиста апстракција, никад као реалност којој директно угрожава моју и безбедност друштва. И страх ми више није био мислена именица: тескоба у стомаку и сува уста док се приближавамо замраченм складишту где се скрива наоружана банда кријумчара дрогом били су веома стварни.

Међу стотинама догађаја запамтио сам један драматичан кад сам у потпуности схватио шта значи страх. Једне суботње вечери крстарили смо по кварту нефтиних барова и кладоница када сам приметио недозвољено паркиран аутомобил. Пришао сам колима и опменуо возача, на што је он почео да виче и псује. Хтео сам да га приведем јер је одбио да помери кола. У међувремену, сакупила се гомила и посматрала догађај. Док сам се с њим гушао, извлачићи га из кола, једна хистерична жена истргла ми је револвер из футроле. Уперила је цев право у мене, док је у исто време и човек из кола извадио револвер. Да се тог часа није умешао мој колега, вероватно данас не бих писао ове редове. Неприметно се провукао кроз подивљалу рулу и скочио на жену, док сам се ја бацио на возача.

Међу трагичним жртвама криминала једна ми је остала у памети: пензионисани шофер са псом кога сам често виђао на углу улице којом сам патролирао. Понекад смо и попричали. Једне вечери добили смо позив због уличне пуцњаве. Када смо стигли, шофер је лежао у локви крви, док је пас тужно завијао. Једва нам је испричао да су га напала тројица силеџије тражећи новац. Кад су видели да има свега неколико долара, разбешњени пуцали су у старца и побегли. Док ми је издисао на рукама, осетио сам немоћни бес због тога што ће се, чак и ако их ухватимо, наћи неки судија пун разумевања, који ће им дати „још једну шансу“ да се поправе или убију још некога. Сетио сам се да сам и сам заступао мишљење да криминалцима треба дати прилику да се поправе, баш као што сам био за то да полиција не треба да носи ватрено оружје.

СМИРИ СЕ, ЏОРџ!

На крају моје шестомесечне праксе био сам згађен и уморан од свакодневног суочавања са неправдом, од одлука које сам морао да начиним у секунду, од сазнања да ће се увек наћи неко ко ће с правом осудити моју одлуку, од посматрања породичних туча, ментално поремећених од беде по сиротињским квартовима, али и запањен личностима уличних полицајаца. Видео сам својим очима како млади полицајац даје вештачко дисање уста на уста прљавом, болесном, старом наркоману, како искусни полицијски ветеран носи кесе пасуља деци у сиромашним четвртима, како мој колега даје новач изгладнелој породици коју највероватније неће више никад видети.

Најзад, дошао сам до понижавајућег сазнања да и код мене постоје границе издржљивости у односу на свакодневне напете ситуације. Једног јутра колега и ја враћали смо се из бесмислене возње за украденим колима. Мртви уморни од вишечасовне јурњаве пошпи смо на доручак кад смо зачули ломљење стакла на оближњој цркви и угледали драгинејџера како трче. Препречили смо им пут. Затражио сам од једног да се идентификује. Он ме бесно погледа, плуну и одјури. Потрчао сам за њим, зграбио за рамена и почео бесно да га дрмусам урлајући:

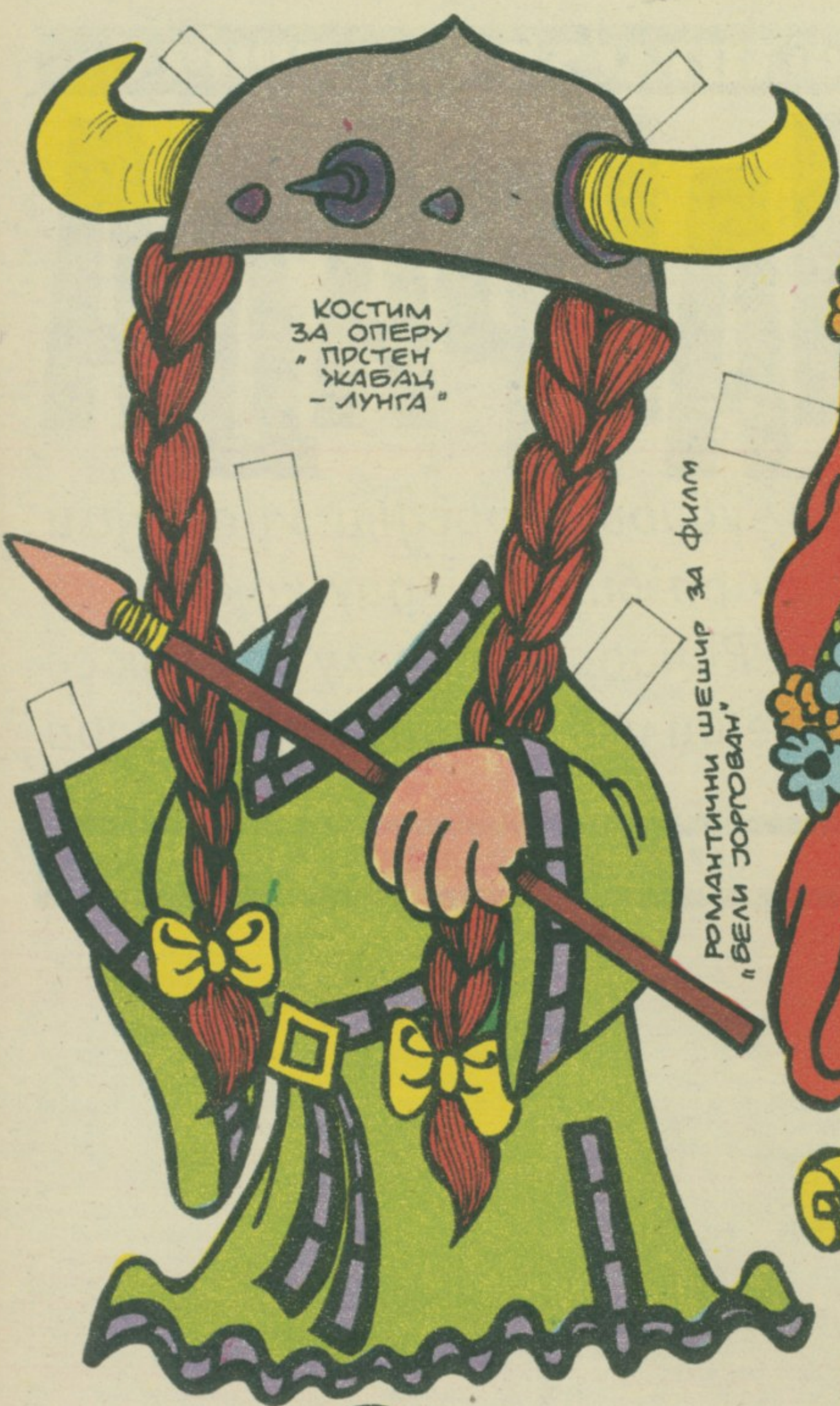
— Теби говорим, пропа-лици!

Осетио сам руку свог колеге на рамену и миран глас:

— Еј Џорџ! Смири се!

Стао сам и у ушима су ми одзвонале моје сопствене речи са једног предавања: „Човек, који не може апсолутно да контролише своја осећања у сваком тренутку нема шта да тражи у полицији“.

Г. К.

КОСТИМ
ЗА ОПЕРУ
"ПРСТЕН
ЖАБАЦ
- ЛУНГА"

РОМАНТИЧНИ ШЕШИР ЗА ФИЛМ
"БЕЛИ ТОРГОВАН"

ПРОСЕЦИТЕ ПО
ЦРТИЦАМА

ЗАСЕЦИТЕ
ДО ОГРЛИЦЕ

ЗАСЕЦИТЕ
ДО ОГРЛИЦЕ

ХАЉИНЕ ЧЕМОТЕ
ЛЕПУТУ НА
КАРТОН

ГИЦУ ЗАЛЕПУТЕ НА
КАРТОН ПА ЈЕ ОЧАД
ИСЕЦИТЕ

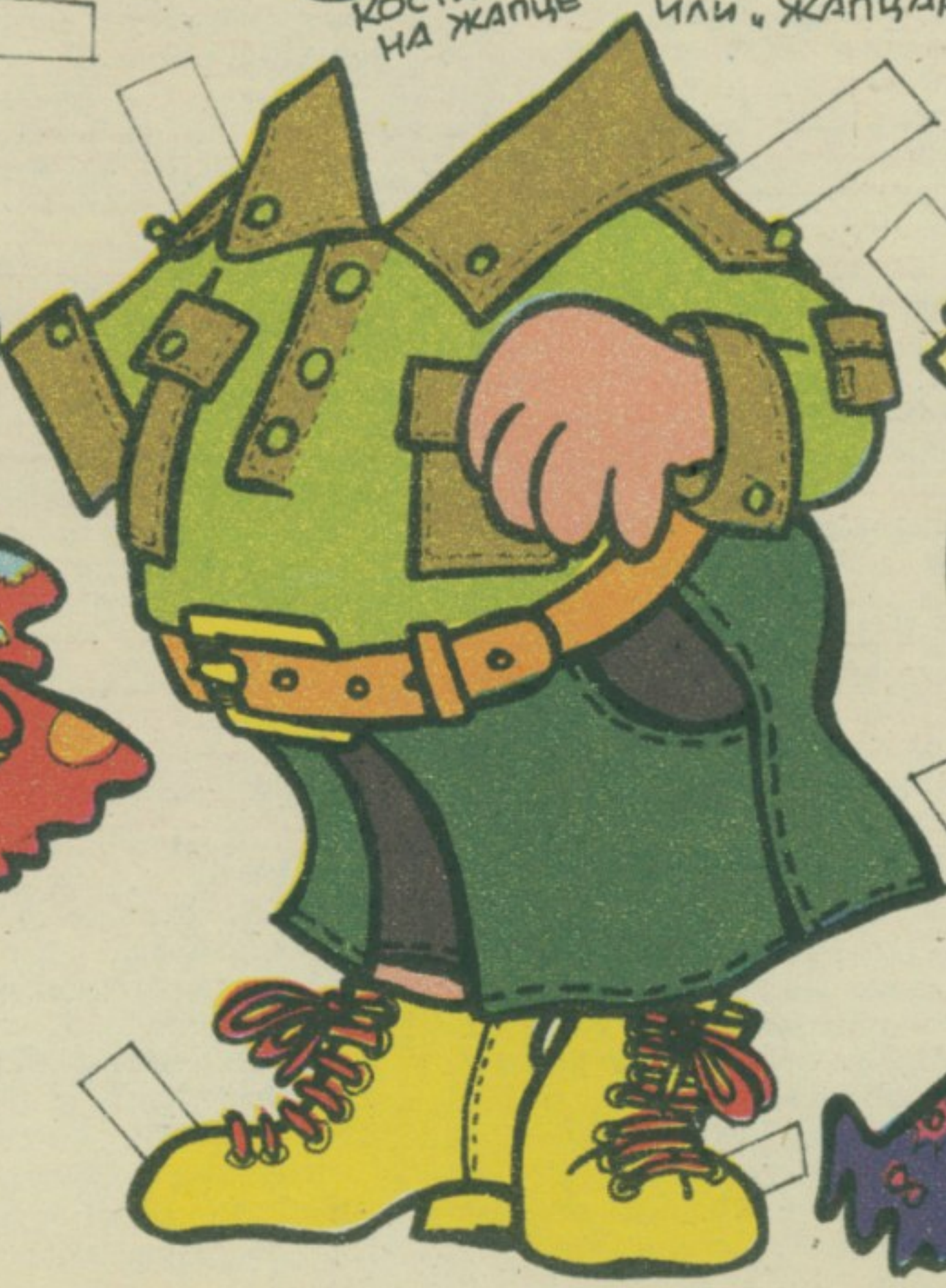

КОСТИМ ЗА ФИЛМ "САФАРИ
НА ЖАПЦЕ" ИЛИ "ЖАПЦАРИ"

ДИЈАДЕМА УЗ
ВЕЧЕРЊУ
ХАЉИНУ

РОМАНТИЧНА ХАЉИНА ЗА ФИЛМ "БЕЛИ ТОРГОВАН" (НОВА ВЕРЗИЈА)

ХАЉИНА ЗА
СВЕЧАНИ ПРИЈЕМ
ПОСЛЕ ПРЕМИЈЕРЕ

Хедвел је узбуђено посматрао планету испод себе: бујно зеленило и плаво-сиво море. Бацио је поглед на инструменте који су показивали да људска бића могу опстати на овој планети. Хедвел је био писац и то славан на Земљи. Писао је о својим путовањима кроз многа непозната сазвежђа. Међутим, иако засноване на истини, све његове приче имале су примесе маште. Јер, створења са удаљених планета, закључно је после толиких година путовања била су изузетно мупа и запањујуће ружна, њихова храна неукусна, понашање ужасно. Ипак, Хедвел је причао о романтичним догађајима и надао се да ће једног дана нешто од тога и доживети.

Није видео градове на планети на коју је сад хтео да се спусти. Тропска клима и невероватна лепота растина представљали су идеалну позадину за мало село поред којег се његов свемирски брод већ латано спуштао.

Рано ујутро Катага и његова кћи Меле пошле су да сакупљају цвеве од којих се правило омиљено сеоско пиће. Меле је осећала да ће се нешто веома важно десити тог дана. Висока, витка, дуге црне косе, радила је цело јутро као у заносу. Најдепша у целом племену Игати, што јој је и стари свештеник признавао, желела је узбудљивији живот. Али, дани су пролазили у монотонији, обасјани светлошћу два сунца и окупани краткотрајним плуковима из љубичастих облака. Радећи енергично Катага је размишљао о свом малом плану који је сковао да би увећао значај свог имена у селу. Брог, млада селачке плаве косе, радило је поред Меле. Бришући зној са чела, Брог баци поглед на небо.

— Хеј! — узвикну — Погледајте!

Меле и Катага уперивше поглед у правцу неба. Видела се тачка која се приближујући увећавала.

— Предказање! — прошапта Катага. — Морамо обавестити село! — Ја сам га први угледао — рече Брог.

— Па шта? — одврати Меле нестрпљиво.

— Заслужујем награду, зар не? Сви троје су застали, озбиљно размишљајући. Најзад Катага рече:

Мислим да је у праву. Заслужује награду, али о томе ће одлучити свештеник.

Да сам само мало раније уперео поглед на небо, помисли Катага, сви моји снови били би остварени, награда би била моја! Али, није важно, помоћу свог плана и ја ћу је добити.

Трчали су према селу да обавесте народ. Катага је застао тек су прелазили преко висећег моста направљеног од лијане. Када је дошао до одређеног места, извадио је нож и још мало засекао већ до пола преструтан главни држач. Задовољно се насмешио. Доле је дивља река хучала преко оштрих хриди.

Село се окупило око храма бога Тангукарија из којег је изишао високи седокоси свештеник Лег.

— Народе — обрати се Лег окупљенима — древно предказање ће се данас испунити. Велики блистави простори спустиће са неба до нас из које ће изаћи биће слично нама. То је посланик бога Тангукарија. Он ће овде учинити многа добра дела за нас и наше потомке. Кад заврши посао, и од-

мори се, заслужиће нашу највећу награду. Награду којој сваки Игатијац тежи, сања и моли се за њу и која се додељује само онима што верно служе Тангукарија и све нас.

Свештеник се затим окрете Брогу:

— Ти си први угледао великог посланика што значи да си учинио дело заслужно за село. Пријатељи, сматрате ли да овај младић заслужује награду?

Већина се сложила, али богати сазани Васи се побуни:

— Ми смо радили целог живота, давали скуче поклоне храму, па ништа... Уз то Брог је ниског порекла!

— Ту има истине — признаде свештеник — али доброчинства Тангукарија нису намењена само онима високог рода. Ако не бисмо наградили Брога, сви остали изгубили би наду. Зато, клекни, младићу!

Брог је с осмехом клекнуо, док је свештеник подизао велики златни маљ и спустио га у пуном замаху на Брогову лобану. Младић, срећног израза, паде на земљу мртав.

— Дивно... дивно! — прошапта Катага са завишћу.

— Не брини, оче — рече Меле — једног дана и ти ћеш добити своју награду. Нећеш умрети у постели, не брини.

Надам се, али како могу бити сигуран? Погледај Рија на пример. Да ли је икада живео побожнији и часнији човек? Целог века се молио за страшну смрт... било коју восту насиља да га пошаље на вечни пут. И шта се десило? Умро је у сну у својој рођеној постели! Какав страشان крај за човека његове вредности!

— Увек постоје изузеци.

— Могао бих ти навести туче сличних случајева — рече Катага тужно. — Кад помислиш и Брогов крај је био тако ЈЕДНОСТАВАН! Ја бих желео нешто заиста велико, нешто бољно, замршено и божанствено, као што ће заслужити наш гласник са неба!

Селани су кренули да сачекају васионски брод.

Ричард Хедвел се одмарао у својој пилотској столици. Последњи становници планете су напуштали његов брод остављајући за собом мирис цвећа и меда. Још је у устима осећао укусу слатког вина и чуо утањене звуке бубњева. Каква планета! Какав свет за писца! Исписаће о њему хиљаде страница бајке која ће овог пута бити истинита. А прелепа Меле! Најпривлачнија жена коју је икада угледао у свим световима насељеним становницима сличним људској раси. Када би се само Земљани могли угледати на овај дован народ тако близак природи и на њиховог доброћудног бога Тангукарија! Они уопште не разумеју појам рата и убишта. Они никад никог нису убили, и никад никог слагали! Генерације живе у миру и љубави. Невероватно! Већ сутрадан ће почети да им помаже својим знањем и искуством. Они то заслужују.

Тако је, и било. Многи Игатијци патили су од маларије. Излечио је све, осим најтежих случајева. Затим је, да би стао на пут болести, организовао екипе које су почеле да испуштају баруштину где су се легли маларични комарци. Обучио је Меле болничарским вештинама тако да га је она стално пратила.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

НАГРАДА

Мирољубиви и вредни Игатијци дуго су разбијали главу како да се одуже Ричарду Хедвелу све док се нису сећили величанственог дара

РОБЕРТ ШЕКЛИ

Када је завршио са борбом против маларије, сматрао је да може мало да се одмори и почне писати. Изabraо је једну сунчану долину недалеко од села и ту се настанио. Чим су радови престали, Сеоско Веће се састало. Као обично, Лег је председавао.

— Пријатељи, Хедвел је много учинио за нас. Сад је уморан и очекује награду.

— Тако је — рече Васи — предлажем да свештеник узме свој маљ и усрећи нашег доброчиницеља.

— Да будемо тако ширти узвикну Меле. — Тангукаријев посланик сада заслужује лепшу смрт! Много, много компликованију и болнију!

— Имаш право — рече Васи. — Зато предлажем да му прободемо прсте отровним иглама.

— То би можда било добро за неког готовца — рече каменорезац Тара, али истинит да је Хедвел заслужио ритуал везивања и лагано сагоревања.

— Чекајте — прекиде их Лег — Хедвел ће добити још више. Смрт Праведног је за њега, пријатељи — закопајмо га у велики мравњак.

Чули су се узвики одобравња. Бубњеви и славље треба да прате његову смрт све док му се и најчисти глас чује из грла!

Меле није схватала саму себе. Уместо да се радује, осећала је тескобу и нервозно подрхтавање. Отишла је до Хедвелове долине.

— Биће велико славље у селу — рече му.

— Одлично! А кад почиње? — мирно упита Хедвел.

Меле се дивила оваквој храбрости. Тако је и морало да буде. Велики посланик се смирено распитивао за славље поводом његовог сопственог погубљења, показујући тиме своју одважност и снагу. Још једном погледа дрвеног странгера коју и одело а да је она била Лег.

— Велики оче — рекла је задишава — Хедвел има још много планова за наше добро. Сад ми је

причао о њима. Мислим да би церемонију награде требало одложити.

— Дете моје — прошапта свештеник — надам се да те љубав не наводи на овакве речи и не одводи од светог поштовања према нашем господару Тангукарију.

— Никад! — узвикну Меле. — Сматрам само да Хедвелу треба дати прилику да заслужи нешто још веће... ВЕЛИЧАНСТВЕНО! Ниједан човек није заслужио Величанствено за 600 година откад је наш херој и полубог одбранио Игатијце од навале дивљих звери.

— Хедвел гаји у себи особине хероја... треба му дати времена да се покаже.

— Добро, Меле. Надам се да ћу твоје побуде чисте.

Меле је затим одјурила Хедвелу и саветовала му да одмах отпочне са радом о коме јој је причао. Убеђен да Меле жели добро свом народу, Хедвел је решио да креће у нове подухвате мислећи непрекидно на њену невероватну лепоту.

Тих дана десио се немио догађај. Дебељукаста весео селак доживео је савичну смрт. На путу кући, после завршених радова у пољу, велико дрво га је убило. Умирао је латано под ужасним притиском деба које се опомило. Лег је испитао место где је опирок стабло пукло и откинуо трагове секире. После испитивања утврдио је да је селак свакодневно ручарао испод тог дрвета и то сам јер је тврдио да не воли друштво док једе.

Још једно кршење табуа, помисли Лег тужно. Има их све више! Када ће ови глупани схватити да намештени смрт никад не може у потпуности да их доведе до Савршеног Мира? Докле ће покушавати да надмудре свештеника и изборе се за слажну вештву срећу?

У међувремену Хедвел је одушевљено бележио своја размишљања о мирољубивом и вредном племену са друге планете, указујући цивилизованом човеку са

Земље на савршенства овим бића.
— Сасвим сам их схватио — записао је — а понајвише Меле, која је изузетан пример друштвене свести. Можда мало искупише. Неуморно ради и не дозвољава ми ни часак одмора. Већ сам завршио цео систем за наводњавање, научио их да гаје многе корисне биљке, обучио их да обрађују металне предмете, објаснио како се справљају многи лекови и још толико тога! Све то ми је веома потребно јер ови јадни људи непрекидно западају у смртносне незгоде. Не прође ни седмица дана, а да неко не погине. Меле ме и даље тоне да радим, али мислим да ћу се сад бар две године одморати. Остају овде да живим заувек. Ово је прави рај!

Меле је пристаја да се уда за Хедвела. Како блаженство, размишљао је пресецајући. Живети у бујној природи, међу људима који не кидишу један на другог и имати жену као Меле! Спремала се Велика Светаност. После венчања Хедвел је требало да добије заслужену награду божанства Тангукарија: Величанствену Смрт!
— Велики боже — молио се Лег — научи твоју кћер Меле да воли сећање на овог мужа, твог гласника који учини толико добра дела за наше племе! Огледавам народ ове планете да су Хедвел и Меле од овог часа муж и жена.

Са свих страна проломиле се усклици веселја. Хедвел је узео Меле у загрљај.

— А сада — рече свештеник — дођу велике новости.

— Слушам — одврати Хедвел изобзано.

— Ми смо те током ових неколико месеци просудили као човека достојног највеће награде! Ричард Хедвел заслужио је Величанственост!

— Хм... хвала... али...

Тада свештеник даде знак и појави се чудна конструкција коју су пажљиво носила десеторица сељака. Састојала се од разних кукова, окви, жица, сечава. Хедвелу се нимало није допао изглед ове чудне машинерије.

— Шест стотина година Свети Инструмент није био употребљен!

— Не знам да ли сам заслужио... — рече Хедвел несигурно погледавши Меле.

— Јеси. Прихвати га Величанствено! — упита свештеник.

Да се није преварио у свом суду о овим људима? Да ли су они уопште људи? Инструмент је личио на средњовековну справу за мучење. Наслушћивао је неколико могућности употребе на које је направила указивала. Стресо се Гомила је ћутала. Легово лице остало безизразно, али љубав и оданост на Меленином живом лицу били су очигледни. Справа мора да има неко симболично значење, закључи Хедвел.

— Прихвати га Величанствено! — рече свештеник.

Гомилом се пронесе урлик одушевљења. Сви су се гурали око Хедвела да се рукују и изразе своје дивљење.

— Церемонија ће одмах отпочети — узвикну свештеник — у селу испред храма.

Вођени Легом сви кренуше према селу. Прешли су висећи мост у тишини. Одједном зачуо се врисак. Хедвел угледа Катагу како се су-

новрађује у бујицу, а са њим и део распаднутог моста. Стајао је слеђен од ужаса. За трен угледа Катагино лице озарено осмехом необјашњиве храбрости! Да је то био било који други сељак, Хедвел не би ништа предузео, али, Катага му је постао таст. Брзо се скинуо до појаса и скочио у узбуркану воду. Заронио је и успео да ухвати већ онесвешћеног Катагу за косу. Борио се са бујицом свом снагом и после великих мучака успео је да га извуче из пенахитате воде. Обојица су готово без свести, однесени у село. Када су се опоравили, Хедвел рече Катаги:

— Умало да заглавиш стари мој! Катага га плућу. Тек тада зачу бесне узик сељака:

— За њега није Величанствено! Јадни Катага... смести човека од ОНАКВЕ смрти! Његовом рођењем да тако нешто учини! Непомисливо! Срамота!

— Шта све ово значи? — једва промучи Хедвел.

Сви су заћутали.

— Зар сад не заслужујем Величанствено? — упита збуњен.

По својим делима да — прозбори свештеник Лег — али по принципима људског сажаљења и милости, који су исто драги нашем Богу, не! Ти си учинио страшно и неопростиво дело спречивши Катагину смрт у реци, које је, чини ми се, без двоумљења за осуду!

Мора бити да постоји неки табу у смислу спасавања човека који се дана, помисли Хедвел.

— Зар немате ништа што бисте ми могли придати уместо... — поче Хедвел. — Слушајте, ви сте ми драги. Желео сам да се наставим овде и живим са вама. Све ово је за мене неухватљиво. Зар се ништа не може учинити?

— Ништа, баш ништа! Одлази, лажи гласнике, који не заслужују да ти дају уместо!

Хедвел обузе изненадни бес.

— У реду — повика љутито — идите сви до ђавола! Прљави дивљаци! Не бих остао ни да ме мучите! — Онда се окрете Мелени:

— Идеш ли са мном?

Стајала је неодлучно.

— Сети се свог оца, Меле — прошапта Лег.

— Ја знам шта ми је дужност — рече најзад Меле поносно — хајдемо, Ричарде!

Док су одлазили, свештеник је очајно дозивао Меле. Није се ни окренула. Врата свенирског брода се затворише за њима. Стари Лег остаде плачући.

Неколико сати касније, док је Меле посматрала са висине зеленило свог дома коме се никад није вратити, Хедвел јој рече:

— Водим те на плавету Земљу одакле сам дошао. Свидеће ти се, видећеш!

— Знаш.

Меле није изгубила поверење у Хедвела. Била је свесна дужности према њој одакле је долазила, али свог мужа. Опитала је мали бодеж скривен у наборима њене хаљине са врхом умоченим у отров спорог и страшног дејства.

— Доста сам губио време — настави Хедвел — уз твоју помоћ, мила, учинићу велика дела. Бићеш поносна на мене.

Једнога дана, знала је, он ће испунило страшни грех који је учинио њеном оцу, а онда ће пријети најдрагоценији поклон који жена може дати мушкарцу.

Бољу смрт

укрштене речи

СРПСКИ МОЛИЈЕР

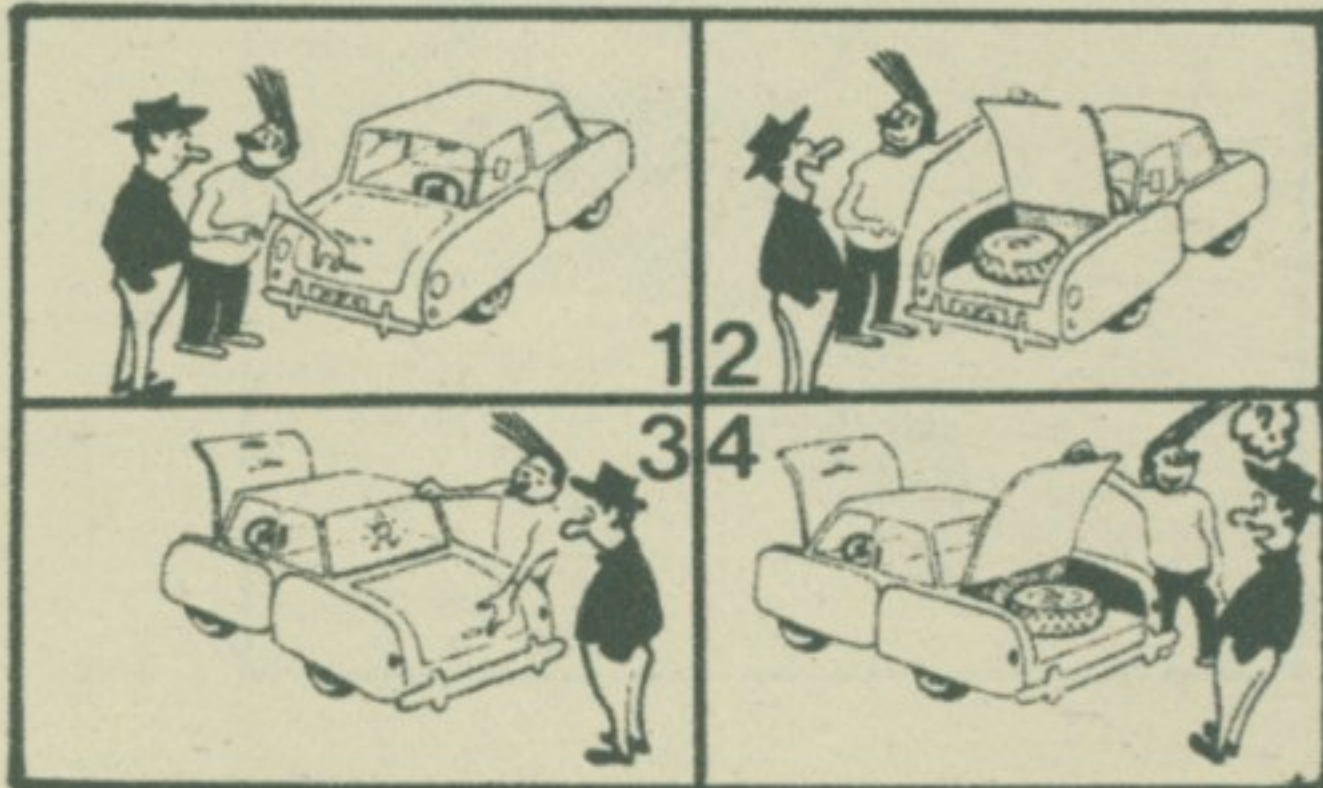
За петнаестак дана навршиће се 175 година од рођења Јована Стерије Поповића, једног од најзначајнијих пера српске књижевности. Пишући у почетку под утицајем тада најпопуларнијег српског романописца Милована Видаковића, Стерија ствара драме и романи са темама из националне историје, из периода успона и пропасти српског царства. Међутим, веома брзо се ослобађа националне романтике и окреће савременој стварности. У комедијама (њихове наслове треба уписати испод и поред бројева 1, 3, 4 и 5) исмева мане тадашњег градског друштва: помодарство, покондираност, надриученост, а описом трговца тврдице постаје српски Молијер. У сатиричној комедији (наслов под бројем 2) инспирисан је досгађајима револуционарне 1843, заправо њиховим каснијим искривљењима. Пред крај живота први српски комедиограф објавио је и занимљиву збирку песама „Даворје“.

АУТОР ВЕ- ПЛАН	1	"ОМРЛК- НИ КОПИ- ТЕТ"	2	ЗЕРНА, МЕТЕЖ ТОМА	3	ВИЗА	6	РЕД У ПЕС- МИ		
СВЕЧА- НА УПЛАНА БРАТА	т	о	р	т	а	л	РАДИЧМ- САВЕТ 4	р	с	
ОРГАН ЧУПЛА ВИ- ДА	о	к	о	ДЕО РЧКЕ У ПРЕ- ТИ- ВИ	л	а	к	а	т	
ЗНАК ЗА КАТИ- ЗМ	к	НАЗРА- ЖИ- ВА- ТИ	г	р	а	и	и	т	и	
УРНО- ГОРСКО КО- ТЛО	о	р	о	ВРЕДНО- ЛА, ПАР- ЛЫВОСТ УРАН	и	а	р	НАМ ПЛУ- ПАН ЧЕО- ВАН	х	
ЗНАК ЗА НАПН	и	РАДИНИК У ВОСНИ СВЛОКИ ПОПЛОК- НИК	б	г	б	и	а	ЗНАК ЗА ИТАЛИ- ЈА		
ХОЛАНД- СКИ СПИКАР ПЕРАРД	г			УПЛАНА НА	у	а	а	и		
ЧИШЕ- НЕ УПЛАШ- НОСТИ ПАЧЕЛ	и	с	т	и	р	а	к	ИМЕ ПИСМА ФИНА НИСА		
ФРАНЦ, ПИСАН, ЖАН ФРАНКО ПОП	р			ДЕО ТРО- ПЕС- БЕ- СА	ДЕО ТЕ- ТА	р	а	и	е	
Н	е	и	т	ПРЕВ- НИ ПРАД НА СИ- НИЛИ	а		ФРАНЦ, ПИСАН, ЖОНЕС- НО	ИМЕ ВОНСЕ- РА БАХТИ- ДАНЕВИ НА	и	
ЛЕП, ПЕ- ТИКАН	Н	о	ПРЕНО- НИК(НИ), ТАКО- ЗНАНИ	р	е	л	е	и	и	
НОБЕ- ПИСАН	К	а	р	т	о	и	а	и	а	КОМ
ФАБРИ- КА КАРТО- НА	т	5 ЗНАК ЗА КЕТАНИ	з	и	а	и	е	и	а	
ЗАЈЕД- НО СА 1	и	к	в	а	а	и	е	и	и	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: И. к. картер, мр. расад, Нас. ад. с. Берг, Љиг, Бритн, борба, Миа, е, мустанг, Таљ, Марко, Алеман, ар. јф. а. Арчи, НА КЛАНЦУ, до-
брело, рт, вех, Аст, о, ета, стреп.

Ку
м
р
о
в
е
з
и
м
и

МЕХАНОТЕХНИКА

Heller

МОДЕЛИ АВИАОНА ЗА СКЛАПАЊЕ

AIRACOBRA арт. — 191181

Број делова: 46
Дужина: 128 mm
Распон крила: 144 mm

Цена 282,40

POLIKARPOV арт. — 191182

Број делова: 33
Дужина: 86 mm
Распон крила: 139 mm

Цена 282,40

SPITFIRE арт. — 191183

Број делова: 43
Дужина: 1 mm
Распон крила: 136 mm

Цена 282,40

HURRICANE арт. — 191184

Број делова: 38
Дужина: 136 mm
Распон крила: 169 mm

Цена 282,40

MUSTANG арт. — 191185

Број делова: 51
Дужина: 137 mm
Распон крила: 156 mm

Цена 282,40

У СВАКОЈ КУТИЈИ НАЛАЗИ СЕ ЛЕПИЛО И БОЈА.
ЦЕНА ЗА СВАКИ ОД ОВИХ МОДЕЛА ЈЕ 282,40 ДИН И ВАЖИ ДО 1. I 1981. ГОДИНЕ
МОДЕЛИ СУ ВЕРНА КОПИЈА ОРИГИНАЛА

Размер 1/72

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем
ИГРАЧКУ МЕХАНОТЕХНИКА ИЗОЛА, Поље 9, 66310 ИЗОЛА
Назив и број играчке
Цена динара. Износ ћу платити поштару када ми донесе па-
кет на адресу.

.....
(Име и презиме)

.....
(Број поште и место)

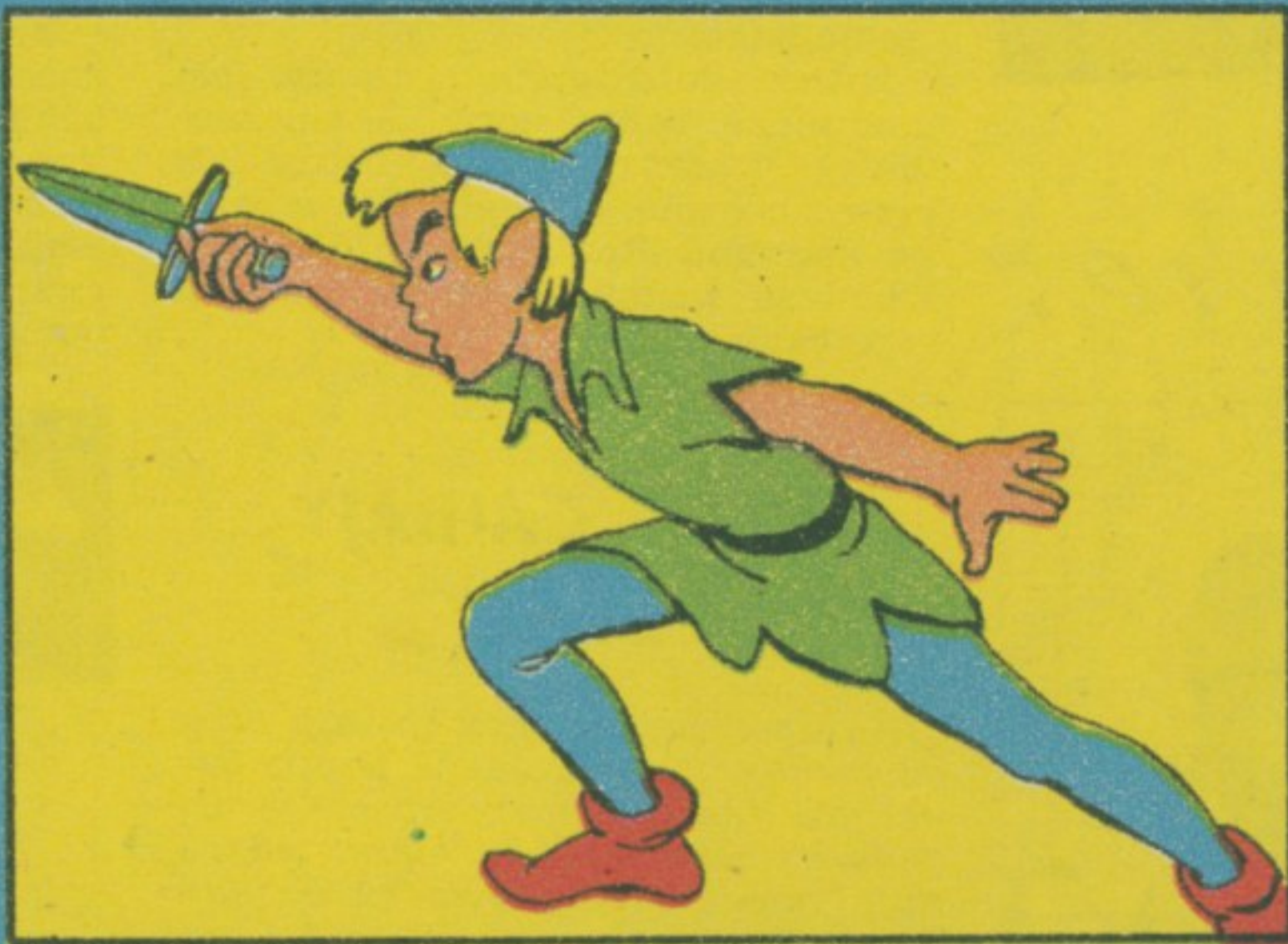
.....
(Улица и број куће)

.....
(Својеручни потпис родитеља)

ПИШИТЕ ЧИТЉИВО И ШТАМПАНИМ СЛОВИМА!
ПТТ ТРОШКОВЕ СНОСИ МЕХАНОТЕХНИКА

фигуру ПЕТАР ПАН

ПОЛУТИКНИ ЗАБАВНИК

Добили су чланови
ПЕЗ клуба чије чланске
карте носе следеће
бројеве

10133	10200	10219	10236	10310	10685
10711	10746	10890	10909	11146	11182
11221	11276	11284	11301	11385	11388
11413	11425	11510	11511	11654	11655
11754	11766	11833	11861	11952	11986
12140	12157	12195	12301	12334	12685
12679	12771	12801	12943	13214	13278
13285	13288	13328	13340	13346	13526
13577	13627	13677	13707	13825	13837
13893	13905	13938	14015	14135	14165
14342	14403	14563	14595	14643	14685
14715	14900	15021	15087	15131	15300
15318	15333	15412	15485	15570	15575
15597	15655	15671	15674	15686	15799
15824	15838	15848	15853	16095	16112
16134	16178	16182	16369	16581	16600
16677	16778	16865	17094	17166	17170
17177	17187	17194	17230	17307	17321
17427	17433	17451	17470	17542	17625
17719	17747	17909	17972	17985	18077
19117	19205	19217	19229	19361	19461
19404	19530	19592	19682	19685	19730
19842	19859	19834			

23329	23376	23380	23455	23685	23743
23837	23943	24036	24035	24035	24072
24073	24159	24202	24329	24371	24480
24501	24573	24647	24695	24831	24877
24878	24971	25014	25032	25076	25103
25151	25190	25367	25396	25401	25433
25529	25560	25593	25691	25699	25703
25890	26107	21141	26149	26211	26253
26402	26428	26555	26478	26483	26585
26532	26557	26586	26602	26685	26705
26779	26800	27200	27330	27340	27351
27365	27479	27576	27576	27602	27707
27751	27801	27853	27909	27967	28012
28033	28136	28138	28142	28174	28290
28221	28226	28258	28320	28617	28625

34068	34102	34141	34177	34191	34266
34268	34402	34408	34442	34454	34494
34514	34522	34512	34923	35019	35133
35059	35043	35725	35789	35808	35814
35838	35941	36039	36050	36136	36220
36313	36154	36350	36355	36442	36543
36631	36832	36887	36937	36940	36939
37019	37084	37097	37116	37139	37215
37317	37325	37329	37607	37670	37714
37737	37757	37768	37797	37856	38000
38229	38270	38425	38454	38483	38535
38530	38757	38814	38947	38971	39024
39032	39072	39074	39227	39248	39290
39379	39441	39406	39600	39623	39633
39654					

Фигуру ПЕТАР ПАН
ћемо испоручити поштом
у току јануара 1981.

НОВА ПОГОДНОСТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ PEZ-a

Драги пријатељи PEZ-a.
Овог пута смо у могућности да ти понудимо PEZ-беџ
којим ћеш украсити своју мајицу, а приказан је на
слици.
Урадили смо само 5.000 комплета, па због тога пожури
са наруџбом.
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-a 61111 ЛЈУБЉАНА,
пп 8
Износ од 30 динара, платићеш поштару по пријему бе-
џева.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име																			
Улица и кућни број																			
Место становања																			
поштански број										ком.		Датум рођења							

HP Kolinska

ПОЛИТИЧНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ИЗ »ШАРЕНИЦЕ« У ЦЕО СВЕТ

Да ли у Јајцу и данас постоји
кућа у којој је основан ТАНЈУГ?

Горан Вратница,
Толошки б. б.
Титоград

У старом Јајцу и данас постоји десетак здања која су блиско везана за настанак нове Југославије, односно за боравак Врховног штаба НОВЈ, Врховног команданта друга Тита и већника историјског Другог заседања АВНОЈ-а. Један од најпознатијих од ових знаменитих споменика је и „Шареница“, једносратна кућа у старом делу Јајца, названа овако због разнобојних орнамената и линија на њеним спољним зидовима. Одавде су у свет преко скромних одашљача кренуле и вести о одлукама Другог заседања АВНОЈ-а.

Наиме, сем информисања наших људи широм земље за време Заседања и после њега било је потребно што потпуније и на време обавестити савезнике о најзначајнијим одлукама у току НОР-а. Зато је одлучено да се оснује телеграфска агенција која је требало да буде званични орган АВНОЈ-а, а касније и Националног комитета ослобођења Југославије. По одлуци ЦК КПЈ овај задатак био је поверен Моши Пијаде, омиљеном Чича-Јанку, коме је на том послу помагао Владислав Рибникар. Телеграфска агенција Нове Југославије (ТАНЈУГ) основана је 5. новембра 1943. и у „Шареници“ је радила до 7. јануара следеће године. У истој згради боравили су Моша, Лола Рибар и цела прва редакција Танјуга.

АДРЕСА ДОКТОРКЕ САШЕ

Молила бих те да објавиш адресу аутора књиге „Теби, моја Долорес“, докторке Саше Божовић.

Јелена из Обровца

Адреса докторке Саше Божовић је Лењинградска 9, Београд.

АЛКОХОЛ ЗА ПЛАТНО

Молила бих вас да ми одговорите на који начин да избришем с торбе име које сам написала хемијском оловком?

Нивес Троггрић,
Шестановац

Све зависи од тога од каквог је материјала торба направљена а ти ништа о томе не пишеш. Ако је од платна, купи у апотеци бочицу алкохола, навкиси њиме парче вате и благо протрљај умрљано место. У случају да је торба направљена од скаја, помоћи нема: оно што си написала не може да се избрише.

МОДА ЛУДА, НЕКАДА И САДА

Дугогодишњи сам читалац вашег листа уз свог сина што ми дође као освежење. У броју 1504 прочитала сам чланак о моди под називом „Цилиндар на опругу“. Занимају ме извори по којима је писан чланак. Верујем да се ради о преводу из неке књиге, па вас најлепше молим да ми пошаљете назив литературе и издавача како бих је могла набавити. По занимању сам модни дизајнер па одатле моје интересовање за такву врсту књига.

Бошко Раичевић,
„Ороконфекција“

згавигодо

Рубрика „Цилиндар на опругу“ није преузета ни из књиге, ни из часописа, нити је превод, већ је прошла кроз „Забавникову лабораторију“.

На старту смо случајно налетели на илустрације, уз нешто текста, из једног италијанског историјског часописа који се зове „Историја“ и не бави се одевањем. Сарадник коме су дошле до руку стицајем на-

мерних околности у току је светских модних збивања.

У жељи да што више народа у том смислу „просветли“ дотични новинар окренуо је низ енциклопедија на разним језицима и доibro се означио док није успео да уђе у траг личностима из минулих доба којима неки одевни предмети дугују имена. Тако је настала рубрика која је повезала историјске случајности са савременим модним „риваљалом“.

Нисмо најсигурнији да ове редакцијске тајне могу да вам помогну у дизајнерском послу. За утеху, постоје часописи као што је, на пример, „Вог“ који се баве искључиво модом и то на високом естетском нивоу.

ШТА САЊАЈУ БЕБЕ?

Интересује нас шта сањају бебе од, рецимо, месец дана? Старе баке нам кажу да разговарају са анђелићима али ми знамо да то није тачно. Можеш ли ти да нам одговориш?

Нике и Весна,
Стара Пазова

Бебе не сањају ништа све док не почну да памте а почињу, како се сматра, у седмом, осмом месецу живота. Њихово памћење се, наравно, разликује од маминог или татиног и своди се на „регистравање“ разних осећања као што су задовољство, глад, жеђ, бол.

НАЈДУЖА ЈЕ КРАЋА

У броју 1494 Ненад Лаврић и Драган Веселиновић из Руме питали су која је улица најдужа на свету. Ви сте им одговорили да је то Фигеро стрит у Лос Анђелесу дужак 48 км и 20 м. Међутим, у једној телевизијској емисији било је речено да се најдужа улица на свету налази у главном граду Мексика и да је дуга 50 км. Занима ме шта је тачно, односно да ли је најдужа улица она у Лос Анђелесу или Мексику?

Радмила Кларић,
Триљ

Ако се улица у главном граду Мексика заиста протеже читавих 50 километара, онда је јасно да је она најдужа.

»СПАС« ИЗ КОПРИВНИЦЕ

Нас неколико редовних читалаца Забавника желели бисмо да сазнамо адресу „Подравке“ из Копривнице у којој је пронађен лек за спречавање опадања косе под именом „Косовал“.

Читаоци из Битоља

Обратите се Радној организацији фармацеутске и кемијске

индустрије а на адресу „Подравке“, 43300 Копривница или окрените телефон 043 — 72-176.

УФ, УФ!... УФО

Занима нас где можемо студирати уфологију?

Читатељка из Загреба

Уфологију? Па, ваљда у некој удаљеној галаксији, код других бића — ако вас поведу својим „неидентификованим летећим телом“, што у скраћеници значи УФО на енглеском језику. Зато добро осматрајте небо да вам УФО не промакне ако наиђе.

ЗА ДИЈАНУ

Молим те објасни ми одакле потиче моје име и шта значи?

Дијана из Скопља

Дијана је личност из старогрчких митологије. Сматрана је за богињу светлости, природе и лова, а стари Римљани поистовећивали су је са грчком богињом Артемидом.

НЕ КУПАЈ МАЧКУ!

Имам мачку од месец дана, а не знам од колико месеци смем да је купам.

Снежана Петровић,
Чајничка 53/2,
Петлово брдо,
Београд

Зар не знаш да мачке не воле воду?! Од свих мачака на свету купају се само оне у Турској на језеру Ван. Надамо се да ниси била нестрпљива и да маћу ниси окупала не сачекавши наш одговор...

ЗАСТАВИН КАРТИНГ

Молим те да ми одговориш где може да се купи „Заставин“ картинг и колико кошта.

Бранко Ршумовић,
Београд

„Застава“ је на овогодишњем „Салону аутомобила“ представила прототипску серију од пет картинг возила.

У „Застави“ очекују да ће се-ријска производња свих возила почети у првим месецима 1981. године. Ово возило је ослобођено пореза, па се предвиђа продајна цена нешто мања од 20 хиљада динара. Заинтересовани за кар-тинг возила треба да се обрате директно фабрици, односно про-дајној служби, ЗЦ „Застава“ у Крагујевцу.

ЧУДО ЗА ИЗЛОЖБУ

Молим те да ми одговориш ко је саградио Ајфелову кулу и за-што је добила овај назив?

Читалац из Светозарева

Ајфелову кулу саградио је — Александар Гистав Ајфел, па је по њему и добила име. Подигнута је 1889. године за Светску изло-жбу која се одржавала у Паризу и својом челичном конструкцијом и висином од 300 м у оно време је представљала чудо грађевинар-ства.

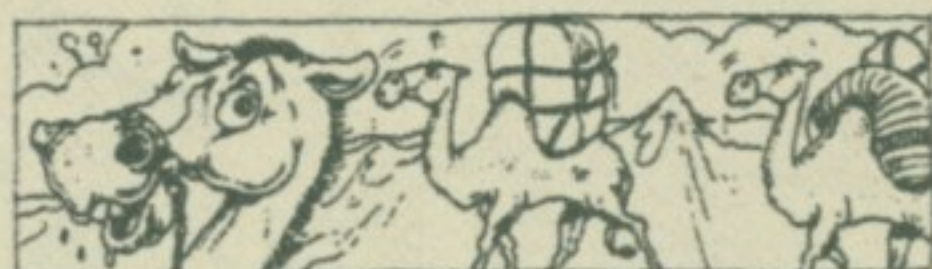
ПАСОШ ЗА ДВАНА- ЕСТОГОДИШЊАКА

Имам 12 година и желим да из-нађим лични пасош, па ме интере-сује да ли је то могуће и колико кошта?

Миодраг Смајић,
Фрушкогорска 39,
Нови Сад

Лични пасош могу имати и сас-вим мала деца, па према томе и ученици. Наравно, уз сагласност родитеља који морају и предати

захтев за издавање пасоша Секре-таријату за унутрашње послове. Што се тарифа тиче, оне се разли-кују од општине до општине, али смо у СУП-у СО Нови Сад сазнали да пасош за дванаестогодишњака стаје 120 динара.

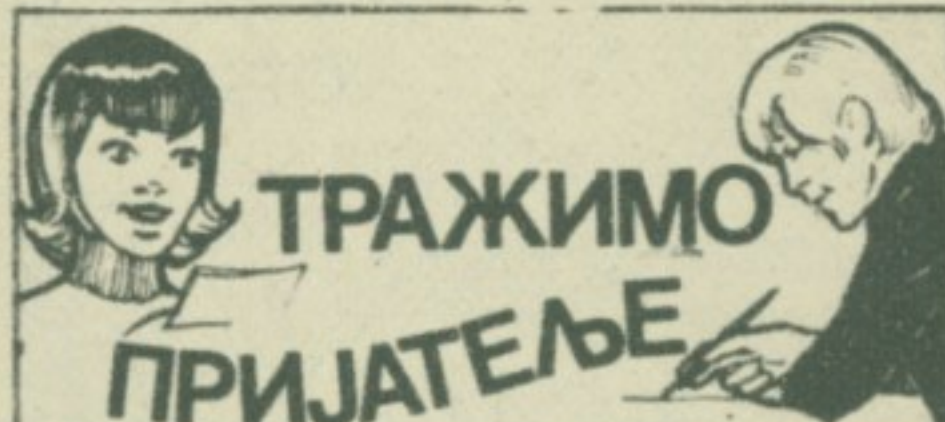
ФАБРИКА НА ЧЕТИРИ НОГЕ

Интересује ме да ли камила даје млеко и да ли се оно пије.

Ирена Сарчевић,
Булевар револуције 26,
Титовград

Мало је животиња које су толи-ко корисне човеку као што је ка-мила или, како је још зову, дева. Овај папкар, становник сувих об-ласти Азије и Африке, уистину је незаменљив сапутник, и сапатник, многих номадских племена. Кад је потребно, камила служи и као то-варна и као јахаћа животиња, али и као својеврсна „фабрика“ пре-храмбених производа: млека, меса и масти. Млеко је врло хранљиво, пије се или се од њега прави ма-слац. Ни то није све: поред коже која се користи, „пустињска лађа“ човеку нуди, и даје, и драгоцену текстилну сировину, такозвану ка-миљу длаку или камиљу вуну.

Иначе, камила је једини сисар који нема округла већ овална крв-на зрна. Пије и слану воду, лети могу да издрже без течности 4—5 дана, а зими и свих двадесет пет!

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Мира Морачанин, 31300 При-јеполје, Суводо 199 — 15 го-дина, воли рок музику и спорт, посебно Бијело дугме и сакупља све њихове по-стере и слике.

Дејан Вујовић, 11070 Нови Београд, Јурија Гагарина 43 — 13 година, воли читање и сакупља књиге и штампу на енглеском језику.

Сабина Сврака, 71000 Сара-јево, Седреник мали 17 — 13 година, сакупља салвете и постере

Оливера Рађеновић, 21220 Бечеј, ЗСШ „Влада Провчи“ — 15 година, воли спорт и музику.

Амиса Шабановић, 71000 Сарајево, Мали Седреник 3 — 14 година, воли музику и сакупља постере страних му-зичких група

Татјана (13) и Ана (14) Бур-ковић, 71350 Соколац, Слави-ше Вајнера Чиче 22 — желе да се дописују са вршњаци-ма из целе наше земље, во-ле спорт и забавну музику.

Иванка Тошић, 78215 Драго-чај 175 — 14 година, воли забавну музику и одговара на свако писмо.

Љиљана Лисјак, 43300 Ко-привница, Петеранска цеста 60 — 17 година, сакупља значке и разгледнице.

Слађана Димитријевић, 19300 Неготин, 12. септембра 10/2 стан 9 — 12 година, сакуп-ља хемијске оловке, разне слике и постере група и певача.

Миланка Павловић, 15350 Мачвански Метковић, Моше Пијаде 51 — 18 година, са-купља маркице, значке и хемијске оловке, воли спорт, забавну музику.

Дијана Дивац, 31300 Прије-полје, Даута Мусића 11/2 — 11 година, воли Сребрна кри-ла, сакупља значке и постере, навија за Црвену зве-зду

Margit Abel, 202 900 Viljandi, Lembitu 20, Estonia — 13 го-дина, воли све што воле мла-ти, дописивање на руском и енглеском језику

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Дра-гослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Жив-ковић, Радомир Животић, Олга Јан-ковић, Живорад Љубичић, Воји-слав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стамен-ковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-га Вукадиновић, Душан Глушац, Боја-на Дожић-Стојовић, Владимир Дор-шев, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крсту-ловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-ковић, Петар Милатовић, Весна Милић Ненад Мирковић, Зора Ме-деница, Витомир Недељковић, Би-љана Орловић, Љубомир Патрно-гић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоро-вић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаме-нић, Даринка Тодоровић, Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИ-КА“ — ООУР Издања за младе „ПО-ЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Маке-донска 29, 11001 Београд. Поштан-ски фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког се-кретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара, по-лугодишња 330,00 динара, годишња 660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара, по-лугодишња 660,00 динара, годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну на-знаку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Про-даја — претплата на лист „ПОЛИ-ТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у страниј валути по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM 124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—, ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

У НОВОМ БРОЈУ ЕНИГМАТСКОГ ЛИСТА

ПОЛИТИКИН Мозаик

НОВО КОЛО ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ

У СВАКОМ БРОЈУ ПРВА НАГРАДА КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОР

СЛЕДЕЋЕГ
ЧЕТВРТКА:
ОЛОВКА-
КАЛЕНДАР!

У СВАКОМ БРОЈУ
4 ПИТАЊА -
40 НАГРАДА!

WALT
Disney

Микки

